

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Diplomová práce

Olomouc 2012

Bc. Eva Štefániková

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra psychologie

**NEVERA REALIZOVANÁ PROSTREDNÍCTVOM INTERNETU
(INTERNET INFIDELITY)**

Magisterská diplomová práce

Autor:	Bc. Eva Štefániková
Vedoucí práce:	PhDr. Jan Šmahaj
Studijní program / obor:	Psychologie

Olomouc
2012

Prehlásenie

Miestoprísažne prehlasujem, že som magisterskú diplomovú prácu na tému: „Nevera realizovaná prostredníctvom internetu“ vypracovala samostatne pod odborným dohľadom vedúceho diplomovej práce a uviedla som všetky použité podklady a literatúru.

Ďakujem PhDr. Janovi Šmahajovi za cenné rady a pripomienky pri spracovaní diplomovej práce ako i Bc. Martinovi Oravcovi za technickú i osobnú podporu.

V Olomouci dne 25.3.2012

Podpis

Obsah

Úvod	3
------------	---

Teoretická časť

1. Internet.....	4
1.1. Využívanie internetu v krajinách Česká republika a Slovensko	4
1.2. Využívanie internetu ako prostriedku komunikácie v ČR.....	6
2. Komunikácia prostredníctvom internetu	8
2.1. Disinhibícia.....	9
2.1.1. Anonymita ako najvýraznejší faktor vzniku disinhibície	12
3. Identita	14
4. Vzťahy na internete	17
5. Nevera	20
5.1. Online nevera.....	21
5.1.1. Anonymná sexuálna interakcia	24
5.1.2. Behaviorálna racionalizácia.....	25
5.1.3. Ľahké vyhýbanie sa	28
5.2. Rozdiely medzi pohlaviami	30
5.3. Dopady online nevery.....	35
5.3.1. Čas	36
5.3.2. Klamstvá	37
5.3.3. Kľúčové oblasti dopadu.....	37
6. Výskumné zakotvenie.....	41

Výskumná časť

7. Vymedzenie výskumného problému a cieľov výskumu	43
7.1. Výskumné hypotézy.....	44
8. Metodologický rámec výskumu	45
8.1 Organizácia šetrenia, typ výskumu	45
8.2 Plán realizácie výskumu	45
8.3. Metódy získavania dát	46
8.3.1. Zdôvodnenie použitej metodiky	47

8.3.1.1. Dotazníky.....	47
8.3.1.2. Online výskum.....	48
8.3.2. Rozbor dotazníka	52
8.4. Metóda spracovania a analýzy dát	56
8.4.1. Popisná štatistika	56
8.4.2. Parametrické testy	58
8.4.2.1. Pearsonov korelačný koeficient.....	59
8.4.3. Neparametrické testy	59
8.4.3.1. Mann-Whitneyho U test	59
8.4.3.2. Kruskal-Wallisov test.....	60
8.5. Etické problémy	60
9. Predvýskum	61
10. Výskumný súbor	63
10.1. Charakteristika skúmanej populácie.....	63
10.2. Proces výberu výskumnej vzorky.....	63
10.3. Charakteristika výskumnej vzorky	65
11. Výsledky výskumu	66
12. Diskusia.....	81
13. Záver	87
14. Súhrn	88
Zoznam použitej literatúry	92
Zoznam príloh:	
Príloha 1: Zadanie diplomovej práce	
Príloha 2: Abstrakt	
Príloha 3: Zoznam 15 položiek nosnej časti výskumu	
Príloha 4: Pôvodný prehľad početností súborov v rámci jednotlivých zberov dát	
Príloha 5: Podrobný prehľad početností výskumného súboru	
Príloha 6: Grafické znázornenie výskumného súboru na základe viacerých kritérií	
Príloha 7: Priemerné hodnoty vnímania miery nevery u jednotlivých položiek	
Príloha 8: Doplnujúce tabuľky a grafy	
Príloha 9: Grafická podoba dotazníku – česká verzia	

Úvod

„Téma psychológie a internetu je spojením dvoch protíľahlých svetov – sveta duše a sveta techniky“ (Šmahel, 2003, s.9).

Moderná technika nám tak dáva prostriedky na prejavenie, odzrkadlenie našej duše bez toho, aby ju zatieňovala fyzická stránka. Internet tak možno chápať aj ako zhluk všetkých duševných pochodov, ktoré mali potrebu dostať sa na povrch, avšak v reálnom svete im to často krát kvôli spoločenským normám nebolo umožnené (Šmahel, 2003).

Internet je novodobý fenoménom, ktorý vstupuje do našich životov každodenne a svojimi špecifikami ich ovplyvnil rovnako výrazne ako najväčšie technické objavy v histórii ľudstva. Komunikácie prostredníctvom internetu nahradila stáročnú listovú komunikáciu, pričom spája nie len ľudí známych ale dokáže nadväzovať i nové kontakty úplne jednoducho a s mnohými výhodami. Tie zabezpečuje najmä anonymita a pocit plnej kontroly nad situáciou. Internet každému ponúka bezpečné útočisko, miesto kde vôbec nemusí, alebo naopak môže byť sám sebou, z čoho pramení strata zábran a schopnosť otvoriť sa aj cudziemu človeku. Nadväzovanie vzťahov prostredníctvom internetu je čoraz viac populárnou formou spestrenia či bezpečného uspokojenia aj u zadaných jedincov. Tento nový fenomén sa stal neprehliadnuteľnou súčasťou tém manželských poradní i súdnych siení a čoraz väčšia virtuálna integrácia spoločnosti napovedá v jeho ďalšiu expanziu. Z tohto dôvodu považujeme za potrebné výskumne zmapovať postoje našej spoločnosti voči javom, ktoré internet v tomto smere ponúka oproti klasickým formám. Nakoľko je toto správanie spoločnosťou tolerované, ako ho jedinci vnímajú v porovnaní s rovnakým správaním realizovaným v reálnom živote. Čo ľudí vlastne k tomuto správaniu vedie a aké môže mať následky, to sú otázky, na ktoré sa zameriava naša práca.

Teoretická časť

1. Internet

Internet sa stal neodmysliteľnou súčasťou každodenného života ľudí takmer po celom svete. Spája kontinenty a umožňuje ľuďom informácie nie len pasívne prijímať, ale sa aj spolupodieľať na ich tvorbe a prenose. Internet nám dáva možnosť rozšíriť obzory našich možností a nahliadnuť za doterajšie hranice omnoho rýchlejšie a jednoduchšie než tomu bývalo v minulosti. Za týmito hranicami sa nachádza priestor s odlišnými dimenziami ako ten reálny, má svoje vlastné zákony a špecifiká.

Dušková a Vaculík (2002) niektoré z nich popisujú. Virtuálny svet je podľa nich vytvorený strojmi, avšak jeho súčasťou nie sú nijaké hmotné objekty. Poskytuje absolútnu rovnosť ako v komunikácii, tak aj v nezávislosti na fyzickom mieste pobytu, na sociálno-spoločenských, biologických, pohlavných, vekových, rasových a iných obmedzeniach. Tento priestor bol pomenovaný ako "kyberpriestor" (z anglického "cyberspace"). Je priestorom, ktorý umožňuje dvom alebo viacerým ľuďom komunikovať súčasne, bez skákania si do reči, zvyšovania hlasu či nutnosti dodržiavať ohľady na prednostné postavenie statusovo vyššie postaveného člena diskusie. Jediným obmedzením v celosvetovej komunikácii na úrovni rovnosti všetkých predstavuje dostupnosť počítačov s pripojením na internet a znalosť jazyka. Nakoľko najpoužívanejším jazykom na internete je angličtina, možno tvrdiť, že tento jazyk sa stal jazykom internetu. Všetky ostatné rozdiely sú zmazané, čo dáva ľuďom možnosť relatívne rovnej štartovacej úrovne, pričom je len na nich samotných, akým smerom sa budú uberať a aké budú sféry ich záujmu v nekonečnom svete možností internetu.

1.1. Využívanie internetu v krajinách Česká republika a Slovensko

Demografické prieskumy internetovej infraštruktúry za rok 2009 (Český statistický úrad, 2011a) ukazujú, že na území Českej republiky bolo v tomto roku evidovaných 2 376 000 vysokorýchlostných pripojení na internet.

Prostredníctvom „Výběrového šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci“ sa od roku 2003 sleduje rozšírenie vybraných informačných technológií v domácnostiach na území Českej republiky. Podľa údajov Českého statistického úradu (ďalej len ČSÚ) celková skupina domácností s osobným počítačom v roku

2011 činila 65 % domácností. Od roku 1989, keby tento počet tvoril 2 % všetkých domácností, sa krivka jeho nárastu zvyšovala rovnomerne, bez väčších výkyvov. Domácnosti s pripojením na internet v roku 2011 tvorili 62 % všetkých domácností v Českej republike, pričom v roku 2001 to bolo iba 6 %. Priemerný ročný nárast je na úrovni 6-10 % z celkového počtu domácností, pričom najvýraznejší bol zaznamenaný medzi rokmi 2007 a 2008. Pomerovo lepšie vybavené internetom sú domácnosti s lepším príjmom a s deťmi.

V súčasnosti takmer všetci užívatelia počítača, užívajú rovnako internet. V roku 2011 Česká republika po prvý krát zaznamenala až 2/3 mieru užívania internetu medzi dospelou populáciou. Najfrekventovanejšou vekovou skupinou užívateľov internetu starších ako 16 rokov je dlhodobá skupina 16 – 24 ročných, kde internet využíva až 95 % osôb. Špecifickou skupinou sú vysokoškolskí študenti, ktorí internet využívajú v absolútnej väčšine, teda takmer 100 % zastúpení. S pribúdajúcim vekom sa percento populácie využívajúce internet znižuje. Výrazný pokles nastáva pri vekovej hranici 65 rokov a viac, kde spomedzi danej populácie internet využíva len 25 %, pričom starších mužov užívajúcich internet je dvojnásobok v porovnaní so ženami. Ich celkový počet však každým rokom narastá. Celkovo v roku 2011 bolo medzi užívateľmi viac mužov (69 %) než žien (62 %) a frekvencia jeho využívania v populácii stúpa s narastajúcim vzdelaním (91 % vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov). Spomedzi obyvateľov Českej republiky vo veku 16 rokov a viac, až 94 % využíva internet okrem iného v domácnosti, zhruba 50 % v práci a v škole. Viac ako polovica (57 %) užívateľov internetu udáva frekvenciu jeho využívania na každý deň alebo takmer každý deň. Najfrekventovanejšou činnosťou na internete je posielanie/prijímanie emailov, pričom v roku 2010 bola najčastejšou aktivitou u takmer 90 % užívateľov. Za účelom telefonovania vrátane videohovorov internet využívalo viac ako 40 % užívateľov.

Slovenský štatistický úrad (2011) (ďalej len SŠÚ) za prvý štvrťrok 2011 udáva spomedzi domácností Slovenskej republiky takmer 71 percentné zastúpenie domácností s prístupom na internet, pričom sú opäť v početnej väčšine domácnosti s deťmi. Údaje možno porovnať s údajmi z prvého štvrťroku 2006, kedy prístup na internet malo len 26,6 % domácností, čo je v úplnej zhode s výsledkami ČSÚ z tohto obdobia. Možno tiež poznamenať, že rovnako ako ČSÚ, i SŠÚ zaznamenal najvyšší nárast domácností využívajúcich internet medzi rokmi 2007 a 2008, a to až o 13,8 % (z 34,5 % na 58,3 %). Avšak v porovnaní údajov ČSÚ a SŠÚ za rok 2011 je percentuálna hodnota počtu domácností s prístupom na internet na Slovensku

vyššia o 9 %. Možno teda konštatovať, že slovenské domácnosti v súčasnosti vo väčšej miere využívajú služby internetu, avšak nárast počtu českých domácností s internetom je rýchlejší, a tak sa tento rozdiel postupne vyrovnáva.

Podľa ďalších parametrov bol internet, rovnako ako v Českej republike, i na Slovensku v roku 2011 i počas predošlých rokov, využívaný najčastejšie v prostredí domova, a to viac mužmi ako ženami.

Väčšina slovenských domácností bez prístupu na internet (v priemere 42,9 %) v rozmedzí rokov 2006-2008 za hlavný dôvod nevlastnenia prístupu na internet uvádza možnosť *Nechceme alebo nepotrebuje internet* alebo odpoveď *Nepotrebuje internet*.

1.2. Využívanie internetu ako prostriedku komunikácie v ČR

V rámci celoeurópskeho šetrenia Community survey on ICT usage in households and by individuals, ktoré je každoročne koordinované Európskym štatistickým úradom (Eurostatom) i ČSÚ priebežne monitoruje využívanie internetu na území Českej republiky za účelom komunikácie¹. Rovnako ako v priebehu rokov narastal samotný počet užívateľov internetu, zvyšovalo sa i percentné zastúpenie jeho využívania za účelom komunikácie. Možno povedať, že komunikácia patrí k najčastejšie využívaným funkciám internetu (Český štatistický úrad, 2011b).

Za rok 2009 komunikovalo prostredníctvom internetu 92 % užívateľov internetu, čo činí 55 % z celkovej populácie. Za sledované obdobie 2005 - 2009 sa jedná o 7 % nárast v skupine užívateľov internetu a až 28 % nárast u celkovej populácie, čo predstavuje viac ako zdvojnásobenie počtu z roku 2005. Táto hodnota je dôsledkom najmä výrazného nárastu počtu užívateľov internetu, pričom jeho využívanie za účelom komunikácie narastá tomu primerane. Na základe selekcie podľa pohlavia je internetová komunikácia využívaná vo väčšej miere mužmi než ženami (58 % ku 53 %). Internet za účelom komunikácie, rovnako ako jeho všeobecné využitie, obľubujú najmä mladí ľudia, teda veková skupina 16 – 24 rokov.

¹ V oblasti komunikácie prostredníctvom internetu sú sledované tri ukazatele: posielanie či prijímanie e-mailov, telefonovanie cez internet (vrátane videohovorov) a využívanie iných foriem komunikácie cez internet (chat, diskusné fórum, instant messaging, písanie blogov a účasť v sociálnych sieťach). Informácie sú uvádzané za vekové rozpätie 16 – 74 rokov, pre selekciu podľa vzdelania za vekové rozpätie 25 – 54 rokov. Za užívateľov internetu sú považovaní jedinci, ktorí internet využili aspoň raz za posledné tri mesiace.

S narastajúcim vekom vykazujú tieto hodnoty zostupnú tendenciu, vo vekovej skupine 45 – 54 rokov využíva túto možnosť už len polovica obyvateľstva danej vekovej skupiny a vo vekovo rozmedzí 65 – 74 rokov je to 11 % populácie daného veku, čo však predstavuje takmer celú populáciu daného veku využívajúcu internet. Komunikácia cez internet teda predstavuje výrazný podiel využívania internetu u starších ľudí. Spomedzi užívateľov internetu všetkých vekových kategórií, je za konkrétnym účelom komunikácie, internet využívaný podstatnou väčšinou. Táto hodnota sa pohybuje na úrovni vyššej ako 90 %.

Najrozšírenejšou a najobľúbenejšou formou komunikácie cez internet je komunikácia prostredníctvom e-mailov. V roku 2009 posielalo e-maily 91 % užívateľov, z čoho vyplýva, že takmer všetci užívatelia komunikujúci cez internet využívali (okrem iného) práve e-mailovú formu. Telefonovanie cez internet využívala takmer polovica užívateľov, teda 43 %, pričom jeho podiel v priebehu rokov výrazne narastá. Populácia Českej republiky v tomto smere prevyšuje celoeurópsky priemer, teda možno pozorovať jeho rozkvet a veľkú obľubu medzi českými užívateľmi internetu. Ostatným formám komunikácie sa venuje 37 % užívateľov. Možno teda povedať, že posielanie e-mailov je všeobecne v populácii, naprieč rôznymi vekovými kategóriami, najrozšírenejšou formou komunikácie cez internet, pričom výrazná väčšina najstarších užívateľov komunikuje po sieti práve prostredníctvom e-mailov. Medzi mužmi a ženami možno pozorovať najvýraznejší rozdiel pri ostatných formách komunikácie, teda chatoch, diskusných fórach a pod., kde muži výraznejšie dominujú. Rovnako prevahu v ich využívaní má najmladšia veková kategória (Český statistický úrad, 2011b).

Komunikácia prostredníctvom internetu si získava každým rokom čoraz väčšiu obľubu u všetkých vekových kategórií, pričom sa stáva každodennou súčasťou a bežným spôsobom komunikácie ľudí po celom svete.

2. Komunikácia prostredníctvom internetu

Komunikácia, v jej verbálnej podobe, je od nepamäti považovaná za špecificky ľudský prostriedok k súžitiu a rozvoju druhu a tvorí podstatný prvok ľudského života. Psychológia poníma komunikáciu z omnoho širšieho hľadiska, ako len vymieňanie si informácií. Vybíral (2005) definuje tento pojem troma slovami ako „interakciu pomocou symbolov (jazyka, gest, farby či tvaru oblečenia a pod.)“ (s. 28). Pri zahrnutí interpsychickej formy do komunikácie sa nám otvárajú nové možnosti vnímania a spracovávania informácií, ktoré nám druhá osoba poslala, eventuálne i neposlala. Toto môže byť častým javom i pri komunikácii online, nakoľko komunikujúce osoby sú závislé na sprostredkujúcom mechanizme, počítači, poprípade inom zariadení, na rýchlosti prenosu dát, a taktiež na slovnej zásobe, ktorá je často pri napr. chatovaní ešte obmedzená na stručné vyjadrenie.

Suler (2004a) sa zamýšľa nad otázkou, ktorá z foriem komunikácie – reálna alebo virtuálna ponúka viac výhod. Ľudská komunikácia všeobecne prebieha prostredníctvom predávania a prijímania informácií vďaka piatim základným ľudským zmyslom, ktorými sú sluch, zrak, čuch, chuť a hmat. Je potrebné sa zamyslieť, aké možnosti v tomto smere nový spôsob komunikácie prináša. Popri zamyslení sa nad sluchom, je v prvom rade potrebné definovať prostriedok prenosu informácií, a tým je slovo. Suler udáva, že existujú minimálne štyri jednoznačné výhody textovej komunikácie. Sú nimi: *asynchrónna interakcia*, takže má jedinec dostatok času premyslieť a zvážiť si odpoveď, *odlišné psychické mechanizmy*, napríklad kognitívne štýly uľahčujúce jedincovi lepšie a kreatívnejšie vyjadrovanie prostredníctvom písaného textu, *zálohovanie písaného textu* umožňujúce návrat k minulým dialógom, čo môže pomôcť vyriešeniu nejasností či konfliktov, a nakoniec *disinhibičný efekt*, ktorý tvorí významnú zložku virtuálnej komunikácie a ktorému v ďalších častiach práce venujeme samostatnú podkapitolu.

Sluch i zrak možno v rámci porovnávania reálnej a online formy komunikácie hodnotiť spoločne, nakoľko u oboch záleží na jemných odchýlkach, ktoré komunikácii dodávajú hlbší kontext. Písaná forma komunikácie tieto podstatné drobnosti nezachytáva. Možno práve preto si internetová komunikácia vyžiadala posun vpred, čo v súčasnosti umožňuje partnera pri komunikácii online vidieť i počuť akoby sedel naproti nám.

Ľudský dotyk je veľmi podstatným výrazovým prostriedkom. Každý človek na svete ho občas potrebuje. Práve hmat je najväčším hendikepom virtuálnej komunikácie. Doteraz boli

vytvorené len slabé formy náhrady, akými sú ikonky alebo frázy, ktoré si môžu ľudia navzájom posilať. Možno však očakávať, že v budúcnosti pribudnú formy komunikácie zamerané na taktilný kontakt, prinajmenšom na jeho pocit. Faktom však ostáva, „že nie je možné a zrejme ani nikdy možné nebude udržať si milovaného človeka v kyberpriestore“ (ods. 22), práve z dôvodu absencie fyzickej blízkosti navodzujúcej pocit reálnosti. S dotykom sú spojené aj ostatné spoločne vykonávané aktivity, ktoré čiastočne, nikdy však úplne možno nahradiť ich virtuálnou formou. Medzi takéto patrí aj kybersex, ktorému sa budeme podrobne venovať neskôr.

Čuch a chuť sú vo všeobecnosti veľmi primitívnymi, a preto základnými formami vzájomnej interakcie, a preto si ich funkciu veľa krát ani neuvedomujeme. To, či nám niekto alebo niečo vonia či chutí nám vlastne ukazuje, či je bezpečné a žiadúce sa daným objektom ďalej zaoberať alebo radšej „dať ruky preč“. Na internete takýto varovný signál absentuje, preto je omnoho väčšia šanca, že sa pri navodzovaní kontaktu „spálime“. Internet však tento nedostatok nahrádza možnosťou rýchleho ukončenia interakcie, takže človeka chráni pred potenciálne reálnymi následkami.

Internetová interakcia teda zapája podstatne menej zmyslov než reálna, ponúka však kompenzácie v podobe virtuálnych špecifik, ktoré ju robia lákavou, ba dokonca lákavejšou pre milióny užívateľov v porovnaní s bežnou formou interakcie.

2.1. Disinhibícia

Tento nový spôsob komunikácie so sebou nutne prináša nové nepísané pravidlá, pretvára zaužívané spôsoby komunikácie. Kládie človeka do novej roly, ktorá mu umožňuje, ba priam núti omnoho viac zapájať fantáziu. Dáva ľuďom nové možnosti sebavyjadrenia, sebaodhaľovania ako i hry s vlastnou identitou. Skúmaných bolo viacero javov, pričom niektoré z nich si bližšie popíšeme v nasledujúcej kapitole. Najvýraznejším znakom internetovej komunikácie, ktorý pod seba aspoň čiastočne zahŕňa všetky jej ostatné špecifiká, je disinhibičný efekt.

„Termín disinhibícia v komunikácii vyjadruje odloženie zábran a škrupín, stratu alebo prekonanie nesmelosti, plachosti a ostychu, v krajných podobách môže ísť o obchádzanie tabu a zákazov, teda o istú odviazanosť či neviazanosť na normy, ktorá môže byť až anomálna“ (Vybíral, 2005, s. 272-273). Voľne možno disinhibované prostredie (z anglického

disinhibited environment) preložiť ako „prostredie bez zábran“ (Šmahel, 2003, s.13). Disinhibícia je množstvom autorov (Gackenbachová, 1998, Suler, 2003, Šmahel, 2000, in Vybíral, 2005) „pravidelne uvádzaná ako jeden z najzjavnejších a najšpecifickejších znakov elektronickej komunikácie“ (s. 273).

Na disinhibíciu však nemožno pozeráť iba z jedného uhlu pohľadu. Suler (2004b) rozdeľuje dve možnosti prejavu disinhibície podľa jej účelu a prejavu. V oboch prípadoch ide o uvoľnenie sa zo spoločenských noriem, vzniknuté oslobodením sa od možných, formálnych aj neformálnych sankcií. V prvom prípade, vďaka internetu ľudia dokážu zdieľať intímne veci o sebe aj s neznámymi ľuďmi. Odhaľujú bez zábran emócie, obavy, priania aj trápenia a rovnaké správanie očakávajú od ostatných. Správajú sa ohľaduplne a láskavo voči druhým, sú ochotní pomáhať, vypočuť si a poradiť. Tento typ disinhibície nazval Suler *benígna disinhibícia*. Tento spôsob využitia možností internetu dáva priestor pre snahu skúmať samého seba, ako aj nové obzory a spôsoby seberealizácie aj naprieč problémami, otvára možnosti pre porozumenie sebe i druhým. Druhý spôsob využitia efektu disinhibície Suler nazýva *toxická disinhibícia*. Jedinec sa prezentuje drsným negativistickým spôsobom, často agresívnym voči druhým osobám, vyhľadáva možnosti kritizovať okolie a niekedy túto slobodu prejavu vystupňuje až do hrozieb a vyhrážok. Iným prejavom tejto odvrátenej stránky disinhibície na internete je odhaľovanie temného podsvetia internetu, stránok prezentujúcich násilie a pornografiu. Ľudia ich zväčša vyhľadávajú sporadicky, zo zvedavosti, alebo za účelom uspokojovania potrieb. V oboch prípadoch však anonymita, ktorú internet poskytuje, otvára možnosti navštíviť miesta, ktorým by sa mnoho jedincov v reálnom živote vyhlo. Navyše internet ponúka nespočetne veľa príležitostí na odhaľovanie spoločnosťou tabuizovaných javov.

Prejavmi disinhibície podľa Vybírala (2002) sú:

- „strata a odloženie zábran, hanby, ostychu, pocitov trápnosti a neadekvátnosti
- obchádzanie cenzúry (nič nie je zakázané, všetko je dovolené)
- vypínanie svedomia (vypnutie „volania po zodpovednosti“, môžem dať voľnosť amorálnosti)
- nezdržanlivosť, netrpezlivosť, rýchlosť (nemusím sa krotiť, ovládať)
- záujem o tabuizované (môžem sa zaujímať o čo chcem)
- zvýšená zvedavosť (zvedavosť popustená z uzdy)

- pudové správanie, impulzívne rozhodovanie
- povolenie síl „id“ (nevedomia): správanie je riadené pudením ku slasti alebo pudením k deštruktivite (chuť užiť si, chuť ubližovať)
- povolenie uzdy exhibicionizmu
- odklon od reality a útek do fantázie“ (s. 281).

Disinhibícia je podľa Vybírala (2005) znakom príslušnosti k určitej skupine, vytvára sa spoločný štýl humoru, akoby naladenie na jednu vlnu. Disinhibíciu možno okrem internetového prostredia pozorovať aj u členov určitej, zväčša nižšie situovanej skupiny (napr. spoločensky), ktorá sa takýmto spôsobom upevňuje práve voči silnejšej skupine. Keďže jej postavenie nedovoľuje prejavovať sa voči silnejšej skupine priamo, vykonáva to latentne „za chrbtom“. To isté sa deje pri používaní internetu, keďže jedinec nemusí venovať pozornosť spätnému vplyvu svojich prejavov, stierajú sa spoločenské rozdiely a jedinec dostáva možnosť otvorene ventilovať svoje pocity, bez strachu zo sankcie. V určitých prípadoch však pravá disinhibícia v prostredí internetu nastáva až po určitej dobe komunikácie. Spočiatku si človek kladie masku nie len na tvár, teda identitu, ale aj dovnútra, na vlastnú osobnosť, prejavuje sa skôr inhibovane. Snaží sa prezentovať tým najlepším prvým dojomom.

Disinhibícia je potom vlastne určité uvoľnenie opaskov s tým, že masku v pravom slova zmysle nikdy neskladáme. To by nastalo, až kedy komunikátor druhej strane poslal fotku, prezradil meno, uviedol adresu. Určitým spôsobom by sa zhmotnil z virtuálnej osoby, ktorou teraz je. Odložil by tým však všetky výhody flexibility a tvarovateľnosti vlastnej sebareprezentácie. Disinhibovaná anonymita je postavená na fakte, že druhá strana pozná moje vnútro, ale nepozná, koho to vnútro je.

Suler (2004 in Vybíral, 2005) uvádza šesť hlavných faktorov podieľajúcich sa na disinhibícii v špecifickom prostredí online komunikácie:

- „anonymita (druhý nevie, kto som, ja teda môžem skryť svoju identitu);
- neviditeľnosť (druhý nemôže vidieť ako vyzerám, ako sa tvárim);
- asynchronicita komunikácie (reakciu si môžem premyslieť, pretože ju môžem odložiť; nie je nutné reagovať ihneď);

- solipsistické introjekcie (všetko je v podstate v mojej hlave, vytváram si fantázie o tom, ako druhý vyzerá, ako znie jeho hlas, takže si vytváram fantazijný nereálny svet);
- neutralizácia statusu (stáva sa vedľajším a nepodstatným, aké postavenie v reálnom svete má online komunikujúci);
- ... ďalšie účinky samotnej interakcie“ (s. 273).

2.1.1. Anonymita ako najvýraznejší faktor vzniku disinhibície

Anonymita je podstatným znakom internetovej komunikácie. Umožňuje jedincovi chrániť vlastnú identitu a poskytuje väčšiu odviazanosť komunikácie, povolenie fantázie, a to všetko pod rúškom virtuality bez toho, aby niekto objavil moju pravú identitu, aby bolo možné spoznať, že ten, kto ponúka aj iný pohľad na vec, som práve ja. Napriek tomu však, každý má potrebu niečo dobré zo seba prezradiť a internet je na to ideálnym miestom, pretože dáva možnosť ukázať len tú časť svojho ja, ktorá nemôže jedincovi v daný okamžik poškodiť (Vybíral, 2005). Jedinec má taktiež možnosť si identitu pozmeniť a začať odznova ako nová osobnosť, poprípade si identitu formovať v priebehu diskusie žiaducim smerom. Je tu možnosť pomalého odhaľovania svojho ja, čo dáva jedincovi možnosť mať závažnosť situácie plne vo svojich rukách.

Problematikou anonymity na internete sa okrajovo zaoberala dvojica autorov Vaculík, Hudeček (2005) vo štúdiu o vzniku a vývoji partnerských vzťahov, nadobudnutých v prostredí internetu. Anonymitu považujú za základ disinhibičného efektu, ktorý je zjavný najmä v prvotnej fáze pri nadväzovaní kontaktu. Respondenti výskumu vnímali anonymitu ako pozitívny faktor, umožňujúci väčšiu uvoľnenosť s možnosťou hlbšieho spoznávania. Anonymitu ako pozitívny prvok online komunikácie taktiež hodnotí až 86,7 % respondentov ďalšieho výskumu s podobnou problematikou, pričom pre väčšinu z nich je internet miestom otvorenejšej a úprimnejšej komunikácie (Dušková, Vaculík, 2002).

Dvojica slovenských autorov Veselský, Krahulcová (2008) orientovali svoj výskum internetovej komunikácie na konkrétnu skupinu adolescentov, a to gymnazistov. Ich výsledky sa javia byť v porovnaní s českými kolegami konzervatívnejšie. Prevažná časť respondentov uviedla, že chatovanie vnímajú hlavne ako zdroj zábavy, až v druhom rade ako prostriedok nadväzovania nových priateľstiev s možnosťou konzultácie problémov či osobných názorov

na konkrétne témy. Až 70 % respondentov uviedlo absenciu priameho ľudského kontaktu ako nevýhodu, a teda subjektívnu preferenciu osobného stretnutia pred virtuálnou komunikáciou.

Anonymita sa navyše určitým ľuďom môže spájať s pocitom straty zodpovednosti za svoje konanie, čo Suler pripodobňuje disociácii, kedy jedinec natoľko povolí zábrany a vytrhne sa bežným zákonom spoločnosti, že po opätovnom návrate do reality sám nedokáže pochopiť podstatu svojho konania a vytvára pocit oddelenia osobnosti jedinca od jeho predošlého konania (Vybiral, 2002). Tento jav sa môže prejavovať rôzne. Vystupňovaním niektorých vlastností a prejavov, čo môže viesť k agresívnemu vybitiu, alebo aj ich úplnou náhradou, zmenou veku, pohlavia, výzoru. Obe formy úzko súvisia s experimentovaním s reakciami ostatných a vlastnými pocitmi z toho. Už pri púšťaní počítača môžu ľudia "prepínať" do iného spôsobu fungovania, ovplyvňovaného práve počítačom ako základným faktorom sprostredkovania aktuálnej komunikácie so svetom. „Počítač môže byť vnímaný podobne ako objekt na hranici medzi ja a neja ... Ľudia sú schopní vidieť samých seba v počítači. Stroj môže predstavovať druhé ja“ (Turkle, 1995, s. 30, cit. Whitty, 2008, s. 1842)

Popísali sme podstatu internetu aj s jeho špecifickým vplyvom na ľudskú psychiku najmä vo vzťahu ku komunikácii. Na nasledujúcich riadkoch sa zameriame na jedinca ako tvorcu vzťahov. Priblížime si samotnú podstatu vývoja osobnosti, pretože jednotlivé vývojové obdobia vnímame ako nosný faktor pri utváraní postoja ku vzťahom i k ich narušeniu prostredníctvom nevery. Zameriame sa na konkrétne vekové obdobie v rozmedzí zhruba 16 – 50 rokov, kedy sa život jedinca vo výraznej miere točí okolo partnerských vzťahov.

3. Identita

Pre ucelenie našej práce považujeme za potrebné venovať samostatnú kapitolu téme identity, nakoľko predpokladáme, že práve rôzne obdobia jej formovania budú hrať významnú úlohu pri vnímaní partnerskej nevery.

Pri formovaní identity sa vyzdvihuje aktívna účasť jedinca na tomto procese. V opačnom prípade vzniká riziko vytvorenia „falošnej“ identity, na základe jednoduchého prijatia cudzích postojov, noriem a hodnôt (Šmahel, 2003). Navyiac, pokiaľ sa jedinec aktívne nesnaží o vytvorenie vlastnej identity a jej prezentácie navonok, okolie si prirodzene vytvára vlastný obraz a charakteristiku jedinca na základe jeho interakcie so svetom. Šmahel sa stotožňuje s Adamsom v názore, že identita človeka je „kontinuálnym prežívaním totožnosti seba samého, jeho stotožnením sa so životnými rolami a prežívaním príslušnosti k väčším či menším spoločenským skupinám“ (Adams, 1998 in Šmahel, 2003, s. 37).

Za základ pre spracovanie teoretickej koncepcie prijmemo koncept ôsmych vývinových štádií, alebo aj „ôsmich vekov človeka“ v ponímaní Eriksona (2002).

Vek zhruba v období 16 - 20 rokov spadá do vekového rozmedzia 12 – 20 rokov, teda v Eriksonovom ponímaní, do obdobia adolescencie. Je v poradí piatym z Eriksonových vývinových štádií. Ukryva konflikt identita vs. konfúzia identity, ktorý je pre toto obdobie nosným. Jedná sa o prvé obdobie v živote človeka, kedy jedinec opúšťa detstvo a stavia sa na prah dospelosti. Do popredia začínajú vystupovať osoby mimo pôvodnú rodinu jedinca a stávajú sa pre neho novými vzormi a kritériami pre formovanie vlastnej identity a určenie vlastnej hodnoty. Mladý človek hodnotí seba z pohľadu iných ľudí, avšak snaží sa i o vytvorenie vlastného uceleného sebaoponovania a sebaoponovania a následne o ich zjednotenie. „Pocit ego identity potom tvorí akumulovaná dôvera v to, že vnútorná nemennosť a kontinuita vybudovaná v minulosti bude zodpovedať nemennosti a kontinuite jedincaho významu pre iných ľudí, ako dokladá konkrétny prísľub jeho ‚kariéry‘“ (s. 238). V tomto hľadaní pocitu kontinuity a nemennosti je riziko difúznosti, a to do takej miery, že nastáva možnosť úplnej straty identity prevzatím roly osoby, ktorá bola pre jedinca vzorom. Toto obdobie je spojené i so začiatkom štádia „zamilovania sa“, ktoré nie je zďaleka iba či dokonca prevažne sexuálnou záležitosťou... . Mladistvá láska je do značnej miery pokusom definovať vlastnú identitu transformáciou obrazu vlastného difúzneho ega do inej osoby a snahou tento obraz tak reflektovať a postupne zjasniť. Preto zaberá konverzácia mladým

ľuďom toľko času“ (s. 238). Vymieňaním si názorov a informácii si mladí jedinec overuje vlastné schopnosti vytvoriť si názor, udržať a obhájiť si ho.

V dnešnej dobe je podstatná časť konverzácie vedená prostredníctvom internetu na rôznych fórach, chatoch, instant messengeroch. Ako sme už spomínali, internet je miestom, kde môžu mladí ľudia bez obáv z odsúdenia trénovať rôzne štýly identity, meniť ju a experimentovať, ideálne za účelom nájdenia tej najvhodnejšej a najprirodzenejšej. Nepredpokladáme, že mladí ľudia v adolescentnom veku budú mať dostatočné osobné skúsenosti s neverou, navyiac s neverou prostredníctvom internetu. Ako odhalili Ševčíková, Konečný (2011), českí sedemnásťroční adolescenti majú podstatne menšie skúsenosti s internetovou formou zblížovania sa v porovnaní s klasickou. Zdá sa teda, že internet nijak výrazne nevyužívajú ako prvotný prostriedok zoznamovania sa so „svetom dospelých“, práve naopak, internetovú formu zažívania sexuálnych skúseností častejšie skúšajú jedinci, ktorí sa už stretli s jej reálnou formou. Prínosné by však mohlo byť nahliadnuť, aké stanovisko voči kybernetickým vzťahom ako novej forme nevery zaujímajú a akú váhu dnešná „mládež“ obom typom nevery, ktorými sa zaoberáme, pripisuje.

Obzvlášť zaujímavým je pre nás vývojové obdobie zhruba medzi 20 – 30 rokov, ktoré Erikson (2002) nazval raná dospelosť a rieši otázku intimity vs. izolácie.

Každé z nasledujúcich Eriksonových štádií je vlastne skúškou úspešnosti v predchádzajúcom štádiu. „Práve dospelý jedinec, ktorý ukončil hľadanie identity a jej zdôrazňovanie, sa snaží a je ochotný spojiť svoju identitu s identitou ostatných. Je pripravený k intimitě, teda schopnosti vstúpiť do konkrétnych spojení a partnerstiev a vyvíjať etickú silu takéto záväzky dodržiavať, aj keby to vyžadovalo značné obete a kompromisy“ (s. 239). Neúspech predošlého obdobia sa v opačnom prípade javí ako neschopnosť nadviazať hlboký intímny cit a neutíchajúca potreba neustáleho boja o partnera ale i s partnerom. Vyhýbanie sa skúsenostiam vyžadujúcim sebaobetovanie, medzi ktoré patrí napríklad sexuálne a emocionálne uspokojenie, prináša jedincovi ťažko prekonateľný pocit izolácie a uzatvorenia sa pred svetom. „Vďaka uspokojivým sexuálnym vzťahom sa naopak sex stáva menej obsesívnym, hyperkompensácia menej potrebnou a sadistická kontrola nadbytočnou“ (Erikson, 2002, s. 241).

Táto Eriksonova myšlienka naznačuje súvis medzi nezvládnutím daného vývinového štádia a jednou z príčin nevery, ktorá je viacerými autormi (Šmolka, 2003, Janáčková, 2008)

popisovaná podobne. V Janáčkovej (2008) ponímaní, neveru ako možnosť „posilnenia vlastného sebavedomia“ (s. 24) vnímame v zmysle neustáleho hľadania uspokojenia u sexuálnych partnerov, avšak s nevedomým strachom z odovzdania sa partnerovi. Bez schopnosti sa odovzdať nedokáže jedinec ani plnohodnotne prijímať, a tak v mylnom presvedčení hľadania chýbajúceho uspokojenia neustále uniká zo vzťahu i pred sebou samým. „Na druhej strane existujú partnerstvá, ktoré sú vlastne izoláciou vo dvoch, chránia oboch partnerov pred nutnosťou postaviť sa tvárou v tvár ďalšiemu kritickému vývoju, ku ktorému vedie téma generativity“ (Erikson, 2002, s. 242).

Tá je hlavnou úlohou obdobia dospelosti (30 – 65 rokov), v Eriksonovom ponímaní sa tu zohráva boj generativita vs. stagnácia. Erikson (2002) tvrdí, že „schopnosť stratiť seba samého v stretnutí tiel a duší vedie k postupnému rozširovaniu záujmov ega a k investícií libida do toho, čo je plodené. Tam, kde snahy o takéto obohatenie úplne zlyhávajú, dochádza k regresii, k obsesívnej potrebe pseudointimity, často s prevládajúcim pocitom stagnácie a osobného ochudobnenia“ (s. 243).

Danú „pseudointimitu“ možno opäť vnímať ako márnú snahu o nájdenie uspokojenia, vyrovnanosti, spokojnosti v živote. Problémy oboch posledných štádií sú často riešené mimomanželským vzťahom, z ktorého sa jedinci snažia vyťažiť to, čo nenašli inde. Do vzťahu nevstupujú pripravení dávať a milovať ale naopak. Možno povedať, že prostredie internetu so svojimi špecifikami je pre nich ideálne. Neurčuje nijaké záväzky, kritériá a záleží len na osobnom rozhodnutí, kedy jedinec tento kyberpriestor opustí.

Kapitolu sme do práce zaradili ako zjednocovací prvok v podobe samotného aktéra pre dva styčné oblasti práce – oblasť internetu ako prostriedku realizácie nevery a oblasť samotnej nevery. Ďalšie kapitoly približujú konkrétne spôsoby interakcie prostredníctvom internetu, ktorej realizácia predstavuje možnú hrozbu pre partnerský život jedinca. Podstatou vzniku nevery je nadviazanie kontaktu, prípadne vzťahu, čo je jeden z dôvodov vyhľadávania komunikácie cez internet.

4. Vzťahy na internete

S prístupom internetu na trh, tento takmer okamžite zaznamenal neopakovateľný záujem u spotrebiteľa, kedy v priebehu jednej dekády úplne zmenil životy a podstatne zjednotil denný režim miliónom ľudí. Umožnil rozširovať obzory a spoznávať. Internet je nekonečným priestorom, poskytujúcim nespočet možností neustále stretávať nových ľudí, ktorí rovnako ako my, majú záujem o zoznámenie sa, pobavenie, prípadne hľadajú niečo viac.

Hammersley (1995 in Nelson, Piercy, Sperkle, 2005) sa zamýšľal nad dôvodmi, pre ktoré ľudia vyhľadávajú sexuálne a emocionálne vzťahy postavené na komunikácii cez internet. Ich príťažlivosť nachádzame, spolu so spomínaným autorom vo nasledujúcich faktoroch: ľudia môžu jednoduchšie komunikovať aj s ľuďmi, ktorých by normálne nikdy nestretli, navyše výdavky za túto komunikáciu sú nízke napríklad v porovnaní s cestovnými nákladmi, ľudia môžu využiť rôzne softvérové hry, ktoré ich pocit jedinečnosti stretnutia ešte posilnia. Pokiaľ však chcú, môžu tu stráviť len minimum času potrebného na odreagovanie, sami seba prezentovať ako osobu úplne odlišnú od reálnej osobnosti. V iných prípadoch, kedy majú potrebu prezentovať sa za seba a so svojimi problémami a starosťami, môžu byť vnímaní seriózne a je im načúvané zo strany podobne zmýšľajúcich ľudí. Stačí len nájsť správnu miestnosť, prípadne osobu či skupinu.

Dvojica autorov Leiblum, Döring (2002 in Hertlein, Wetchler, Piercy, 2005) v tomto smere vytvorila alternatívu k známemu Cooprovmu modelu Motoru troch "A", zameranému na kybersexuálne aktivity. Ich Motor troch "C" sa zameriava na interaktívnu komponentu internetu. Obsahuje zložky:

- *komunikácia*, v zmysle vzájomného preposielania správ ako spôsobu udržiavania vzťahu,
- *kolaborácia*, alebo inými slovami aj spolupráca nutná pre vytvorenie tohto vzťahu a
- *komunity online*, ktoré sú alternatívou pre klasickú formu interakcie. Sú nimi myslené najmä rôzne diskusné miestnosti, chaty, sociálne siete, v ktorých sa zoskupujú jedinci

za konkrétnym účelom, cieľom, prípadne s podobnosťou v záujmoch, veku, národnosti, bydlisku atď..

Špecifické fóra dnes uľahčujú a skracujú čas hľadania kompatibilného partnera, nakoľko sa často zameriavajú na úzko profilovanú skupinu užívateľov. Navyše umožňujú jedincom zverejniť o sebe určité informácie, čím im umožňujú skôr zaujať a zvýšiť tak svoju atraktivitu v očiach potenciálnych partnerov. S. W. Duck všeobecne rozlišuje dva druhy atraktivity - sociálnu a interpersonálnu. Sociálna je podľa neho postavená na skupinovom názore, silne ovplyvnená podobnosťou, blízkosťou osôb. Má skôr krátkodobejší charakter. Interpersonálna atraktivita je postavená na dlhodobejšej známosti s daným človekom, na spoločných hodnotách, svetonázore a životnom nasmerovaní (Hayesová, 1998 in Šmahel, Veselá, 2006). Predpokladáme, že na internete jedinci v prevažnej väčšine operujú so sociálnou atraktivitou, postavenou na niekoľkých výrazných spoločných rysoch. Nie je však vylúčené, že opakovanými stretnutiami môže prerásť do druhého typu, atraktivity celostnej osobnosti komunikačného partnera.

Skupina autorov (Young, Griffin-Shelley, Cooper, O'Mara & Buchanan, 2000) popisuje viacero faktorov, ktoré robia online kontakty dynamicky odlišnými a lákavými pre užívateľov. Vzhľadom na globálny charakter internetu, online vzťahy ponúkajú kultúrnu rôznorodosť, čím sa javia viac fascinujúce a vzrušujúce oproti potenciálnym vzťahom z okolitého prostredia. Popri tom hrá významnú rolu fakt, že zatiaľ čo v reálnom svete si blízky vzťah budujeme a následne udržiavame zväčša dlhodobo, v prostredí internetu celý proces beží rýchlejšie, a tak aj intímne vzťahy, ktoré nie sú postavené na dlhodobých pevných základoch, nemajú problém zaniknúť rovnako rýchlo ako vznikli, pokiaľ si to jeden z partnerov želá. Navyše, vďaka elektronickej forme komunikácie, internet pravdepodobne umožňuje aspoň určitej skupine užívateľov prejať väčšiu aktivitu následkom subjektívneho pocitu straty zábran. „Tento údajný pocit dôvery, intimity, a prijatia má potenciál podnecovať online užívateľov k používaniu týchto vzťahov ako primárnych zdrojov kamarátstiev a pohodlia“ (s. 60). Suler (1996) prirovnáva príčiny vzniku počítačových románikov k reálnym. Dôvodom je teda buď absencia reálneho vzťahu a jeho hľadanie alebo absencia určitej jeho zložky, ktorej náhradu jedinec hľadá na internete. Najmä osamelí ľudia s určitými problémami v nadväzovaní blízkych kontaktov častejšie využívajú internet na zblížovanie ponúkajúce emočnú podporu v osamelosti (Morahan-Martin, Schumacher, 2003). Rovnako iní autori

(Kraut et al., 2002 in Galász, Šmahel, 2007) odhalili malý, avšak pozitívny dopad internetových vzťahov na sociálny život jedinca, ako aj jeho duševnú spokojnosť.

Internet možno považovať za prostredie poskytujúce vyššiu šancu nájdania si ideálneho partnera práve vďaka veľkej neštruktúrovanosti prostredia, umožňujúcej vo veľkej miere zapájať fantáziu, a to často nevedome. Nad ponímaním atraktivity virtuálneho prostredia ako živnej pôdy pre vytváranie vzťahov polemizovali viacerí autori. Whitty sa prikláňa ku Cooprovmu tvrdeniu (1998 in Whitty, 2004), že kyberpriestor môže byť ešte atraktívnejším miestom pre vytváranie si vzťahov, než reálny svet, a to aj napriek absencii fyzického sexu. Nemusí teda nutne platiť, že tieto možnosti využívajú len jedinci s nedostatkom sexuálneho uspokojenia v reálnom svete. Autorka to predpokladá z viacerých dôvodov podložených teoretickými konceptmi. Na základe prác Melanie Kleinovej možno predpokladať, že je jednoduchšie si nájsť ideálneho partnera online, keďže si ho môžeme dotvárať a oddeľovať vlastnosti a črty, ktoré vidieť nechceme. Taktiež Bollasova práca o Teórii objektných vzťahov podporuje tvrdenie, že kyberpriestor so svojou neštruktúrovanosťou prezentuje výraznejšie možnosti pre nájdanie perfektného objektu, teda virtuálneho partnera (Whitty, 2004).

Internet teda ponúka výrazné možnosti pre nájdanie si partnera a uľahčuje samotné hľadanie, nakoľko jedinca oproštuje od fyzickej aktivity pri hľadaní, prípadne nutnosti zablúdiť stopy a ukrývať dôkazy novovzniknutého vzťahu. V nasledujúcej kapitole si priblížime podstatu a teoretické zakotvenie výskumnej časti práce, teda samotnej nevery, v jej rôznych formách a príčinách vzniku. V jej úvode si upresníme ponímanie samotného pojmu "nevera".

5. Nevera

V našej práci sa venujeme konkrétnemu problému konkrétneho typu partnerského súžitia, ktorým je monogamia. Jedná sa o partnerské spolužitie dvoch partnerov a vo svete sa vyskytuje skôr menšinovo. Janáčková (2008) rozlišuje dve formy monogamie- „celoživotnú formu (s povolenými, tolerovanými alebo sankcionovanými mimomanželskými kontaktmi, pričom sa ale prejavuje dvojité štandard pre mužskú a ženskú sexuálnu rolu, obvykle s omnoho závažnejšími následkami v prípade neverných žien) a model sukcesívnej či seriálovej monogamie“ (s.13), kedy partneri ostávajú spolu za konkrétnym účelom (napr. výchova detí) a po jeho skončení sa zväčša rozchádzajú, čím sa „otvárajú novým možným genetickým kombináciám“ (s. 14). Za sériovú monogamiu však možno považovať už i niekoľko po sebe nasledujúcich manželstiev, typických pre modernú spoločnosť nášho typu. Okrem toho možno monogamiu deliť na sociálnu, zahŕňajúcu dlhodobé súžitie a výchovu detí a monogamiu sexuálnu či genetickú, kedy sa skutočne jedná o sexuálnu vernosť. Tieto dve formy spolu niekedy len málo súvisia.

Plzák (1973) vo svojej knihe *Poznání a léčba poruch manželského soužití* venuje osobitnú kapitolu problémom vzniknutým zásahom mimomanželského vzťahu. Ako terapeut sa nezaujíma o mravnú stránku nevery. Udáva, že s neverou má byť pracované, až pokiaľ je odhalená. Dokedy funguje na úrovni dohadov, podozrievania a žiarlivostných scén, nejedná sa o problém nevery ale iný typ poruchy manželského súžitia. Teda pokiaľ dokáže neverný jedinec bez väčších problémov súbežne fungovať s viacerými partnermi, či už príležitostne alebo dlhodobo, nie je nutné tento stav meniť. Autor rozdeľuje typy manželských nevier na nahodilý mimomanželský kontakt, teda ojedinelý alebo opakovaný úlet a mimomanželský vzťah, čo je dlhobojší vzťah s citovou väzbou, prípadne plánmi do budúcnosti aspoň jedného z partnerov.

Muldorf (1973 in Kratochvíl, 2009) medzi tieto dva typy ešte vkladá neveru ako erotické dobrodružstvo. Hlavnú rolu v ňom hrá sexuálna zvedavosť s odkrývaním nového a snaha o spustenie života. Je krátkym, neviazaným zážitkom, zanechávajúcim príjemnú spomienku pričom vzťah jedinca neohrozuje, je len akýmsi prechodným doplnkom na okorenenie zabehnutého života. Rovnako Imieliński (1977 in Kratochvíl, 2009) poukázal na fakt, že k nevere človeka netiahne len pohlavný pud, ale tiež pre ľudí tak typická tendencia k získaniu nových zážitkov, ktorý sa objavuje aj v iných oblastiach života, človeka podporuje

v napredovaní, prináša nové poznatky. Imieliński podotýka, že táto tendencia pozitívne koreluje s celkovou životnou energiou človeka. Práve internet je prostredím, ideálne prispôsobeným na pátranie bez ohrozenia a obmedzenia, a to v rôznych oblastiach. Prvé dva typy, teda mimomanželský kontakt i erotické dobrodružstvo, ktoré Sedláček (1980 in Kratochvíl, 2009) označil spoločným názvom "situačné krátkodobé nevery", svojou podstatou najviac spĺňajú podmienky pre vznik a udržiavanie prostredníctvom internetu. Ich podstata neskôr, rovnako ako pri klasických typoch nevier, môže prerásť do mimomanželského pomeru.

5.1. Online nevera

Najvšeobecnejšie rozšírená definícia nevery by pravdepodobne „zahŕňala účasť na pohlavnom styku s inou osobou než partnerom“ (Hertlein et al., 2005, s. 6). Okrem tohto vcelku jasne definovaného aktu však existuje široké rozpätie iných prejavov, činov, v ktorých zaradení na škále nevery už nepanuje natoľko všeobecná zhoda. V posledných rokoch k týmto aktom pribudli ešte typy správania, pochádzajúce akoby z alternatívneho sveta. Často majú základ zhodný s tými realizovanými klasickými spôsobmi, rozdiel je však v tom, že sa odohrávajú prostredníctvom monitora, a teda vo virtuálnom svete. Rovnako, ako je alternatívny svet vzdialený reálnemu, tak i tieto akty majú na prvý pohľad menšiu mieru závažnosti než tie "hmatateľné". Mnoho nových vzťahov vytvorených prostredníctvom internetu má veľmi búrlivý priebeh v porovnaní s klasickými vzťahmi. Začínajú sa veľmi intenzívne, avšak rovnako po krátkej dobe vyhasínajú po opadnutí nadšenia a vzrušenia z neznámeho. Veľké množstvo z nich sa však vyvinie do vzťahu postaveného na emocionálnej alebo fyzickej báze. Pokiaľ sa tento vzťah odohráva povedľa manželského alebo partnerského života jedinca, odborníci (napr. Whitty, 2003, Henline et al., 2007, atď.) ho nazývajú internetovou neverou. Nelson s kolegami (Nelson et al., 2005) definujú internetovú neveru ako „využívanie internetu na prejavenie sexuálnej energie akéhokoľvek druhu - myšlienok, pocitov, a správania – mimo partnerského sexuálneho vzťahu takým spôsobom, ktorý je zničujúci pre vzťah“ (s.174).

Online nevera, rôznymi autormi nazývaná tiež kybernevera, internetová nevera, či virtuálna nevera je v spoločnosti, a teda aj v psychológii novým javom, ktorého vznik je vnímaný ako

jeden z dôsledkov masového využívania internetu. Prvé štúdie siahajú do obdobia prelomu tisícročí, takže možno povedať, že kybernevera je fenoménom 21 storočia, odrážajúcim dôsledky expandujúceho vplyvu internetu na všetky oblasti ľudského života. Internetovú neveru možno vnímať ako špecifický fenomén posledných rokov z viacerých dôvodov. Jedným z nich je fakt, že nikdy v histórii ľudstva nebolo možné zažívať vzrušujúce odhaľovanie sveta a potenciálnych partnerov s užívaním si všetkých výhod domova a partnerského života úplne súčasne. Internet jedincovi umožňuje veľmi jednoduchý prístup k potenciálnym virtuálnym partnerom priamo z pohodlia domova. Pritom si na internete môže zvoliť zo širokej škály miestností, zameriavajúcich sa na rôznu klientelu či formu a účel komunikácie od zdanlivo nevinných, všeobecne zameraných na voľný "pokec" až po úzko profilované napríklad na užívateľov zadaných so záujmom o flirt (Mileham, 2007).

Anonymita, ktorú virtuálne prostredie ponúka, v sebe ukrýva významný faktor podnecujúci k takejto forme nevery. Je ním fakt, že jedinec cíti, že má situáciu plne pod kontrolou. Partner na internete, ktorý je v podstate cudzincom, ho nemôže nijak ohroziť, kompromitovať. Kedykoľvek by pocítil, že môže strácať pevnú pôdu pod nohami, jediným klikom môže zrušiť celý doteraz budovaný vzťah s vedomím, že druhá osoba nemá možnosť ho vypátrať či akokoľvek kontaktovať, dokiaľ sám nebude chcieť. Až po čase, kedy jedinec internetového partnera spozná a uzná, že je možné mu dôverovať, môže postupne sprístupňovať informácie o sebe, prípadne umožniť tomuto vzťah prerásť do reálneho (Hertlein, Piercy, 2006). Nie je náhodou, že práve internet sa stal miestom, kde aj inak ukážkoví partneri či manželka povoľujú uzdu fantázii a s pocitom kontroly nad situáciou experimentujú v nadväzovaní známostí. Nastáva tu však riziko, že sa jedinec do virtuálneho vzťahu tak povediac "zamotá". Platia tu totiž úplne iné pravidlá než pre reálny partnerský život, človek má omnoho väčšiu flexibilitu v dotváraní skutočnosti a tak fakty, ktoré by mu inak na druhej osobe prekážali, dokáže ľahšie opomenúť. Maheu a Subotnik (2001 in Hertlein, Piercy, 2006) si všimli silne pozitívnej výhody oproti klasickej komunikácii či "námluvám". Partneri pri komunikácii nie sú rušení fyzickými atribútmi, ktoré by už v úvode mohli stopnúť ďalší rozvoj vzájomnej príťažlivosti, akými bývajú špinavé nechty, zlý dych, nevhodné oblečenie alebo podobne, čo im umožňuje vzájomne načúvať vnútornému hlasu, vidieť dušu skôr ako telo.

Viacerí zahraniční autori pracují s pojmem kyberaféra (cyberaffair). Millner (2008) sa v jeho ponímaní stotožňuje so skupinou autorov (Young et al., 2000), ktorí vnímanú tento pojem ako významovo veľmi blízky samotnému pojmu kybernevera, pričom podľa nich možno tieto pojmy považovať za synonymá. Millner pojem ďalej špecifikuje. Kyberaféry poníma ako „romantické a/alebo sexuálne vzťahy, ktoré vznikli online a sú udržiavané určitou formou virtuálneho kontaktu. Kyberaféra môže byť obmedzená na masturbáciu počas online kontaktu alebo pravdepodobne zahŕňa i emocionálnu intimitu, čím sa vyvíja v citový vzťah (tj. vzťah, v ktorom je emocionálna intimita, sexuálna chémia a tajomstvo pred manželským partnerom)“ (s. 78).

Tak, ako každý jedinec či pár má pre neveru rôzne hranice, ani online nevera nie je jednoznačne ustálený pojem. V priebehu posledných rokov boli uskutočnené viaceré výskumy, zaoberajúce sa citlivosťou ľudí voči tomuto novovzniknutému fenoménu. V jej ponímaní sú nejasnosti, ktoré neumožňujú verejnosti ani odborníkom zhodnúť sa na vymedzení hraníc a zastať jednoznačnejší názor. Uzlových bodov spájajúcich kyberneveru s reálnou neverou je málo. Hertein, Piercy (2006) za podstatné považujú dva kľúčové faktory. Za jeden z pilierov, na ktorých je kybernevera postavená, možno považovať *tajomstvo*. Jedná sa o schopnosť udržať vzťah v tajnosti jednoduchým zakrývaním stôp, mazaním, prepismi, rýchlym uzavretím alebo prekliknutím chatového okna, ako aj čistením e-mailových schránok (Schneider, 2000 in Hertlein, Piercy, 2006). Druhým pilierom je *sexuálna chémia*. Znamená to sexuálne potešenie alebo vzrušenie, spôsobené jednoduchým flirtom alebo zdieľaním sexuálnej fantázie (Glass, 2003 in Hertlein, Piercy, 2006). Oba spomínané body kyberneveru spájajú s klasickou formou nevery.

Mileham (2007) pracuje s pojmami internetová nevera a kyberaféra, ktoré taktiež vníma ako synonymá, pričom svojim významom zastrešujú „akýkoľvek kontakt uskutočňovaný v chatovej miestnosti, z ktorého podstaty jedinec cíti, že musí zostať skrytý pred partnerom, kvôli jeho sexuálnej a/alebo emocionálnej podstate“ (s. 12). Ako jedna z mála výskumníkov vystupuje s konkrétnymi bodmi opodstatňujúcimi zaradenie interakcie postavenej na potrebe sexuálneho alebo emocionálneho uspokojenia prostredníctvom internetu do kategórie nevery. Toto zaradenie podmieňuje troma faktormi.

a) Virtuálny kontakt musí byť realizovaný v západnej kultúre, kde platia právne ale i spoločenské a kultúrne normy postavené na monogamii a za nemorálnu je považovaná

akákoľvek zrada výlučnosti jedného partnera, a to výlučnosti emocionálnej ako aj sexuálnej. Preto akýkoľvek hlbší vzťah s inou, potenciálne kompatibilnou osobou spoločnosť považuje za neprijateľný.

b) Ďalším z výrazným charakteristík kontaktu je utajovanie, čím sa zhoduje s jedným z vyššie spomínaných pilierov autorov Hertlein, Piercy. Chatovanie ako tajomstvo so sebou nesie potrebu klamať, prípadne zatajovať pred partnerom toto správanie. Všeobecne sa utajovanie zväčša vzťahuje na skutočnosti, ktoré sú zakázané či neprípustné, a teda i v tomto prípade si jedinec uvedomuje neprípustnosť svojho konania minimálne z morálnej stránky a vopred očakáva spoločensky predpokladateľné následky.

c) Pokiaľ sa na situáciu pozrieme zo strany partnera, ktorý konanie aktéra odhalil, vnímame, že väčšina z nich sa cíti byť týmto konaním podvedená, zradená v podobnej miere, ako tomu je pri reálnom cudzoložstve. Túto skutočnosť potvrdzujú i výsledky iných výskumov (Schneider, 2000, Maheu, Subotnik, 2001 in Abbot, Gold, Rotella, Riess, Zaleski, 2001) a budeme sa jej bližšie venovať v nasledujúcich kapitolách.

Posledné dva body teda poukazujú na porušenie dôvery medzi partnermi, ktoré je takto vnímané aspoň jedným z nich. Pokiaľ by bol vynechaný akýkoľvek z bodov, daný akt by viac nebolo možné jednoznačne nazvať neverou, nakoľko by tak nebol vnímaný spoločensky alebo vzájomne medzi partnermi. Práve z rozdielnych názorov na realizovanie daných aktov plynú najväčšia dilema.

Z iného výskumu (Mileham, 2007) vzišli tri teoretické konštrukty, ktoré reprezentujú skúsenosti zadaných užívateľov chatov, ako prostriedku zoznamovania sa a nadväzovania vzťahu s inou osobou. Tieto konštrukty symbolizujú dynamiku chatových miestností, no sú natoľko univerzálnymi a všezahrňajúcimi, že nimi možno podchytiť podstatu problematiky. Jednotlivým konštruktom preto venujeme samostatné podkapitoly.

5.1.1. Anonymná sexuálna interakcia

Prvý z konštruktov, *anonymná sexuálna interakcia* odkazuje na podstatu záľuby jedincov a jej povahu. Neodmysliteľná anonymita má pre zadané osoby často najpodstatnejší význam a často je rozhodujúcim faktorom pre výber tohto spôsobu napĺňania potrieb,

realizácie fantázií a túžob. Za rozhodujúce pre pochopenie internetovej nevery v zmysle chatovania autorka považuje práve faktory anonymity a interaktívneho vyjadrenia sexuality. V spojení s bežným životom s partnerom vnímajú jedinci túto neustále interaktívnu a vynaliezavú komunikáciu o to vzrušujúcejšie. Podľa názoru časti respondentov, interakcia skrze monitor nie je "kompletná", v dôsledku čoho prirovnávajú chatovanie skôr ku čítaniu knihy alebo sledovaniu filmu. Tým v podstate ospravedlňujú svoje správanie. Navyše cybersex prostredníctvom chatu v miestnostiach na to určených už nie je len prípustný, je nimi normalizovaný, čo dáva jedincovi možnosť vnímať svoje správanie ako normálne, primerané, pretože je podobné väčšine ľudí, s ktorými tento priestor zdieľa.

5.1.2. Behaviorálna racionalizácia

Druhý konštrukt možno nazvať *behaviorálnou racionalizáciou*, pričom označuje osobné zlegalizovanie jednania na základe jeho prezentácie a pravdepodobne aj vnútorného vnímania ako nevinného a neškodného, a to i napriek všeobecnej snahe o jeho utajenie a samotnej sexuálnej podstate tohto konania. Viac ako 80 % respondentov racionalizovalo svoje správanie podobnými tvrdeniami, ktorých podstata zostáva zhodná: "nijaký fyzický kontakt". Zvyšok respondentov vnímalo svoje správanie ako neveru, ale v zmiernenej, slabšej forme. Po ich uznaní kyberaféry za neveru vždy nasledovalo slovíčko "ale". Je pravdepodobne veľmi dôležité sformulovať si určitý dôvod, pre ktorý nie je vhodné so správaním prestať. Tento dôvod musí byť natoľko pádny, aby v osobnom ponímaní preargumentoval samotnú nevernú podstatu tohto konania. Časté dôvody jedinci stavajú na vnímaní prospechu kybervzťahu pre partnerský vzťah, prípadne pre samotného partnera aktéra. Pomáhajú jedincovi k zvýšeniu sexuálnej túžby, ktorú už ale vybíja s reálnym partnerom, prípadne slúži ako úľava od určitých sexuálnych tenzií, ktoré by bolo z rôznych dôvodov nevhodné vybíjať v reálnom vzťahu. Najčastejším zdôvodnením kyberafér býva "bolesť a prázdnota v manželstve a hnev na partnerovu nedostatočnú sexuálnu alebo emocionálnu reaktivitu, vnímavosť" (Brown, 2001, s. 23 cit. Mileham, 2007, s. 24). O svojom správaní ako pomôcke pre vzťah však väčša aktéri v žiadnom prípade nemajú záujem partnerovi nič prezradiť. Kybersex je vnímaný ako svojou podstatou podobný fantáziám len s virtuálnym podkladom. Počítač teda slúži ako pomôcka intenzívnejšieho

a realistickejšieho prežívania fantázie. Autorka toto tvrdenie považuje za jednu z mnohých racionalizácií, ktoré jedinci využívajú na ospravedlnenie svojho správania.

Z vyjadrení aktérov (Mileham, 2007) vzišlo niekoľko vzťažných argumentov, na ktorých možno stavať pri obhajobe kybersexu, ako aj celého spektra správania, vyskytujúceho sa v rámci chatovej komunikácie. Podľa užívateľov sa všetko odohráva len na báze fantázie, teda nič nie je reálne, podstata celého procesu je v komunikácii, teda sa nedeje nič viac, než len rozprávanie sa a všetko je virtuálne, teda bez reálnych dotykov tiel.

Našou súčasťou však, rovnako ako naše telá, sú aj naše myšlienky, spomienky, city. Formujú našu osobnosť, sú zodpovedné za naše správanie, za spôsob, aký nás ostatní vnímajú. Tvrdenia typu „nič nie je reálne, všetko sa odohráva len v mojej hlave“ autorka preto nepovažuje za opodstatnené, len obe spoločne tvoria ucelenú osobnosť. Navyše, dnes už vedci všeobecne uznávajú názor (napr. Sternberg, 2000 in Mileham, 2007), že psychika sa odráža do fyzických funkcií, vplýva na vyplavovanie hormónov, funkciu neurotransmiterov, emócie sú zodpovedné za tvorbu chemických reakcií v tele. Preto i sledovanie smutného filmu môže v tele vyvolať rovnaké reakcie, akoby jedinec prežíval daný smútok reálne.

Whitty (2004) na základe výskumu realizovaného autormi Kitzinger and Powell (1995) uvádza, že najčastejšie dôvody, pre ktoré respondenti nepovažujú online komunikáciu za neveru sú nasledujúce:

- ku interakcii došlo len na priateľskej úrovni
- interakcia bola len flirtom alebo zábavou
- jedná sa skôr o vzťah s objektom (počítačom) vo virtuálnom priestore, než s reálnou ľudskou bytosťou
- jedná sa o interakciu medzi dvoma ľuďmi, ktorí sa nikdy nestretli a nikdy to ani nemali v úmysle
- nedošlo k fyzickému pohlavnému styku.

Vzťahy realizované online majú rozdielnu podstatu a pre niektorých ľudí z tohto dôvodu nie sú úplne reálnymi a čokoľvek sa na tejto úrovni odohrá, pre nich zostáva za bránami reálneho sveta.

Rovnako výsledky ďalšej štúdie (Whitty, 2008) ukázali, že vnímanie online typov nevier nie je tak jednoznačné ako u reálnych nevier, a teda, že jedinci im neprikladajú takú váhu ako

reálnym. Spôsobené to môže byť pravdepodobne novosťou tohto javu v spoločnosti a vďaka svojim špecifikám i neschopnosťou jeho presného zaradenia do jednej z dlho zaužívaných kategórií a spoločnosťou uznávaných hodnotových hraníc.

Naopak výsledky iného výskumu (Whitty, 2005) online nevery vykazujú podobné hodnoty v rozdieloch medzi pohlaviami ako výsledky výskumov zameraných na offline neveru, s ktorými ich autorka zrovnávala (Kitzinger, Powell, 1995 in Whitty, 2005), z čoho vyplýva, že tieto dve formy sa vo vnímaní jedincov nelíšia podstatou. Otázka leží skôr v intenzite. V rámci tejto štúdie bolo všeobecne najčastejším odôvodnením pre vnímanie online kontaktu ako nevery tvrdenie, že nie je možné mať vzťah s viacerými ľuďmi súčasne.

Gerson (2011) taktiež vypozerovala štyri vlastnosti, ktoré sú hlavnými dôvodmi pocitu zrady na strane partnera, spôsobeného online aférou. Sú nimi:

a) *náhlosť*, teda nečakanosť odhalenia, keďže fungovanie virtuálneho vzťahu zväčša nezanecháva nijaké hmatateľné dôkazy, nie je potrebné naň vynakladať finančné prostriedky, takže partner zväčša nenachádza dôkazy nevery postupne, ale náhle po priamom prichytení alebo náhodnom odhalení dôkazov priamo v počítači, následkom čoho možno očakávať šok a zmätok v konaní. Práve nečakanosť odhalenia a neistota vo vnímaní tohto konania, teda jeho chýbajúce presné spoločenské zedefinovanie ako tolerovaného či netolerovaného správania, môžu spôsobovať partnerovi aktéra bezradnosť, neistotu v ďalšom konaní;

b) *privátnosť*, teda narušenie "posvätnej" pôdy domácnosti, dokonca často priamo spálne, z ktorej jedinec svoje aktivity najčastejšie vykonáva;

c) *trvalosť*, stálosť dôkazov, ktoré si zradený partner môže uchovať do budúca ako nezvratný dôkaz, čo však rovnako sťažuje znovuobnovu vzťahu, pokiaľ je takto využívané; a nakoniec

d) *závislosť* aktéra na danom konaní, pričom sa autorka domnieva, že podstata tohto konania, teda zrady partnera prostredníctvom internetu nie je impulzívna a epizodická, ale skôr obsedantná až závislostná. Jedinci, podľa autorky, často popisujú svoje správanie ako

nezvládateľné, vymknuté spod kontroly vôle, pričom nedokážu prestať písať alebo vyhľadávať nové kontakty.

Whitty (2005) taktiež opisuje, že online neveru možno porovnávať s neverou v snoch a fantáziách tak, ako to popisuje Yarab, Allgeier (1998 in Whitty, 2005) vo svojej štúdií. Rozdiel je však v zhmotnení konkrétneho tela. Pokiaľ jedinec pozerá porno, prípadne si predstavuje vysnívanú ideálnu ženu, chýba tejto predstave reálny základ. Pokiaľ však jedinec sníva o kamarátke, prípadne inej reálnej osobe z okolia, alebo chatuje s akoukoľvek reálnou osobou, hmotná podstata je naplnená a teda vzniká opodstatnený dôvod pre obavu z ich reálneho fyzického zblíženia. Tento fakt možno považovať za podstatný argument pri vysvetľovaní rozdielov vo vnímaní online nevery formou chatu a jemu podobných foriem, kedy jedinec komunikuje s reálnou osobou a pornografiou, ktorá, ako možno vidieť (Whitty, 2003) nie je považovaná za natoľko závažnú. Hranice tu nie sú pevne nastavené, internet má schopnosť ich rozširovať, a tak ich každý jedinec vníma individuálne.

Internet je vlastne takmer vždy jediná príležitosť zažiť vzťah, či už emocionálny alebo sexuálny s ideálnym partnerom, odrazom svojej fantázie, odrazom seba samého. Naviac, ako poznamenáva Roadway (1992 in Nelson et al., 2005), najmä ženy si takýmto spôsobom umožňujú dopriať romantiku, ktorú doteraz len čítali či sledovali ako diváčky. „Kybermilenc je len iným typom "únikovej fantázie" - je to len omnoho viac interaktívnejšie, a preto omnoho viac vzrušujúcejšie, ako obvyklé metódy“ (Suler, 1996, ods. 5).

5.1.3. Ľahké vyhýbanie sa

Tretí a posledný konštrukt, *ľahké vyhýbanie sa*, umožňuje jedincovi zamedziť psychologickému napätiu, diskomfortu práve výmenou sexuálne podmienených správ s neznámou osobou. Tento konštrukt teda hovorí o chatovaní na sexuálnu tematiku ako o určitej forme kompulzívneho jednania. Týka sa najmä jedincov, ktorých partneri nezdieľajú ich potrebu sexuálneho uspokojenia v rovnakej miere. Internet im v tomto smere ponúka nielen uspokojenie, ale aj pocit žiadúcnosti a stáleho záujmu zo strany potenciálnych partnerov.

Možno teda predpokladať, že online nevera saturuje potrebu skutočnej nevery. Autori Aviram a Amichai-Hamburger (2005) predpokladali, že online nevera sa bude ako náhrada

reálnej nevery častejšie vyskytovať len u ľudí s určitými osobnostnými charakteristikami. Jednalo by sa o ľudí, hľadajúcich tu útočisko pred reálnym svetom a jeho problémami. Dá sa predpokladať, že takíto ľudia sú nespokojní vo svojich reálnych vzťahoch, nie sú schopní sa sebaaprejiť, majú sklony k sebaapodceňovaniu. Na internete si vytvárajú novú identitu a vďaka anonymite nachádzajú nové možnosti na zvyšovanie vlastnej hodnoty. Získané zistenia však naznačujú, že online neveru nemožno chápať ako alternatívu k reálnej nevere. Podstata ich vzniku sa líši. Očakávania výskumníkov, teda, že nízka všeobecná spokojnosť a sexuálne uspokojenie budú hlavnými prediktormi vzniku alternatívneho online vzťahu sa nepotvrdili. Ukázalo sa, že účastníci online nevery vnímali nové prostredie ako svet, v ktorom jedinec nachádza možnosť hrania nových rolí a splnenia skrytých fantázií. Toto prostredie autori nazvali „bezpečným experimentálnym poľom“ (odst. 27).

Z predošlých poznatkov možno predpokladať, že jedinci pristupujú k takejto forme sexuálneho či emocionálneho uspokojenia zväčša z dôvodu problému s jeho uspokojením v reálnom živote, a teda predkladajú toto správanie ako jediné (prípadne najpriateľnejšie) riešenie a východisko z nepriaznivej situácie. Underwood and Findlay (2004, in Hertlein, Piercy, 2006) taktiež uvádzajú, že ľudia, zapojení do nevery prostredníctvom internetu tu zväčša hľadajú niečo, čo nie je prítomné v ich aktuálnom vzťahu. Po internetovej komunikácii často siahnu práve ľudia, ktorí sú vo svojom bežnom vzťahu určitým spôsobom nespokojní a ktorým táto forma umožní podeliť sa o emočnú osamelosť alebo vyjadriť neuspokojené sexuálne fantázie. Leiblum (1997 in Nelson et al., 2005) objasňuje, že internet je v podstate „virtuálna, bezbolestná, neriziková, na druhého orientovaná náhrada za bolesť, zodpovednosť a realitu skutočného vzťahu“ (s. 176). Rovnako ďalší autori sa prikláňajú k názoru, že online nevera pomáha saturovať potreby jedinca “povolenou” formou. Ako poznamenáva viacerých autorov (Young, 1998, Schneider, 2000 in Wieland, 2005), muži užívajú internet viac na potvrdenie svojho dominantného postavenia a na uspokojenie sexuálnych potrieb, zatiaľ čo ženy hľadajú porozumenie, podporu a romantiku. Obe skupiny však pravdepodobne vyhľadávajú internetové vzťahy z dôvodu uspokojenia potrieb, ktoré ostávajú v bežnom živote nenaplnené.

Zvláštnosťou však je, že do diskusií sa zapájajú i šťastne ženatí jedinci. Za najčastejší dôvod navštevovania chatových miestností uvádzajú túžbu po opakovanom prežití vzrušenia, známeho “šteklenia v bruchu” pri spoznávaní a nadväzovaní nových známostí. Tento fakt

korešponduje s rozlíšením lásky od zamilovanosti. Napriek tomu, že jedinci svojich partnerov milujú, túžia opäť zažiť pocit prvotnej zamilovanosti spojenej so skúmaním a odhaľovaním (Mileham, 2007). Zodpovedá to vyššie uvedenému typu nevery podľa Muldworfa (1973 in Kratochvíl, 2009), ktorý za jednu z možností nevery považuje erotické dobrodružstvo s túžbou okoreniť si život. V tomto smere však opäť môžu panovať podstatné rozdiely medzi pohlaviami. Napríklad vo forme zblíženia, ktorú považujú za najnepriateľnejšiu.

5.2. Rozdiely medzi pohlaviami

Z historického hľadiska možno povedať, že nevera bývala vo väčšej miere záležitosťou výhradne mužov. Avšak, podľa Laumanna (1994 in Nelson et al., 2005) sa v súčasnosti čoraz väčší počet žien stáva aktérkami nevery. Tento trend možno vnímať ako následok zrovnoprávňovania žien v modernej dobe, ich zvýšeného zapojenia do pracovného procesu, či liberálnejšieho vnímania ženskej roly zo sexuálneho hľadiska. A príchod internetu len podporil zrovnoprávnenie a uľahčenie možnosti nadviazania mimomanželského kontaktu obom partnerom.

Šmolka (2003) vymedzuje tri hlavné kategórie príčin nevery, ktoré sa často vzájomne prekrývajú. Jedná sa o *promiskuitu ako osobnostnú charakteristiku*, *neveru ako situačnú charakteristiku*, postavenú na rizikových životných situáciách, krízových obdobiach manželstva a najčastejšiu, *neveru ako dôsledok vzťahových problémov*, na základe nedostatočného uspokojovania potrieb. Podstata príčin, pre ktoré ľudia vstupujú do mimomanželských vzťahov a riskujú rozbitie rodiny nie je obom pohlaviam spoločná. „U mužov ide častejšie o potrebu obdivu a uznania, niekedy i o potreby sexuálne. U žien potom skôr o potrebu lásky a emočného prijatia, zdieľania a komunikácie; výrazne sexuálne frustrovaná žena môže hľadať a nachádzať v mimomanželskom vzťahu taktiež uspokojenie potrieb telesných“ (s. 42). Rovnako ďalší autori (Glass, Wright, 1985 in Whitty, 2003) zastávajú podobný názor. Muži celkovo vnímajú monogamiu ako menej atraktívnu možnosť než ženy. Pokiaľ do nej vstúpia, ďalšiu partnerku vyhľadávajú prevažne z dôvodu neuspokojivých sexuálnych vzťahov v manželstve. Na rozdiel od nich, ženy prevažne nachádzajú nový vzťah ako emocionálne útočisko.

Za hlavný dôvod vzniku manželskej nevery teda možno považovať dlhodobé až chronické neuspokojovanie niektorej z našich bazálnych vzťahových potrieb a očakávaní.

V reálnom živote, rovnako ako vo virtuálnom, teda môžeme rozdeliť neveru na dva základné druhy – emocionálnu a sexuálnu. Emocionálna, sa podľa Glassa (2003 in Hertlein et al., 2005) v reálnom svete vyskytuje častejšie, a to najmä u žien. Emocionálna intimita tak predstavuje silné puto, postavené zväčša na pevnejších základoch než sexuálna a predpokladá dlhotrvajúcejšiu aféru. Henline a spolupracovníci (Henline et al., 2007) vo svojej štúdií skúmali rozdiely vo vnímaní reálnej a virtuálnej formy emocionálnej nevery. Výsledky ukázali, že až 40 % respondentov považuje zapojenie sa do online emočného vzťahu za neveru. Zatiaľ čo v komparatívnom výskume (Roscoe, 1988 in Henline et al., 2007), zaoberajúcom sa reálnou formou nevery hodnotilo vzťah na emocionálnej báze ako neveru len 10 % respondentov. Možno teda povedať, že špeciálne online forma emocionálnej nevery je pre obe pohlavia problematickejšie vnímaná a ťažšie prijateľná. O dôvodoch možno polemizovať. Autori predpokladajú, že sa táto forma vzťahu vyvoláva v ľuďoch pocity osobnej intimity, v bežnom svete zdieľanej len medzi skutočne známymi a blízkymi ľuďmi a to po dlhej dobe vzájomného spoznávania sa. Internet však tento koncept plne narušuje. Ľudia sú v anonymite ochotní prezradiť či urobiť podstatne viac a odložiť podstatne viac kontroly a zábran, a tak spoznávanie prebieha omnoho rýchlejšie. Ako sme už spomínali, na rozdiel od bežného nadväzovania kontaktu, na internete často prebieha spoznávanie zvnútra navonok, teda od pocitov, vlastností, záľub ku fyzickému vzhľadu a až nakoniec reálnemu fyzickému vzhľadom, pričom celý proces má omnoho rýchlejší priebeh.

Rovnako z výsledkov iného výskumu porovnávajúceho online a offline formy nevery vyplýva, že sú si vo vnímaní jedincov podobné. Online výsledky sú vždy mierne nižšie než offline, avšak ich rozdiel nie je výrazný, najmä u žien, ktoré vyjadrili, že vnímajú emocionálnu neveru veľmi závažne a nezáleží pritom, či sa odohráva online alebo naživo. Emocionálna online nevera u nich dosiahla takmer 2,5 násobne vyššiu hodnotu než sexuálna. Vysoké hodnoty oboch typov emocionálnych nevier vo vnímaní žien autori vysvetľujú faktom, že ich podstaty nie sú zďaleka natoľko výrazne rozdielne, ako je tomu u sexuálnych typov nevier, a teda, že partner môže nadviazať citový vzťah rovnako intenzívne prostredníctvom počítača a na prežívanie emočnej blízkosti nepotrebuje nutne blízkosť fyzickú. Navyac, online emocionálna nevera u oboch pohlaví prevýšila reálnu, čo potvrdzuje jej významnosť a obávanosť vo vnímaní spoločnosti celkovo. U mužov sú naopak hodnoty oboch typov online nevier takmer zhodné (Guadagno, Sagarin, 2010). Tento fakt možno vysvetliť absenciou reálneho

sexuálneho styku ako predpokladu "nepravého" potomstva pri realizácii online, čím pomaly načrtávame teóriu, vysvetľujúcu rozdiely v žiarlivosti medzi mužmi a ženami z biologického hľadiska. Jej autorom je David Buss s kolegami. Kolektív autorov (Buss, Larsen, Westen & Semmelroth, 1992) v nej predpokladá výraznejšiu žiarlivosť zo strany muža na mimopartnerské sexuálne akty partnerky a naopak, zo strany ženy vyššiu mieru žiarlivosti práve na emocionálne mimopartnerské väzby. Vysvetľuje to úlohami, aké obe pohlavia v spoločnosti zastávajú. Zatiaľ čo muž sa snaží vyvarovať vychovávaniu cudzieho potomstva, a teda aj straty alebo zníženia možnosti pokračovania vlastného rodu, žena sa obáva straty opatery a zabezpečenia seba a svojho potomstva v prospech inej ženy. Buss uvádza, že až 60 % mužskej populácie v rámci jeho výskumu bežnej formy nevery považovalo za nebezpečnejšiu sexuálnu neveru partnerky a naopak, zo žien túto alternatívu volilo len 17 % žien. Zvyšných 83 % žien považovalo za viac ohrozujúcu možnosť nadviazania blízkeho emočného vzťahu partnera s inou ženou. Buss túto teóriu potvrdil viacerými výskumami (Buss et al., 1992; Buss, Shackelford, Kirkpatrick, Choe, Lim, Hasegawa et al., 1999 in Henline et al., 2007) zameranými na evolučné rozdiely medzi mužmi a ženami vo vnímaní nevery. Z výsledkov je zrejmé, že signifikantne väčší počet mužov považuje sexuálnu neveru partnerky za serióznu formu nevery v porovnaní so ženami.

Bussovou teóriou sa ďalej zaoberali viaceré výskumy. Holandská štúdia (Groothof, Dijkstra, Barelds, 2009) zameraná na vnímanie sexuálnej a emocionálnej nevery realizovanej prostredníctvom internetu vyššie uvedené závery potvrdzuje. Udáva, že ženy prejavovali viac znepokojenia nad emocionálnou, zatiaľ čo muži nad sexuálnou neverou partnera. Autorka zastáva názor, že z kognitívneho hľadiska sa jedinec môže do online aktivity zainteresovať rovnako plnohodnotne ako do reálnej aktivity, a preto i reakcia partnera môže byť rovnako výrazná s odpovedajúcim dopadom. Autorka taktiež odhalila, že staršie ženy prejavujú viac znepokojenia nad potenciálnou sexuálnou neverou partnera než mladšie, teda sa v tomto smere viac podobajú mužom. Možným vysvetlením je, že si staršie ženy viac uvedomujú postupnú stratu svojej atraktivity pre partnera a obávajú sa jeho odchodu k mladšej partnerke. Vysvetlenie možno hľadať aj v teórii (Helson, Jones, a Kwan, 2002 in Groothof et al., 2009), ktorá tvrdí, že staršie ženy vo veku okolo 40-50 rokov vykazujú viac mužských vlastností ako sú sebedomie a pribojnosť než ženy vo veku 20 rokov.

Výskum Monici Whitty (2005) poukazuje na podobné závery. Hlavným výťažkom práce je zistenie, že online emocionálna nevera je vnímaná rovnako závažne ako sexuálna, a to najmä ženami. Ženy zo strany žien podstatne častejšie očakávajú skôr nadviazanie emocionálnej väzby než sexuálnej, avšak ju taktiež častejšie považujú za opodstatnenú neveru. Pri realizácii zo strany mužov za neveru považujú zhruba obe formy rovnako, pričom sexuálna nevera mierne prevyšuje. Muži u oboch pohlaví za neveru považujú častejšie sexuálny kontakt. Emocionálny kontakt je teda z pohľadu žien všeobecne závažnejším previnením voči partnerovi než z pohľadu mužov. Toto zistenie je v rozpore s autorkinou predchádzajúcou štúdiou (Whitty, 2003), kedy za všeobecne najnepriateľnejšiu formu online kontaktu respondenti uvádzali sexuálnu. Čo sa týka celkového vnímania internetovej formy nevery, medzi respondentmi celkovo menšie percento odpovedalo jasné nie na otázku, či možno internetový vzťah považovať za neveru, v porovnaní so súhlasiacimi, pričom muži, častejšie ako ženy, mali na danú otázku nevyhranený názor (Whitty, 2005).

Iná skupina výskumníkov (Becker, Sagarin, Guadagno, Millevoi a Nicastle, 2004) odhalila, že rovnako ako v type nevery, existuje rozdiel i v reakciách na ňu. Požiadali respondentov, aby uvádzali vlastné pocity, ako žiarlivosť, hnev, bolesť, smútok, znechutenie v závislosti na predstavovanom type online nevery. Výsledky z väčšej časti podporujú evolučnú teóriu, nakoľko ženy popisovali väčšiu žiarlivosť v reakcii na emocionálnu neveru v porovnaní so sexuálnou. U mužov prevyšovala žiarlivosť na sexuálnu neveru nad emocionálnou len mierne. Pri predstave sexuálnej nevery však obe pohlavia rovnako vyjadrovali skôr znechutenie a hnev, zatiaľ čo emocionálnu neveru sprevádzali pocity bolesti a smútku.

Z vyššie uvedených výsledkov možno vyvodiť, že Bussovu evolučnú teóriu možno aplikovať najmä na fyzicky realizovanú formu nevery. Nakoľko sexuálna forma online nevery postráda reálny styk, a teda možnosť počatia ženy, muži ju vnímajú zhruba podobne ako formu emocionálnu, ktorá ale naopak, najmä v ponímaní žien predstavuje rovnako závažné riziko ako jej offline podoba.

Iní autori (e.g., DeSteno & Salovey, 1996; Harris, 2004 in Whitty, Quigley, 2008) sa domnievajú, že nevera by mala byť skôr vnímaná z pohľadu socio-kognitívneho než vývojového ako ju poňal Buss (1992) vo svojej teórii. Harris a Christenfeld (1996 in Whitty, Quigley, 2008) tento pohľad spresňujú a poukazujú na fakt, že delenie na emocionálnu

a sexuálnu neveru nemusí byť tak jednoznačné a že jedna môže byť nadradená druhej. Nazvali to hypotézou "dva za cenu jedného". Podstatu vidia v tom, ako jedinec chápe neveru svojho partnera, v čom vidí jej podstatu. Predpokladajú, že muži vnímajú, že ženy sa, na rozdiel od mužov, do sexuálnej nevery púšťajú len pokiaľ je táto zložka súčasťou emocionálneho zblíženia sa s partnerom.

Muži majú tendenciu si myslieť, že by posudzovali sexuálnu neveru ako nepríjemnú, pretože usudzujú, že v prípade, že žena má sex s iným mužom, pravdepodobne ho už miluje. Ženy majú tendenciu sa domnievať, že muži môžu mať sex aj bez toho, aby milovali. Preto sexuálna nevera u nich nemusí nutne znamenať i emocionálnu neveru (Harris, 2004 in Whitty, Quigley, 2008). Platí tu teda rozdiel vo vnímaní partnerovej nevery u mužov a žien.

My však vnímame, že tieto dve teórie spolu nemusia nutne súperiť, teda, že sa ich podstata nutne nevylučuje, ale môžu byť vzájomne sa dopĺňajúce. Pokiaľ žena podvedie muža sexuálne, môže tento pociťovať hnev nad neistotou svojho potomstva ale aj pocit neistoty vo vzťahu k žene, nakoľko sú tu predpoklady, že jeho zdroje budú len využité pre lepšie zabezpečenie potomstva, ale citová väzba a istota v partnerstve zo strany ženy bude narušená. To potvrdzuje i výskum autorov Whitty, Quigley (2008), v ktorom odhalila, že muži skutočne predpokladali, že u žien sa za sexuálnou neverou skrýva hlbší emocionálny vzťah.

Po zlúčení týchto dvoch teórií vyplýva, že akákoľvek nevera zo strany ženy je vážna, pretože sa za ňou skrýva citové pripútanie sa k inému mužovi. U mužov však sexuálna nevera môže byť len dočasným záletom bez hlbších väzieb.

Zaujímavé je zistenie, že obe pohlavia majú tendenciu posudzovať dôvody vlastnej nevery ako opodstatnenejšie a prijateľnejšie, a sú teda voči posudzovaniu takéhoto činu zo strany príslušníka vlastného pohlavia zhovievavejší a chápucejší (Yarab, Rice Allgeier, Sensibaugh, 1998a in Whitty, 2003). Tento fenomén potvrdzuje i Whitty (2005), keď uvádza, že muži, čo sa týka hodnotenia správania a jeho posudzovania za neveru, skôr obhajovali toto konanie na vlastnej pôde, teda zo strany mužov, pričom ženy naopak posudzovali kritickejším metrom. U žien však tento fakt nebol pozorovaný v natoľko výraznej podobe.

Téma nevery v akejkoľvek podobe je natoľko diskutovanou odborníkmi i laickou verejnosťou najmä pre jej dopad na oboch partnerov a následky, ktoré zanecháva na partnerskom i rodinnom živote jedinca. V nasledujúcej časti sa pokúsime špecifikovať dotknuté oblasti, ako i popísať možnú mieru intenzity dopadu online nevery.

5.3. Dopady online nevery

V roku 2006 bol v Českej republike, v rámci medzinárodného prieskumu World Internet Project, urobený prieskum o používaní internetu bežnou populáciou². Súčasťou prieskumu bolo aj zistiť, ako jedinci vnímajú dopad internetu na sociálne vzťahy v rodine, prípadne medzi priateľmi. Takmer jedna štvrtina respondentov českej národnosti vníma skrátenie spoločne stráveného času v rodine v dôsledku zavedenia internetu. Spomedzi štyroch štátov, ktorých výsledky boli v prieskume spracované, je to najvyššia hodnota. Iba 3,5 % respondentov vidia v tomto smere výhody, a teda udávajú, že internet im pomohol tráviť viac času reálne pohromade. Pokiaľ sa jedná o internetový kontakt, ktorý rovnako môže umožniť rodine udržovať spojenie, avšak na diaľku, ohodnotilo internet za prínosný 21 % respondentov. Až 20 % respondentov udáva, že vďaka internetu sa s členmi rodiny kontaktujú na diaľku častejšie než predtým. Čo sa týka kontaktu s priateľmi, tam internet spoločne strávený čas podporil výraznejšie, a to až u 46 % respondentov v porovnaní s 8 % percentami uvádzajúcimi zníženie kontaktu s priateľmi. Z výsledkov vyplýva, že jedinci, ktorí na internete trávajú podstatne viac času si takto zlepšujú vzťahy s priateľmi, čím však viac zanedbávajú rodinu (Galác, Šmahel, 2007). So zvýšeným počtom hodín strávených na internete teda preukázateľne ochudobňujeme o tento čas ľudí, ktorých máme reálne nablízku. Už samotný čas strávený na internete teda môže mať negatívny dopad na vzťahy jedinca. Pokiaľ sa k tomu pridá ešte problém v podobe vykonávanej aktivity, môžeme očakávať následky výrazne narúšajúce medziľudské vzťahy.

Schneider (2000) sa zaoberala dopadmi konkrétnej formy internetovej interakcie, ktorou je kybersex. Zistila, že zvýšená kybersexuálna aktivita prináša negatívne dôsledky na reálny život jedinca. Rozčlenila ich do dvoch skupín podľa podstaty problému, ktorý ich tvorí.

Prvá kategória sa týka množstva hodín, ktoré jedinec na internete trávi, teda problémový je čas "premrhaný" na internete. Druhá kategória dôsledkov sa týka samotného sexuálneho obsahu aktivity.

Obe problémové oblasti sa vzájomne prekrývajú, jedna má vplyv na druhú, a tak sa ich najdôležitejšie faktory pokúsime aspoň formálne čiastočne oddeliť a priblížiť postupne.

² Výskumu sa zúčastnilo 19 krajín s reprezentatívnou vzorkou 1832 respondentov, starších ako dvanásť rokov a bol robený formou osobných interview. Štúdia spracováva výsledky štyroch štátov, a to USA, Singapuru, Maďarska a Českej republiky.

5.3.1. Čas

Ako sme už spomenuli, následkom času tráveného na internete vzniká jeho nedostatok v reálnom svete. O virtuálny vzťah, ako o každý iný je potrebné sa starať, pestovať ho a to nie je možné robiť bez investovania času a energie pôvodne venovanej primárnemu partnerovi. Aktívne vyhľadávanie iných osôb prostredníctvom internetu, ktoré by zdieľali jedincov záujem a potreby taktiež vyžaduje značné úsilie. Takéto jednanie zahŕňa „zdieľanie myšlienok, pocitov a správania sexuálnej a / alebo psychickej povahy; venovanie pozornosti, poznávanie a posudzovanie osobnostných charakteristík inej osoby a spoluvytváranie, rozvoj a starostlivosť o atraktívny magnetizmus zdieľaný s iným virtuálnym partnerom“ (Mileham, 2007, s. 21). Online nevera je teda vo svojej podstate spojená so závažným problémom, ktorým je dvojité život. Jeden reálny, druhý virtuálny, pričom je v záujme jedinca, aby ich oba držal paralelne, čo možno najideálnejšie bežiacie čo najvzdialenejšie od seba navzájom (Mileham, 2007). Je pravdepodobné, že tomuto organizovaniu času medzi dva svety človek venuje podstatnú časť energie a obetuje denný režim, čo sa môže odzrkadľovať v iných oblastiach života, zdanlivo na virtuálnom svete nezávislých. Kvalita vykonávania pracovnej náplne či koníčky môžu byť odsunuté na vedľajšiu koľaj. Jedinec stráca pôvodné sociálne kontakty, uzatvára sa pred reálnym svetom. Navyše pokiaľ je v manželskom zväzku a má vybudovanú rodinu, negatívny dopad silne pociťujú práve jeho blízki. Partner sa cíti osamelý, ignorovaný, zanedbávaný (Schneider, 2000). Pokiaľ si jedinec dostatočne neustráži hranice týchto dvoch svetov, môže sa takýto spôsob života až nápadne podobať životu, ktorý vedú reálni neverníci.

Rovnako Cooper a spolupracovníci (Cooper et al., 2000) sa v rámci svojej štúdie zameranej na kybersexuálne správanie zamýšľajú nad mierou, do akej toto správanie ovplyvňuje život jedinca. Zhruba tretina ich respondentov uvádza, že cybersex negatívne ovplyvňuje aspoň jednu zo štyroch základných oblastí ich života: osobnú, pracovnú, sociálnu prípadne voľnočasovú. Najčastejšie udávanou oblasťou bola osobná oblasť s dopadom na vzťahy jedinca. Cooper tak potvrdzuje výsledky predošlej štúdie, (Cooper, Scherer et al., 1999 in Cooper et al., 2000, s. 17) že „väčšina internetových užívateľov sa zapája do sexuálnych aktivít takým spôsobom, ktorý nevedie k problémom v ich životoch, zatiaľ čo malá, avšak významná minorita zisťuje, že tieto ich aktivity tvoria veľké množstvo problémov.

5.3.2. Klamstvá

Partneri aktérov na celý problém nazerajú z opačnej stránky. Často sú zavalení pocitmi, o ktorých neverník ani netuší. Za hlavný dôvod stresu partneri v Schneiderovej výskume (2000) uvádzajú opakované klamstvá aktéra, ktoré nasledovali po sľuboch ukončenia svojich aktivít na internete a ich stále dôkladnejšom skrývaní. Vnímaná zrada partnera v jedincovi vyvoláva výrazné, často zmiešané pocity. Osoby opisujú, že počas tohto obdobia pociťovali devastáciu vlastnej osoby, odmietnutie, osamelosť, hanbu, ale i žiarlivosť, hnev a výraznú stratu sebaúcty. Za hlavné deštruktívne vplyvy respondenti označovali fakt, že akty sa odohrávali priamo v ich spoločnej domácnosti a fakt, že boli natoľko časovo vyčerpávajúce, že aktér v ich dôsledku zanedbával všetko, na čom bol ich vzťah postavený.

Rovnako Fitness (2001 in Whitty, 2004) zastáva vcelku radikálny názor, že nie samotná podstata zrady je tým, čo zradeného partnera trápi. Problémom je fakt, že zradca zanedbáva ich vzájomný vzťah v prospech iného, nepripisuje mu dostatočnú hodnotu a čas, ktorý by mohlo venovať partnerovi trávi s niekým iným. Svoje záujmy a potreby teda stavia pred záujmy partnera a ich vzájomného vzťahu. Osobné a partnerské problémy odchádza riešiť inde, teda v podstate zavrhuje možnosť, žeby ich partneri dokázali riešiť spoločne. Rovnako dlhodobé lži zo strany partnera môžu byť práve tým podstatným faktorom určujúcim postoj podvedeného partnera. Strata dôvery v intímneho partnera môže byť zničujúcejšia než samotný pocit podvedenia.

5.3.3. Kľúčové oblasti dopadu

Sex je dôležitou súčasťou partnerského súžitia, preto možno očakávať, že sa kybersexuálne aktivity jedného z partnerov budú mať dopad i na fungovanie v tejto intímnej oblasti. Vo viacerých prípadoch kybersex narušil sexuálne súžitie partnerov znížením záujmu zo strany aktéra, partnera alebo oboch súčasne. Zo strany aktéra to bolo až vo viac ako polovici prípadov (Schneider, 2000). Jedinec, ktorý svoje potreby uspokojuje prostredníctvom internetu, odvádza svoju sexuálnu energiu mimo partnerstva, čo má na jeho fungovanie bezpochyby dopad v rôznej miere. Nedá sa jednoznačne určiť, do akej miery a v akej podobe je tento dopad citeľný, s jeho dôsledkami pre partnerský vzťah však je nutné počítať (Mileham, 2007). Strata záujmu o sex býva často spojená s pošľapaným

sebedomím. Na jednej strane partnera, ktorý sa cíti byť vytlačený zo sexuálneho života svojho neverného partnera. Môže to viesť k pátraniu po náhradnom partnerovi, porovnávanie sa s ním, prípadne s určitým ideálom krásy, ktorý internet bez problémov ponúka. Na druhej strane samotný neverník, po zoznámení sa so svetom erotiky či pornografie na internete sám stráca záujem o fyzický vzhľad partnera prípadne zneistí pri hodnotení svojho vlastného zjavu (Schneider, 2000).

Pokiaľ sú v partnerstve deti, často i oni určitým spôsobom vnímajú problémy partnerov. Najčastejšou formou dopadu kybersexuálnych aktivít na deti bolo ich zanedbávanie, strata záujmu a pozornosti daného rodiča, zníženie času, ktorý mu predtým venoval. Stáva sa, že deti objavujú uložené internetové stránky, prípadne samotného rodiča v priebehu aktu. Tu sú dôsledky rôzne, často závisí od veku a mentálnej vyspelosti dieťaťa a možnosti prípadného pohovárania sa s dieťaťom o celej situácii pre jej lepšie spracovanie. Deti taktiež vnímajú napätie v rodine, hádky rodičov, ktoré kvôli problému vznikajú. V takom prípade problémy detí vznikajú ako sekundárny dôsledok kybernevery (Schneider, 2000). Vtedy možno povedať, že dopad na dieťa len odráža dopad na samotné partnerské súžitie a prenáša ho naň. Takýto problém je podobný problémom, vyskytujúcim sa rovnako pri iných druhoch manželských nezhôd.

Schneider (2000) poukazuje na významné dôsledky, ktoré internetová nevera môže v partnerskom živote spôsobiť. Respondenti jej výskumu boli reálne podvádzanými partnermi. Ich vnímanie tohto aktu kybersexu zo strany partnera bolo u prevažnej väčšiny vnímané ako zrada, pričom zhruba u jednej pätiny párov malo toto konanie za následok rozpad reálneho vzťahu a ďalší boli v rozvodovom konaní alebo o ňom vážne uvažovali. V zhruba tretine prípadov sa aktéri kybersexuálnych aktivít následne stretli so svojimi virtuálnymi partnermi. Rozchod nasledoval u necelej polovice partnerstiev, v ktorých virtuálny vzťah jedného z partnerov následne prerástol do reálneho sexuálneho vzťahu. Spolu s autorkou sa teda domnievame, že pravdepodobnosť rozpadu vzťahu zvyšuje práve následné zotrvanie vo vzťahu prevedenom do reálneho života.

Možno teda pozorovať, že i keď akty realizované prostredníctvom internetu nemajú fyzický podklad, môžu spôsobovať vo vzťahu rovnaké problémy a dokonca viesť reálne k rozpadu partnerského súžitia. „Partneri jednoznačne pociťovali, že kyberaféry boli pre nich rovnako

emočne bolestivé ako skutočné aféry a mnohí z nich verili, že virtuálne aféry boli rovnakým cudzoložstvom alebo podvodom ako skutočné aféry“ (Schneider, 2000, s. 57). Rovnako Young upozorňuje, že prevádzanie kybersexu alebo nadviazanie kybervzťahu dokáže natoľko prehĺbiť nastolené problémy v existujúcom vzťahu, že jeho následkom tieto vzťahy ostávajú do rôznej miery a rôzne dlhú dobu poznačené, prípadne i úplne zničené (Young et al., 2000). Mileham (2007) dodáva, že podľa prieskumov³ z roku 2002 až 1/3 rozvodových sporov sa vzťahovalo k online aféram. Navyiac online nevera u takmer pätiny prípadov vedie k reálnej nevere a až v takmer tretine prípadov je samotné správanie pokračovaním predchádzajúceho mimovzťahového sexuálneho správania (Schneider, 2003 in Groot Hof et al., 2009). Napriek tomu, že v štúdií Divínovej (2005) viacerí aktéri kybersexu uvádzajú, že nemajú pocit, že by partnera zradzovali, Divínová taktiež hodnotí, že „emočný vplyv kybersexuálneho pomeru na partnera je respondentmi popisovaný ako rovnako devastujúci, ako pri reálnom pomere“ (s. 106). K týmto záverom sa prídávajú i ďalší výskumníci. Výpovede niektorých respondentov hovoria, že „skúsenosť, že ste podvedený online je rovnako zničujúca ako tradičná nevera“ (Maheu, Subotnik, 2001, s. 105 in Mileham, 2007, s. 21).

Tieto závery potvrdzujú i ďalší odborníci. Väčšina respondentov štúdie autorky Whitty (2005) vníma online neveru ako ohrozujúcu porovnateľnými dôsledkami pre vzťah ako má reálna nevera. Z výsledkov možno pozorovať, že ženy očakávajú radikálnejšie následky po odhalení nevery. Najčastejšie udávanými reakciami boli výrazné pocity smútku, hnevu, depresie a taktiež rozchod a strata dôvery ako následku nevery cez internet. Ženy teda častejšie ako muži majú tendenciu po odhalení činu, ktorý považujú za neveru, vzťah ukončiť. Častejšie sa pritom odvolávajú na stratenú dôveru a negatívny emočný dopad nevery na vzťah. Postup po prípadnom odhalení býva taktiež zhruba podobný, partneri zažívajú rozhorčenie, emočný boj a bolesť.

Pokiaľ sa na problematiku pozrieme z oboch uhlov pohľadu, dokážeme pochopiť obe stanoviská – teda aktérovo i jeho partnera. Zatiaľ čo hlavné argumenty z úst aktérov bývajú

³ Ako zdroj autorka uvádza Infidelity check, 2002, územie, na ktorom bol výskum realizovaný nie je bližšie špecifikované, no nakoľko autorka článku pracuje na University of Florida, predpokladáme, že sa jedná o územie štátu Florida, prípadne USA.

že sa nejedná o nijaký fyzický kontakt, všetko sa odohráva v hlave a navyiac, ako akákoľvek počítačová zábava, z domu takže ho možno prirovnať k sledovaniu porna či prezeraniu časopisov so sexuálnou tematikou, ktoré sú vyrábané za rovnakým účelom a spoločnosťou možno nie podporované ale tolerované a partnerkami prijateľnejšie znášané. Partnerov často trápi práve nepochopiteľnosť tohto pohľadu, aliby a argumenty, na ktorých sa v žiadnom prípade nemôžu zhodnúť. Vzniká nezlučiteľný rozpor v názoroch na danú situáciu, nakoľko toto správanie zatiaľ nie je spoločnosťou presne zadefinované. Partner sa na jednej strane vnútorne cíti oklamaný a zradený ale zvonku, od aktéra kyberaféry, dostáva správy postavené na racionalizácii správania, ktoré sú v rozpore s jeho citmi. V takejto situácii, kedy sám nevie, čo si má vlastne myslieť a cítiť a ako ďalej konať, môže jedinec zažívať zmätok, ktorý mu bráni urobiť jasný a racionálny krok, akým je napríklad vyhľadanie odbornej pomoci. Zotrváva v neistej situácii, ktorú partner odmieta riešiť ako problém zrady, čím sa problém ešte viac prehľbuje a stupňuje, dokiaľ sa obaja partneri nezhodnú na nejakom postoji. I ten však môže byť len povrchný, racionalizovaný, pričom jedinec ho nedokáže do svojho prežívania internalizovať. Problém ďalej vrie pod povrchom.

Pocit zrady zo strany podvádzaného partnera tak môže byť rovnako veľký ako pri akýchkoľvek iných typoch nevier. Na tento pocit nadväzujú ďalšie, ľútosť nad všetkým, čo partner pre neverníka obetoval, nechť k sexuálnemu alebo akémukoľvek intímnemu a citovému súžitiu a vlastne všetko, čo si dokážeme predstaviť ako následok klasickej nevery (Mileham, 2007).

V inom prípade, aký konkrétne popisujú autori Mao, Raguram (2009), však môže byť kybernevera len sekundárnym prejavom dlhšie pretrvávajúcich problémov v partnerskom súžití, pričom až v dôsledku odhalenia kybernevery sa začína riešiť jej skutočná príčina. V takom prípade môže kyberaféra vzťah buď posilniť alebo úplne rozbiť, podľa spôsobu, akým s ňou partneri zaobchádzajú a podľa stupňa motivácie pre zvládnutie jej dôsledkov a prebudovanie základov vzťahu. Jednotlivé prípady však nemožno presne zaškatuľkovať, ich hranice sa vzájomne prekrývajú a teda jeden pár môže zažívať všetky z vyššie popísaných prejavov kybernevery. Následky teda plynú hlavne z postoja, aký k danému aktu obaja partneri zaujmú.

6. Výskumné zakotvenie

Spomínali sme viacero autorov, ktorí sa konkrétne alebo okrajovo venuje problematike toho, aké online správanie ľudí považujú za neveru. Výskum autorov Henline, Lamke, 2003 in Hertlein, Piercy, 2006) sa zameriaval na odhalenie vnímania podstaty online nevery a jej dôsledkov. Úlohou respondentov bolo rozhodnúť, aké správanie na internete by považovali na neveru voči partnerovi, a taktiež odhadnúť pravdepodobnosť, s akou určité rozhovory medzi online komunikujúcimi povedú ku stretnutiu tvárou v tvár. V prvej časti výskumu bolo zistené, že neveru nemožno charakterizovať len sexuálnymi komponentmi ale i emocionálnymi. Na základe toho rozdelili podstatu nevery na sexuálnu a emocionálnu. Naviac zistili, že rozhovory, ktoré boli postavené na emocionálnej blízkosti komunikujúcich boli častejšie hodnotené ako vedúce k osobnému stretnutiu.

Nakoľko výskum bol robený na relatívne úzkom vzorku, nereprezentatívnom pre populáciu (237 vysokoškolských študentov), vykonal sa následne rozsiahlejší výskum na vzorke 1117 respondentov s využitím 5-bodovej Likertovej škály. Autorka tohto výskumu, Monica Whitty (2003) vymedzila 15 možností, ktoré následne respondenti hodnotili na škále, podľa ich osobného vnímania miery nevery voči partnerovi v danom akte⁴.

Faktorovou analýzou boli tieto položky rozčlenené do troch osobitných skupín: Sexuálna nevera, Emocionálna a Pornografia. Výskumy potvrdili, že ponímanie zrady nie je obmedzené len na fyzický ale aj psychický kontakt, a to ako reálny tak aj virtuálny. Naviac pri flirte cez internet je výmena emócií (najmä prostredníctvom emotikon⁵) veľmi dôležitou súčasťou rozhovoru. Výsledky štúdie ukázali, že ženy za neveru považujú širšie rozpätie konania. Prekvapujúcim zistením bolo, že mladší ľudia taktiež určovali konanie so sexuálnou podstatou ako akt zrady častejšie v porovnaní so staršími kategóriami. Najvyššie hodnoty boli všeobecne prisudzované konaniu, zaradenému do skupiny sexuálna nevera, z čoho vyplýva, že táto je všeobecne považovaná za najväčší akt zrady voči partnerovi, a to ako reálna, tak aj virtuálna. Naviac "výsledky tejto štúdie naznačujú, že jedinci skutočne vnímajú, že niektoré interakcie, ktoré sa vyskytnú online možno považovať za akty zrady" (s. 576).

⁴ Členenie potenciálnych aktov nevery, s ktorými autorka pracovala pri realizácii svojej štúdie uvádzame v rámci Prílohy č. 1.

⁵ Symboly vyjadrujúce výraz tváre (☺, ☹, :D, :P, B-) a pod.), ktoré sú náhradou mimického prejavu bežne využívaného v komunikácii tvárou v tvár.

Autorka vo výsledkoch poukazuje na zaujímavý fakt, že napriek tomu, že pri sexuálnych aktoch online nedochádza k fyzickému dotyku tiel, sú výraznejšie vnímané ako nevera v porovnaní napríklad s čítaním pornografických časopisov. "Jedná sa pravdepodobne nie o množstvo fyzického kontaktu alebo o predstavu, že ich partner masturbuje, ale skôr to, že partner túži po ďalších a snaží sa o dosiahnutie pohlavného styku s nimi" (s. 576). Problém teda nie je zakotvený v samotnom uspokojovaní potrieb, ale v možnosti potenciálneho nadviazania nového vzťahu a straty záujmu o aktuálny. I konanie zahrnuté v skupine sexuálna nevera v sebe navyše skrýva možný emocionálny podklad. Sexuálne akty s možnosťou nadviazania nového dlhodobejšieho vzťahu sú teda vnímané ako pre vzťah najnebezpečnejšie.

Autorka výskumom vyvracia predpoklady, že online neveru nemožno považovať za reálnu neveru, pretože jej chýba reálny podklad. „Táto aktuálna štúdia naznačuje, že ľudia aspoň vnímajú online prejavy nevery ako rovnako autentické a skutočné ako prejavy v reálnom živote“ (s. 576). Internetová nevera je teda, podľa názoru Whitty, "skutočnou" formou podvodu, a jej účinky môžu mať významné dôsledky pre pár alebo rodinu v reálnom živote.

V inej štúdii Whitty (2005) uvádza, že ľudia nevidia rozdiel medzi sexuálnou a emocionálnou neverou. Potvrdzuje Schneiderovej závery, že pocity viny, hanby a straty sebaúcty, ktoré prežíva sám aktér online nevery sú taktiež porovnateľné s pocitmi nasledujúcimi po reálnej nevere. Veľkým problémom je rovnako priepasť medzi partnermi vzniknutá stratou dôvery.

Whitty potvrdzuje názor iných autorov (Shaw, 1997 in Whitty, 2003), že „internetová nevera sa, samozrejme, v správaní líši od ostatných druhov nevery, ale ak uvažíme, jej vplyv na partnerský vzťah, prispievajúcimi faktormi a výsledkami sú si podobné“ (s. 571).

Na základe charakteristík práce Whitty (2003) sme si ju zvolili za nosnú pre náš výskum, nakoľko zastrešuje rôzne spôsoby interakcie, ktoré možno následne zhrnúť do kategórií. Tento systém nám tak pripadal najprehľadnejší a pre účely získania základného prehľadu o danej problematike na našom území tak najvhodnejší. Daná štúdia sa rovnako stala veľmi často citovanou v nasledujúcom období. Inšpirovali sme sa ňou pri tvorbe dotazníkových otázok, zoskupovaní jednotlivých položiek do kategórií, ako aj pri formovaní výskumného problému a cieľov.

Výskumná časť

7. Vymedzenie výskumného problému a cieľov výskumu

Predmetom nášho výskumu je problematika nevery. Okrem klasickej formy realizácie nevery sa venujeme i jej novovzniknutej alternatíve, kedy sa zblížovanie s novým partnerom uskutočňuje prostredníctvom internetu. Našou snahou je podchytiť postoje populácie voči tomuto novému javu a stanoviť mu tak primeranú mieru významnosti.

Výskumný problém pritom vidíme v stanovení rámcového prehľadu o tom, ako jednotlivé online formy mimopartnerskej interakcie jedinci vnímajú, a to v komparácii s klasickými formami. Túto problematiku sa snažíme uchopiť z oboch pólů, teda z pohľadu "podvedeného i podvádžajúceho". Za prioritu diplomovej práce pritom považujeme umožniť respondentom samým stanoviť primerané hranice online i klasickej nevery.

Na základe skúmanej problematiky sme si stanovili orientačné ciele slúžiace na rozšírenie poznatkov, vytvorenie všeobecného prehľadu o postojoch spoločnosti k danej problematike bez hlbšej analýzy príčin. Hlavný cieľ práce predstavuje vzájomná komparácia aktov offline a online a určenie miery ich podobnosti.

Čiastkové ciele práce potom zahŕňajú mapovanie všeobecného prehľadu naprieč spektrom rôznych kritérií. Venujeme sa otázke miery rozdielnosti vo vnímaní týchto interakcií, pokiaľ by boli namierené voči respondentovi, teda potenciálne realizované zo strany ich partnera. Zaujímá nás teda, nakoľko ľudia diferencujú pri realizácii rovnakého aktu v závislosti na tom, akú rolu v tomto "trojuholníku" sami zohrávajú. Ciele ďalej zahŕňajú komparáciu aktov na základe existencie respektíve neexistencie aktuálneho vzťahu u respondenta. Nakoľko bol výskum realizovaný na území dvoch krajín, nechceme opomenúť ani možnosť zrovnania skupín na základe národnosti. Za podstatnú považujeme i komparáciu aktov z pohľadu rozdielnych pohlaví a vekových kategórií respondentov. V rámci overovania najvýznamnejších zistení nosnej štúdie autorky Whitty (2003) sme následne niektoré z hore uvedených kritérií skombinovali a vytvorili konkrétnejšie hypotézy zaostrujúce na kombináciu veku a pohlavia, ako i veku a partnerského statusu.

7.1. Výskumné hypotézy

Hypotéza č. 1

Existuje štatisticky významná pozitívna korelácia medzi posudzovaním online a offline potenciálnych aktov nevery.

Hypotéza č. 2

Existuje štatisticky významná pozitívna korelácia medzi posudzovaním aktov potenciálne realizovaných zo svojej strany voči partnerovi a zo strany partnera voči sebe.

Hypotéza č. 3

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov zo strany Čechov a Slovákov.

Hypotéza č. 4

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov na základe existencie partnerského vzťahu.

Hypotéza č. 5

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov na základe pohlavia.

Hypotéza č. 6

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov na základe vekových kategórií.

Hypotéza č. 7

Ženy vo vekovej kategórii 30 + hodnotia kategóriu Sexuálna nevera signifikantne vyššie v porovnaní s mužmi v rovnakej vekovej kategórii.

Hypotéza č. 8

Respondenti vo vekovej kategórii 16 – 22 rokov, ktorí sú vo vzťahu, hodnotia kategóriu Sexuálna nevera signifikantne vyššie v porovnaní s ostatnými vekovými kategóriami respondentov vo vzťahu.

8. Metodologický rámec výskumu

8.1 Organizácia šetrenia, typ výskumu

Diplomovú prácu predkladáme ako orientačný výskum, nakoľko „sa zameriava na získanie základného prehľadu, o skúmanom probléme so zámerom identifikovať nosné parametre a formulovať ďalší postup“ (Reichel, 2009, s. 34).

Z pohľadu úrovne metodologického prístupu sa jedná o výskum kvantitatívny. Nakoľko je jeho účelom zdokumentovať postoje spoločnosti voči určitým javom na základe rôznych kritérií a porovnať jednotlivé javy v ich vzájomných nuansách, považujeme kvantitatívny metodologický prístup za adekvátny.

Keďže je hlavným cieľom práce určiť mieru vnímania závažnosti jednotlivých aktov pre vzťah, využívame za týmto účelom spočiatku matematickú deskripciu na stanovenie tejto hodnoty u konkrétnych aktov, kategórii a foriem a určenie ich smerovania. Následne ich pomocou matematickej predikcie, teda skúmania existencie určitého vzťahu medzi týmito premennými vzájomne zrovnávame a priradzujeme do súvislostí. Explanáciu môžeme v našom prípade využiť skôr na báze teoretického podkladu získaného z iných štúdií, nakoľko táto otázka nebola súčasťou aktuálneho výskumu.

8.2. Plán realizácie výskumu

Štúdia je realizovaná formou dotazníkového výberového šetrenia. Rozsah výskumu pokrýva dve krajiny, Českú republiku a Slovensko. Základný súbor tvoria užívatelia internetu vo vekovom rozmedzí 16 až zhruba 60 rokov, pričom horné vekové ohraničenie nie je presne špecifikované. Dotazník bol uverejnený na internete, pričom dáta boli získavané postupne v dvoch etapách. V rámci predvýskumu z roku 2010 bolo získaných 198 respondentov a v roku 2012 to bolo 1008. V aktuálnom výskume sú teda zahrnuté údaje z oboch zberov.

Následne prebehla selekcia na základe kombinácie zhodnej IP adresy a 90 percentnej zhody v dátach, ktorá vyselekovala zhruba 5 % respondentov. Nakoľko sme po vizuálnej kontrole dát odhalili, že vo viacerých dotazníkoch má odpoveď na všetky alebo väčšinu položiek kľúčovej otázky hodnotu 0, títo respondenti boli zo vzorky rovnako vyradení. Hodnota 0 totiž predstavuje počiatočný bod, z ktorého možno bežcom na škále pohnúť na jednu zo strán, takže opakovaná nemanipulácia s bežcom vypovedá o nezodpovedaní daných položiek. Po

oboch selekciách tvorilo výskumnú vzorku 1154 respondentov. Na základe veľkého rozptylu početností, ktorý nám pri tak veľkej vzorke vznikol, sme sa rozhodli výberový súbor ďalej upraviť. Pre potreby aktuálnej práce sme tak náhodným výberom v rámci podskupín vyseletovali vzorku splňujúcu požiadavku rovnomerného rozdelenia početností na základe pohlavia a veku. Konečná výskumná vzorka tak zahŕňa 359 respondentov. Zvyšnú časť plánujeme doplniť o nových respondentov a využiť už v úplnej početnosti pre potreby ďalšieho výskumu. Pre lepšiu orientáciu v jednotlivých výskumných súboroch uvádzame rozdelenie ich početností v prílohe č. 4 a 5.

Na podklade štúdie Whitty (2003) priblíženej v kapitole 6 a predvýskumu sme stanovili výskumné hypotézy. Pozornosť sme venovali určeniu závislých a nezávislých premenných. Po získaní dát boli tieto zaokrúhlené na päťkové hodnoty, čím pôvodná 201 bodová škála nadobudla podobu adekvátnu 41 bodovej škále, čo považujeme za postačujúce na citlivé rozčlenenie dát. Takto upravené dáta boli následne spracované na základe štatistickej metodiky. Bližšiemu popisu jednotlivých etáp výskumu sa venujeme v nasledujúcich častiach práce.

8.3. Metódy získavania dát

Samotný výskum je uskutočňovaný formou dotazníkového šetrenia, ktorého podstata spočíva v zbere informácií v štandardizovanej podobe od vzorky známej populácie, teda vždy skupiny jedincov (Hendl, 2006). Metóda napĺňa požiadavky jednoduchosti a efektívnosti, teda schopnosti získať všetky dáta potrebné na skúmanie postoja spoločnosti voči novo vzniknutému fenoménu. Jedná sa o neštandardizovaný dotazník, čiastočne prevzatý zo štúdie Whitty (2003) a upravený pre potreby súčasného výskumu. Nakoľko je našou snahou overiť výsledky tohto zahraničného dotazníkového šetrenia, vnímame túto voľbu ako najprirodzenejšie riešenie.

Dotazník bol respondentom predkladaný online formou, teda prostredníctvom internetu, čo je relatívne nový spôsob, ktorý však v sebe ukrýva viacero výhod oproti klasickému spôsobu zadávania formou tužka-papier. V nasledujúcej časti si popíšeme špecifiká dotazníkového šetrenia ako aj online výskumu.

8.3.1. Zdôvodnenie použitej metodiky

8.3.1.1. Dotazníky

Dotazník je všeobecne veľmi rozšírený spôsob získavania dát kvantitatívnych štúdií. Uvedieme si niekoľko výhod a nevýhod dotazníkového zberu dát oproti štandardizovanému rozhovoru tak, ako ich uvádza Disman (1993).

„Výhody:

- Efektívna, pomerne jednoduchá technika, s možnosťou zahrnutia veľkého počtu jedincov pri relatívne malých nákladoch a za krátky čas.
- Málokedy vyžaduje spolupracovníkov v teréne, s nízkymi požiadavkami na ich zaškolenie.
- Relatívne nízke náklady na zahrnutie priestorovo rozptýleného vzorku.
- Relatívne presvedčivá anonymita.
- Formálna jednotnosť podnetovej situácie.

Nevýhody:

- Sú kladené vysoké nároky na ochotu respondenta, častým problémom je vynechanie otázky alebo celkové neodpovedanie.
- Možnosť vyplňovania dotazníka viacerými osobami, prípadne skupinou.
- Veľmi nízka návratnosť, čo s výnimkami zamedzuje vytvoreniu reprezentatívnej vzorky“ (s. 141).

Všetky výhody dotazníkového šetrenia boli v našom prípade zachované. Z nevýhod sme sa čiastočne dokázali technicky zabezpečiť voči prvej, nakoľko bol výskum realizovaný elektronickou formou, bola zaistená možnosť jeho odoslania len po úplnom vyplnení všetkých otázok. To však mohlo mať za následok zvýšenie počtu celkovo nedokončených dotazníkov, ktorý už nie je možné spätne dopátrať. Vysoké nároky na ochotu respondenta plne pripúšťame a predpokladáme, že sa dotazníkového šetrenia skutočne zúčastnili len osoby ochotné spolupracovať a so záujmom o danú problematiku. Možnosť vyplňovania dotazníka viacerými osobami spoločne rovnako považujeme za potenciálny problém, ktorému sme sa pokúsili aspoň čiastočne zamedziť po technickej stránke, a to ponechaním len jedného z možných viacerých dotazníkov, ktoré vykazujú zhodu na minimálne 90 % a sú odoslané z rovnakej IP adresy.

Dôvodmi pre voľbu dotazníkového spôsobu zberu dát sú hlavne záujem o získanie všeobecného prehľadu v danej problematike na našom území, čo nám umožní práve dotazníkové šetrenie. Väčšina predošlých zahraničných výskumov s danou problematikou bola rovnako realizovaná dotazníkovou formou, pričom jeden z nich sme si zvolili ako východisko aj pre našu štúdiu. Vďaka rovnakej metóde získavania dát bude možné následne naše výsledky vzájomne porovnať.

8.3.1.2. Online výskum

Zber dát prostredníctvom internetu je novým, a tak stále polemizovaným spôsobom získavania informácií vo výskume. Rovnako ako iné spôsoby, i táto v sebe zahŕňa výhody i nevýhody. V rámci ich členenia priblížime možnosti ich vplyvu na náš výskum a spôsoby práce s nimi.

Potenciálne problémy:

a) Nedokončené dotazníky

V tradičnom type dotazníkových šetrení môže byť zvýšený počet nedokončených dotazníkov nástrojom pre detekciu zrozumiteľnosti, respektíve nezrozumiteľnosti dotazníka. V online forme dotazovania k takejto forme spätnej väzby nedochádza, nakoľko zväčša nie je možné určiť, o ako veľkú skupinu potenciálnych respondentov sa jedná (Reips, 2002). Musch a Reips (2000 in Reips, 2002) upozorňujú, že priemerný počet "odpadlíkov", teda respondentov, ktorý sa výskumu zúčastnili, ale nedokončili ho, je v internetových experimentoch 34 %. Pravdepodobnosť úplného vyplnenia zvyšuje uvedenie personálnych informácií a odmeny na začiatku dotazníka. (Frick, Bächtiger, Reips, 2001 in Reips, 2002). V tomto smere sme pri tvorbe dotazníka považovali za potrebné respondentov namotivovať primárne prostredníctvom vizuálnej stránky dotazníka a úvodným príhovorom a v priebehu vyplňania udržať ich záujem neobvyklou formou jeho vyplňania a nie príliš zdĺhavými a zbytočnými otázkami.

b) Viacnásobné zapojenie sa

Dôležité je zamyslieť sa nad potenciálnymi dôvodmi, pre ktoré by mali respondenti záujem opätovne sa zapojiť (Birnbaum, 2004). V našej štúdiu sme štandardne, najmä z dôvodu objektívnej kontroly, zvolili viaceré z doporučených opatrení (Birnbaum, 2004, tab. 1), zamedzujúcich viacnásobnému zapojeniu sa. Jedná sa o inštrukciu o možnosti participácie

iba jeden krát, umiestnenú na sociálnej sieti, kde bol dotazník zverejnený v rámci ročníkovej a opäť i diplomovej práci a filtráciu dát na základe kombinácie IP adresy a 90 % zhody v odpovediach.

c) Objektivita dát

Za najčastejší problém elektronického zberu dát Reips (2002) uvádza "predpokladané odpovede", ktoré nútia respondenta zvoliť jednu z vopred stanovených odpovedí. Preto je potrebné pri uzavretých formách otázok dobre zvážiť, či sme v bodoch výberu zahrnuli všetky možnosti a v prípade potreby ponechať jedno pole voľné pre vpísanie vlastnej odpovede. Do problematiky zachovávanía objektivity dát môžeme zahrnúť i otázku ponúkání možností odpovedí typu "neviem, nemám názor, nie som si istý". Jabbari (2005) tvrdí, že „takmer jedna tretina respondentov si vyberie prostrednú alternatívu, pokiaľ je ponúknutá“ (111). Nosná časť dotazníka zahŕňa škálu, na ktorej možno zvoliť i neutrálny bod.

d) Skreslenie vzorky

Bolo by nezodpovedné domnievať sa že, vzorka respondentov, ktorú sme získali pre náš výskum reprezentuje populáciu online užívateľov. Heterogenitu vzorky narúša fakt, že ku štúdiu sa dostanú prevažne jednotlivci, ktorí vyhľadávajú stránky s podobnou tematikou. Dochádza teda k určitému sebvýberu (Birnbaum, 2004). Túto skutočnosť považujeme za najväčší problém, nakoľko si uvedomujeme, že dotazník oslovuje najmä respondentov s primárnym záujmom o vzťahovú problematiku. Tému štúdie však považujeme za všeobecne lákavú a pri jej propagácii sme sa snažili, aby oslovila čo najširšie portfólio potenciálnych respondentov a primäla ich k primárnemu zamysleniu sa.

e) Funkčnosť dotazníka

Nutnosť dôkladnej analýzy a testovania pred samotným spustením je neodmysliteľnou súčasťou online štúdie. Nakoľko sa respondent s výskumom zoznamuje za absencie osobného kontaktu s examinátorom, je nutné dbať na kvalitné spracovanie a objasnenie konkrétnych pokynov. Vždy je však treba brať do úvahy fakt, že pochopenie zadania si prostredníctvom internetu nie je možné overiť, a tak je nutné rátať s drobnými skresleniami pri výklade jednotlivých úloh (Birnbaum, 2004). Taktiež je potrebné venovať pozornosť presnému pomenovaniu jednotlivých elementov ako súčastí dotazníka, či zložiek dát, aby nedošlo k ich zámene a znehodnoteniu dát. Rovnako technické nastavenie správneho

zobrazovania a vhodnosti dotazníka pre rôzne prehliadače a typy operačných systémov zvyšuje pravdepodobnosť zúčastnenia sa na online výskume (Reips, 2002).

f) *Bezpečnosť dát*

Internet je v podstate celosvetovo prepojená sieť dát a preto i informácie na ňom uložené sú potenciálne "ukoristiteľné". Na základe tohto faktu je potrebné venovať pozornosť ich dostatočnému zabezpečeniu, ako z dôvodov etických, tak i z dôvodu zachovania úplnosti zozbieraných dát v ich presnej podobe pre neskoršie spracovanie (Reips, 2002). Po technickej stránke sme venovali zvýšenú pozornosť zabezpečeniu dát. Server, na ktorý boli dáta ukladané bol po celý priebeh zberu dát kontrolovaný a dáta ukladané na externý server.

Metodologické výhody:

a) *Veľkosť, heterogenita vzorky*

Internet môže byť využívaný nie len na dotazovanie účastníkov ale aj ich samotný nábor, nakoľko dokáže jednoduchšie získať vzorku respondentov dostatočne veľkú na jej kvalitné štatistické spracovanie (Birnbaum, 2004). Pritom, ako ukázali výskumy (Bailey et al., 2000 in Birnbaum, 2004) i pasívna forma zberu dát, teda iba samotné umiestnenie dotazníka na internete s možnosťou jeho zobrazenia v niektorom z množstva prehliadačov prináša výsledky. Autori za podstatnú považovali atraktivitu témy výskumu pre bežnú populáciu. V našom prípade sme zvolili aktívnejšiu formu platenej reklamy, takže sa odkaz na štúdiu na danom prehliadači zobrazoval medzi prvými.

b) *Špecializovaná vzorka*

Získať špecializovanú vzorku respondentov so špecifickými alebo zriedkavými charakteristikami je bežne vo výskume veľký problém, najmä v radoch vysokoškolských študentov, ktorí bývajú najčastejšími respondentmi výskumov v spoločenských vedách (Birnbaum, 2004). Prostredníctvom internetu je tak možné osloviť priamo združenia, kluby, neziskové organizácie a pod., ktoré sú s danou vzorkou populácie v priamom kontakte, prípadne samotných potenciálnych účastníkov.

c) *Rýchlosť, cenová dostupnosť*

Za jednu z hlavných výhod online výskumu možno považovať jeho cenovú dostupnosť. „Táto nová technológia umožňuje výskumníkom zozbierať dáta od účastníkov z celého sveta 24 hodín denne a sedem dní v týždni. Dotazníky a experimenty môžu byť doručené rýchlo komukoľvek s pripojením na internet a dáta môžu byť uložené automaticky v elektronickej

forme“ (Birnbaum, 2004, s. 804). Nízka cena dotazníka navyše robí dostupným zdrojom dát napríklad pre študentov či menšie univerzity (Rhodes, Bowie, Hergenrather, 2003). Z porovnávania viacerých výskumov taktiež vyplynulo, že internetový prieskum nijak neznižuje kvalitu výsledkov. „Internet ponúka spoľahlivé, nenákladné spôsoby replikácie klasických metodologických experimentov, ponúkajúce výsledky, ktoré sú vysoko porovnateľné so zisteniami prezentovanými v skorších výskumoch využívajúcich telefonické rozhovory, teda omnoho drahšiu metódu zberu dát“ (Jabbari, 2005, s. 91).

d) Kontrola reliability v čase

Štandardizácia procedúr uľahčujúca opakované prevádzanie štúdie s možnosťou archivovania veľkého súboru štatistických výsledkov a ich vzájomného zrovnávania. Pokiaľ bola štúdia raz spracovaná do elektronickej podoby, možno ju kedykoľvek opäť použiť v nezmenenej podobe. Kvalitná štandardizácia a možnosť opakovanej kontroly výskumu rovnako zamedzí možnosti skreslenia výsledkov subjektívnym očakávaním experimentátora (Birnbaum, 2004).

e) Pohodlie

Ochota respondenta dokončiť vyplňanie online dotazníka často stojí na krehkých základoch. Na druhú stranu, internetový výskum môže ochotu respondentov v prvotnom momente zvýšiť, nakoľko vnímajú, že na nich nie sú kladené očakávania. Naopak, majú možnosť sa dotazníku venovať kedy sami chcú, navyše z pohodlia domova (Rhodes, Bowie, Hergenrather, 2003). Otázkou, či sa nám podarilo väčšinu započatých respondentov udržať do konca však nie je možné overiť. Množstvo respondentov však považujeme pre daný výskum za postačujúce.

f) Anonymita

Autori jednej zo štúdií zrovnávajúcich klasickú a online formu dotazovania uvádzajú, že respondenti pociťujú podstatne vyššiu mieru anonymity a nižší nátlak pri dotazovaní prostredníctvom internetu v porovnaní s klasickou formou tužka-papier následkom čoho prejavujú svoje pocity a názory otvorenejšie (Grosling, Vazire, Srivastava, John, 2004).

g) Technické zabezpečenie

Internetový dotazník možno dostatočne dobre zabezpečiť voči neúplnému vyplneniu, nakoľko jeho odoslanie môžeme podmieniť úplnosť vyplnenia. Tento faktor však môže rovnako niektorých respondentov odradiť, pokiaľ dotazník obsahuje citlivé otázky, na ktoré respondent nie je ochotný odpovedať (Reips, 2002). Pri zbere dát v rámci nášho výskumu sa

však snažíme o ich 100 % zhodnotenie, preto možnú stratu určitého množstva respondentov považujeme za prijateľnejšiu variantu než vyhodnocovanie neúplných dotazníkov. Navyiac predpokladáme, že táto chyba často nastáva nepozornosťou respondentov, pričom elektronické upozornenie môže pomôcť jednoduchšiemu dopátraniu nevyplnených políček. Online zber dát navyiac znižuje pravdepodobnosť výskytu tzv. chýb spracovania, vyskytujúcich sa pri prenose dát do databázovej tabuľky a do počítača (Hendl, 2006).

h) Významné rozdiely medzi výsledkami vysokoškolských študentov, ako najčastejšej vzorky respondentov testovaných v laboratórnych podmienkach a výsledkami ľudí testovaných prostredníctvom internetu

Jedná sa o skutočne zaujímavé a významné zistenie. Birnbaum (2004) túto skutočnosť prisudzuje skôr odlišnostiam vo vzorke než v metóde, a preto považuje tento jav za pozitívum online prieskumov, nakoľko dokážu rozšíriť výskum od vysokoškolských študentov medzi širšiu populáciu.

Z výsledkov zrovnávania vyplýva, že internetová forma dotazovania je vďaka svojim špecifickým kvalitám vo výskume v oblasti spoločenských vied čoraz rozšírenejšou. „Naše analýzy ukázali, že mnohé pripomienky proti internetovému zberu dát⁶ neboli zistené a internetové metódy tak poskytujú mnoho podstatných výhod oproti tradičným metódam“ (Grosling et al., 2004, s. 102).

Nakoľko sa naša štúdia zaoberá citlivými až intímnymi otázkami, nepovažovali sme za vhodné a potrebné dopĺňať zber údajov prostredníctvom internetu i o zber prostredníctvom tlačených dotazníkov. Predpokladáme, že vďaka jeho prirodzeným špecifikám, zaručí internet respondentom predovšetkým dostatočnú anonymitu ako základ úprimnej odpovede.

8.3.2. Rozbor dotazníka

Nakoľko daný výskumný problém nie je možné skúmať štandardizovanými dotazníkmi, vytvorili sme pre tento účel vlastný neštandardizovaný dotazník. Tento bol konštruovaný v programe Adobe Flash CS4 a umiestnený na webovom portály. Vytvorené boli dva obsahovo absolútne zhodné dotazníky v jazykových verziách- čeština a slovenčina. Pre

⁶ tj. „neserióznosť alebo opakovanie respondentov“ (Grosling et al., 2004, s. 93)

zjednodušenie budeme v nasledujúcej časti pracovať len so slovenskou verziou. Vizualnú stránku dotazníka uvádzame v prílohe č. 9.

Dotazník obsahuje osem prevažne socio-demografických otázok, zahrnutých najmä za účelom získania všeobecného prehľadu o skúmanej vzorke. Dotazník je navyše obohatený o podotázku zisťujúcu mieru skúseností jedincov s jednotlivými aktami a šesť tvrdení zameraných na vnímanie potenciálnych dôvodov vyhľadávania online interakcii. Z dôvodu rozsahu práce sa nimi však nebudeme bližšie zaoberať a ich spracovanie ponecháme na prípadné ďalšie rozširovanie práce.

Nosnou pre náš výskum je teda otázka číslo 9, ktorá respondentom ponúka 15 položiek, tj. potenciálnych aktov nevery, pričom respondenti na škále -100 až 100 určujú mieru vnímania daného aktu ako nevery, respektíve smerovanie jeho vnímania skôr k alebo od nevery. Škála nemá zobrazené všetky hodnoty, nakoľko bolo našou snahou, aby respondenti posudzovali jednotlivé položky viac pocity, bez presného zrovnávania a prepočítavania. Takto mali respondenti pred očami celý rozsah škály s farebným prechodom od modrej po červenú, čo predpokladáme, podporilo pocitovú stránku hodnotenia. Jednotlivé položky boli prezentované z pohľadu seba (tj. respondenta) voči partnerovi. Respondentom s aktuálnym partnerom bola pre možnosť nášho porovnania na záver dotazníka vložená doplňujúca otázka, opäť so zoznamom daných 15 položiek. Tento krát respondenti posudzovali mieru vnímania jednotlivých aktov ako nevery v rámci ich potenciálnej realizácie zo strany partnera voči sebe.

Keďže jednotlivé položky v rámci nosnej časti dotazníku zoskupujeme podľa viacerých kritérií, priblížime si pomenovania, s ktorými budeme pracovať:

Akt (nevery) – reprezentuje vždy *potenciálny akt nevery*. Výraz predstavuje skôr skratku zdĺhavého, avšak presnejšie definovaného pomenovania jednotlivých položiek, u ktorých respondent samotný určuje ich smerovanie k alebo od vnímania daného aktu ako prejavu nevery.

Kategória – určuje delenie aktov podľa prevládajúcej aktivity na *emocionálnu neveru*, *sexuálnu neveru*, *pornografiu*.

Forma (realizácie) – udáva spôsob prevedenia daného aktu, a to *offline*, teda klasickou formou alebo *online*, teda virtuálnou formou, prostredníctvom počítača.

Pre účely výskumu sme prebrali a čiastočne upravili konkrétne definície zahraničných autorov, aby sme zamedzili nejasnostiam v ich vnímaní u jednotlivých respondentov.

Jednotlivé definície boli respondentom vysvetlené nasledujúco:

Pojem **“horúci chat”** vnímame ako bezstarostné flirtovanie s inou osobou formou dopisovania si online.

Pojem **“kybersex”** zahŕňa navyše získanie sexuálneho uspokojenia.

Taktiež sa v dotazníku pracuje s pojmami online a offline. Respondentom boli objasnené v spojitosti s pojmom nevera, teda ako online a offline nevera nasledujúco:

Za **“offline neveru”** považujeme akýkoľvek spôsob nevery (poňatie samotného pojmu nevera nechávame na Vás), realizovaný tvárou v tvár.

Za **“online neveru”** považujeme akýkoľvek spôsob nevery, ktorý sa odohráva prostredníctvom obrazovky počítača.

Ako sme už spomínali, členenie nosnej časti dotazníka je prevziate zo štúdie Whitty (2003). Nakoľko sme v pôvodnom dotazníku vnímali absenciu položky, ktorá by bola ekvivalentom položkám **“horúci chat”**, vytvorili sme novú položku zameriavajúcu sa na flirt v reálnom svete. Nahradili sme ňou jednu z položiek kategórie pornografia, ktorú považujeme v dnešnej dobe za pomerne málo využívanú. Jedná sa o položku **“Pornografické obrázky poslané cez email”**. Pozmenili sme aj celkové poradie položiek. Jednotlivé položky sme, rovnako ako Whitty, zoskupili do troch kategórií: Sexuálna nevera, Emocionálna nevera a Pornografia. V každej z troch kategórií sa nachádzajú ako Offline, tak i Online formy realizácie jednotlivých aktov. Z dôvodu dodržania validity dotazníka predstavujú online formy čo možno najpresnejšie ekvivalenty offline formám potenciálnych aktov.

Položky **“kybersex”** a **“horúci chat”** z podskupiny On-line sexuálna nevera sme navyše, podľa vzoru Whitty, jemnejšie diferencovali do troch rôznych variant, z dôvodu možnosti ich neskoršieho hlbšieho rozboru.

Rozdelenie jednotlivých kategórií:

Emocionálna nevera: udržiavanie nesexuálnych priateľských vzťahov v reálnom živote, udržiavanie nesexuálnych priateľských vzťahov na internete, zdieľanie hlbších emocionálnych alebo intímnych informácií v reálnom živote, zdieľanie hlbších emocionálnych alebo intímnych informácií na internete;

Sexuálna nevera: flirtovanie v reálnom živote, jednorazový "horúci chat" s neznámou osobou, opakovaný "horúci chat" s rôznymi osobami, opakovaný "horúci chat" s rovnakou osobou, sexuálny styk, jednorazový "kybersex" s neznámou osobou, opakovaný "kybersex" s rôznymi osobami, opakovaný "kybersex" s rovnakou osobou;

Pornografia: návštevu striptízových klubov, pozeranie pornografických videí a časopisov, prezeranie pornografických stránok.

Kategória pornografia pôvodne obsahovala navyše položku *"kybersex" ako platená služba - live videá, telefónne linky*, ktorú sme do dotazníka oproti pôvodnému od autorky Whitty pridali. Výsledky predvýskumu však ukázali, že hodnoty vnímania tejto položky sú omnoho vyššie ako hodnoty zvyšných položiek z kategórie pornografie, a teda celú kategóriu tak nadhodnocuje a v porovnaní s pôvodnou štúdiou (Whitty, 2003) tak výsledky skresľuje. Ako prezentujeme v diskusii ročníkovej práce⁷, táto položka v sebe zahŕňa výraznú sexuálnu konotáciu oproti ostatným položkám z kategórie pornografia. Rozhodli sme sa preto v aktuálnej štúdii s touto položkou nepracovať a ponechať v kategórii pornografia len tri akty, nakoľko zastávame názor, že akt zo skupiny online možno vnímať ako kombinovaný ekvivalent oboch offline aktom. Predpokladáme, že táto úprava pozitívne prispeje k zvýšeniu validity dotazníka.

⁷ „Výraznejší rozdiel medzi on-line a off-line položkami vznikol len v kategórii Pornografia, pričom On-line pornografické akty nadobúdajú, na rozdiel od Off-line, kladné hodnoty, teda smerujúce k pólu nevery. Za dôvod považujeme jednu z dvoch položiek tejto podkategórie: *"Kybersex ako platená služba – live videá, telefónne linky"*, ktorá dosiahla priemernú hodnotu 54,14. Oproti druhej položke *„Prezeranie pornografických stránok“*, ktorá nadobudla priemernú hodnotu -43,35 a celému priemeru podkategórie Off-line Pornografia, ktorý má hodnotu -30,98 je to výrazný rozdiel, poukazujúci na úplne odlišné smerovanie jej vnímania. Táto položka nebola zahrnutá v pôvodnom dotazníku, z ktorého sme vychádzali. Vytvorili sme ju pre potreby dotazníka zachycujúceho súčasnú dobu s jej možnosťami v tejto oblasti. Nakoľko v dnešných dňoch nie je neobvyklé stretnúť sa s reklamami ponúkajúcimi tento typ služieb na mnohých verejných stránkach, považujeme ju za potrebnú súčasť dotazníka. Možno povedať, že táto položka svojimi možnosťami a autenticnosťou, ktorú ponúka, výrazne presahuje hodnoty ostatných položiek zahrnutých v kategórii Pornografia a stojí skôr na línii skupiny Sexuálna nevera. Napriek tomu má však jeden výrazný znak, ktorý ju od nej odlišuje, a to, že ju možno vnímať ako platenú službu zákazníkovi, na rozdiel od *"kybersexu"* realizovaného na základe vnútornej potreby oboch jeho aktérov. Pre respondentov však pravdepodobne táto položka znamenala podstatnú zradu a možné riziko pre vzťah“ (Štefániková, 2010).

8.4. Metóda spracovania a analýzy dát

Získané dáta majú kvantitatívny charakter. Pre potreby výskumu pracujeme s tromi úrovňami merania, a to nominálnou, ordinálnou a pomerovou. Pri stanovovaní a vyhodnocovaní hypotéz sa pridržame logiky *kritického racionalizmu* a pod neho spadajúcej *metódy falzifikácie*, ktorá preukazuje, že „verifikácia všeobecných hypotéz je v empirických vedách nemožná“ (s. 26). Jediným kontradiktórnym pozorovaním ho však možno falzifikovať, a teda vyvrátiť (Popper, 1997 in Hendl, 2006).

K sprehľadneniu výsledkov sme využili tabuľky a grafy. Ako súčasť overovania hypotézy prostredníctvom Pearsonovho korelačného koeficientu sme využili graf lineárnej závislosti, zobrazujúci predpoklad pre vhodnosť použitia testu. Napriek tomu, že pre spracovanie dát zvyšných hypotéz využívame neparametrické testy, kde prevádzame kardinálne dáta do ordinálnej podoby, uvádzame jednotlivé početnosti pomocou krabičkového grafu, teda Boxplotu. Volíme tak z dôvodu jeho väčšej efektívnosti, nakoľko je schopný zobrazovať viac informácií v porovnaní napríklad s klasickým stĺpcovým diagramom a dať tak čitateľovi konkrétnejší prehľad o štruktúre premenných. Boxplot uvádza hodnoty rôznymi spôsobmi, na základe ich vzdialenosti od priemeru. Najčastejšie sa vyskytujúce 50 % hodnôt, teda hodnoty medzi horným a dolným kvartilom, je zahrnutých v dvojrozmernej “krabičke”, ďalších 45 % je rozdelených po jej oboch stranách v podobe vertikálnych čiar, nazývaných tiež tykadlá. Horizontálny predel krabičky predstavuje medián, tj. prostrednú hodnotu. Tento interval tak zahŕňa 95 % všetkých hodnôt. Mimo tento priestor sú individuálne znázornené vybočujúce, “extrémne” hodnoty aj s poradovým číslom daného respondenta (Gropel, 2008). Pre zobrazenie hodnôt v rámci posledných dvoch hypotéz, kde pracujeme s kombináciou viacerých premenných, sme pre jeho väčšiu prehľadnosť zvolili stĺpcový diagram. Jednotlivé výpočty aj s príslušnými grafmi boli spracované v štatistickom programe SPSS (Statistical Package for the Social Sciences).

8.4.1. Popisná štatistika

Popisná charakteristika skúmaného súboru nám umožní nadobudnúť základný prehľad o skúmanom súbore. Z dôvodu ľahšej orientácie sme pre tento účel využili členenie na základe četností podľa základných socio-demografických ukazovateľov. Okrem celkového

súboru respondentov sme ich osobitne vyseletovali pre vzorku z roku 2010, získanú predvýskumom, ako i pre vzorku získanú v roku 2012.

V rámci predvýskumu bolo spolu získaných 221 dotazníkov. Na základe vyššie uvedených kritérií pre selekciu dát sme výskumný súbor zostavili z výsledného počtu 194 respondentov, pričom slovenská národnosť bola zastúpená v 34 % a česká v 66 % výskumnej vzorky. Ženy tvorili takmer $\frac{3}{4}$ z celkového počtu a najčastejšou vekovou kategóriou bola najmladšia, teda 22 – 29 rokov, ktorá tvorila viac ako polovicu respondentov. Až 65 % uvádzalo, že je aktuálne v partnerskom zväzku. Na základe vzdelania jednoznačne dominovali respondenti so stredoškolským a vysokoškolským vzdelaním a výskumu sa najčastejšie účastnili respondenti z najmenších a najväčších bydlísk, pričom stredne veľké mestá ostali zastúpené v menšej miere. Časové rozmedzie hodín strávených na internete je rozložené zhruba rovnomerne podľa Gaussovej krivky. Najväčšie zastúpenie je v rozmedzí 6-20 hodín užívania internetu týždenne.

Zber dát v rámci aktuálnej diplomovej práce bol realizovaný počas podstatne dlhšieho časového obdobia, pričom boli použité i náročnejšie metódy zberu dát, a tak i počet respondentov zúčastnených na výskume je podstatne rozsiahlejší.

V rámci výskumu z roku 2012 bolo pôvodne získaných 1008 respondentov. V rámci selekcie bolo zo vzorky vyňatých 12 % respondentov. Slovenská populácia je v základnej vzorke zastúpená vo viac ako 60 percentách, čo sa zhoduje s percentuálnym zastúpením českej populácie v prvom výskume. Muži tvorili menej ako jednu tretinu všetkých respondentov. Veľmi podobné zastúpenie tvorili i respondenti bez aktuálneho vzťahu v porovnaní s respondentmi v partnerskom zväzku. Na základe vekových kategórií tvorí viac ako polovičné zastúpenie stredná kategória, zvyšné dve sú vo vzorke zastúpené zhruba rovnomerne. Na základe ostatných kritérií možno konštatovať v percentuálnom rozložení podobnosť so vzorkou z roku 2010.

Ako možno vidieť z vyššie uvedených početností, oba zbory dát dosahujú výrazné rozdiely v rozložení početností na základe jednotlivých kategórií, s ktorými budeme ďalej pracovať. Z toho dôvodu sme sa rozhodli náhodným výberom vyselektovať z celkovej vzorky skupinu respondentov, spĺňajúcu požiadavku na rovnomerné rozloženie početností na základe pohlavia a veku, nakoľko tieto parametre vnímame ako základné pre stanovenie všeobecného prehľadu o skúmanej problematike. V konečnej fáze selekcie sme tak získali

vzorku 359 respondentov, kde pomerové zastúpenie mužov a žien, ako i vekových kategórii je takmer úplne zhodné. Pri selekcii na základe národnosti možno pozorovať prijateľný rozdiel zhruba o 12 %. Na podklade existencie aktuálneho vzťahu však vo vzorke dominujú respondenti s partnerom, a to vo viac ako 70 percentách. Ostatné percentné zastúpenia zostávajú podobné ako v prípade oboch samostatných výskumov. Na základe počtu respondentov oboch zberov možno stanoviť pomer respondentov prevzatých do aktuálneho výskumu na 1:5 v prospech výskumu realizovaného v roku 2012.

Prehľad početností aktuálneho výskumu vyjadruje tabuľka č. 1. Jeho podrobnejšiu verziu ako i grafické znázornenie početností použitej vzorky možno nájsť v rámci príloh č. 4 a 5.

Tab. 1: Prehľad početností použitej vzorky

	Národnosť		Pohlavie		Vo vzťahu		Veková kategória			Zber dát	
	slovenská	česká	ženy	muži	áno	nie	16-25	26-35	36+	rok 2010	rok 2012
Počet	203	156	180	179	254	105	119	120	120	64	295
Percentá	56	44	50	50	71	29	33	33,5	33,5	18	82

Následne bola na základe hypotéz a výskumných cieľov použitá odpovedajúca štatistická metodika. S prihliadnutím na požadované charakteristiky súboru sme zvolili pracovať s nasledujúcimi štatistickými metódami.

8.4.2. Parametrické testy

Štatistické testy významnosti možno, u ktorých sa nulová hypotéza týka niektorého parametra rozdelenia náhodnej veličiny (napr. aritmetického priemeru, smerodatnej odchýlky apod.), sa označujú ako testy parametrické (s. 70). Ich oprávnené použitie si vyžaduje splnenie viacerých podmienok špecifických pre konkrétny test. Z tohto hľadiska je potrebné narábať s testami opatrne a oboznámiť sa s ich špecifikami. Testy však oproti neparametrickým testom poskytujú vyššiu účinnosť, teda citlivosť voči malým odchýlkam od nulovej hypotézy (Chráska, 2007).

8.4.2.1. Pearsonov korelačný koeficient

Pre vyhodnotenie sily vzťahu dvoch premenných sme využili Pearsonov korelačný koeficient. Tento koeficient pracuje s metrickými dátami pričom nevyjadruje ich príčinnonásledný vzťah. Jedná sa o dve náhodné premenné, ktoré sa spoločne menia. Nulová hypotéza testu teda obecne hovorí, že medzi premennými neexistuje vzťah. Test je citlivý na extrémne hodnoty, vyžaduje nezávislé pozorovania a dvojrozmerné normálne rozdelenie dát tvoriace lineárnu priamku. Výsledky Pearsonovho korelačného koeficientu môžu nadobúdať hodnoty od -1 do 1, čo znamená, že vzťah môže byť v negatívnom smere (čím vyššie hodnoty jednej premennej, tým nižšie hodnoty druhej premennej) i v pozitívnom smere (čím vyššie hodnoty jednej premennej, tým vyššie hodnoty druhej premennej). Silu vzťahu sme hodnotili nasledovne:

- slabý vzťah $\geq 0,1$,
- stredne silný vzťah $\geq 0,3$,
- silný vzťah $\geq 0,5$.

8.4.3. Neparametrické testy

Nakoľko výskumy v humanitných vedách často nenapĺňujú požiadavky pre použitie parametrických metód, je často vhodnejšie použiť ich neparametrické alternatívy, ktoré sú svojou podstatou prístupnejšie. Neparametrické metódy sa nespoliehajú na odhad parametrov charakterizujúcich rozdelenie premennej v základom súbore. Naproti tomu pracujú s početnosťami alebo poradovými číslami, ktoré boli pridelené pôvodným údajom kardinálnych premenných (Chráska, 2007). V rámci výskumu budeme pracovať s neparametrickými testami s priradenými poradovými číslami.

8.4.3.1. Mann-Whitneyho U test

Pre odhalenie existencie signifikantne významného rozdielu medzi dvoma nezávislými skupinami sa využíva Mann-Whitneyov U test, ktorý je alternatívou k parametrickému Studentovmu t-testu pre dva nezávislé výbery. U test porovnáva mediány, teda priemery poradí dvoch nezávislých vzoriek. Test teda overuje nulovú hypotézu, že rozdiel priemerov dvoch skupín je iba dielom náhody, a teda vzorka pochádza z rovnakej populácie. V prípade

zamietnutia nulovej hypotézy výsledok naznačuje, že medzi intervalovou a binárnou premennou existuje vzťah.

8.4.3.2. Kruskal-Wallisov test

Kruskal-Wallisov test je rozšírením Mann-Whitneyho U testu na tri prípadne viac skupín a predstavuje neparametrickú alternatívu jednofaktorovej analýze rozptylu. Cieľom testu je odhaliť, či vo vzorke zistené rozdiely mediánov jednotlivých skupín sú štatisticky významné, čo naznačuje existenciu vzťahu medzi premennými. Nulová hypotéza naopak predpokladá rovnosť všetkých mediánov, a teda neexistenciu rozdielu medzi skupinami. Ak je p-hodnota nižšia ako zvolená hladina významnosti, nulová hypotéza sa zamietne, čo znamená, že rozdiel medzi aspoň jednou dvojicou mediánov vypočítaných zo vzorky je príliš veľký na to, aby mohol byť iba dôsledkom náhodného výberu. Na presné určenie dvojice mediánov doporučuje manuál programu SPSS použiť Mann-Whitneyov U test, nakoľko Kruskal-Wallisov test neudáva konkrétne rozlíšenie.

8.5. Etické problémy

Autori Rhodes, Bowie, Hergenrather (2003) v rámci online zberu dát poukazujú na etické úvahy nad zvýšenou možnosťou rizík zneužitia, prípadne problémy pri nutnosti doloženia informovaného súhlasu.

V rámci realizácie výskumu si uvedomujeme potenciálne riziká, ktoré v sebe nakladanie s citlivými informáciami obnáša. Za základ predchádzania etickým problémom považujeme anonymitu, ktorú dotazník zaručuje tým, že respondenti nezverejňujú svoje mená ani iné identifikačné údaje. Internetový výskum naviac svojou podstatou predchádza osobnému kontaktu respondenta so zadávateľom, čo by mohlo ohroziť zachovanie anonymity. Táto forma samozrejme umožňuje dohľadávanie identity respondentov na základe IP adresy, z ktorej bol dotazník vyplnený. O zaistení korektnosti v tomto smere je respondent vopred informovaný. Naviac, údaje získané výskumom sú zabezpečené zálohovaním a mazaním z originálnej databázy, čím sa zabezpečí ich ochrana proti zneužitiu. Prístup k týmto údajom tak ostáva obmedzený len na potreby ich spracovania v rámci diplomovej práce.

Respondent je o ochrane osobných údajov a súhlase s účasťou na výskume informovaný v rámci úvodnej časti dotazníka.

9. Predvýskum

Predvýskum bol realizovaný v rámci ročníkovej práce. Dotazník bol umiestnený na dvoch webových portáloch, osobitne pre českú a slovenskú verziu. Na prípravu dotazníka do online podoby sme si vyčlenili zhruba 2 mesiace, počas ktorých sme formulovali jednotlivé položky dotazníka, programovali dotazník ako i dotvárali jeho vizuálnu podobu. Samotný zber dát prebiehal v období od 1. 3. 2010 do 10. 4. 2010. Spracovávanie údajov a vyhodnocovanie výskumu trvalo zhruba 3 týždne. Vynaložené finančné náklady boli minimálne, nakoľko dotazník bol zaregistrovaný ako bezplatná doména tretej úrovne a oslovovanie respondentov prebiehalo prostredníctvom nízkonákladových metód.

Metóda zberu dát v rámci predvýskumu bola postavená na obsahovo takmer úplne zhodnom dotazníku. Pre potreby aktuálneho výskumu sme urobili jedinú zmenu, a to vynechanie jednej položky zo skupiny aktov, ktoré respondenti posudzovali na škále. Dôvody tejto úpravy bližšie vysvetľujeme v predchádzajúcej podkapitole. Predvýskum ako súčasť ročníkovej práce tvorilo 198 respondentov. Zber dát prebiehal metódou online lavínového výberu a zámerného výberu tlačenou formou prostredníctvom reklamných letákov. Obe metódy sme použili ako doplnkové i pri aktuálnom zbere dát. Nakoľko úpravy podoby dotazníka nijak neznehodnocujú skôr nazbierané dáta a výsledky nevykazujú výrazné rozdiely, rozhodli sme sa respondentov z predvýskumu zapojiť do súčasnej vzorky a pracovať s nimi ako s plnohodnotnými. Jediný ďalší rozdiel vnímame v čase, keďže pôvodné výsledky pochádzajú spreď dvoch rokov. Navyac, dotazník obsahuje viacero položiek, ktoré sa z dôvodu rozsahu práce nespracovávali a ich výpovedná hodnota môže byť využitá v súčasnom výskume.

Základnú hypotézu z predchádzajúcej štúdie, v ktorých sa potvrdil signifikantne významný vzťah opäť preskúmame. Jedná sa o nosnú hypotézu oboch výskumov, teda že online akty sú vnímané rovnako závažne ako tie reálne, a teda medzi nimi existuje signifikantne významný vzťah. Druhá hypotéza bola postavená na tvrdení, že toto správanie zo strany partnera nie je hodnotené kritickejšie ako zo strany vlastnej osoby voči partnerovi. Výraznejší rozdiel v kritériách nastal len pri online forme realizácie, ktorú respondenti vnímali zo strany partnera ako možnú neveru, zatiaľ čo zo svojej strany prejavovali nevyhranený názor. Táto hypotéza však nebola postavená na výsledkoch nosnej štúdie Whitty. Samotné výsledky

prítom mohli byť ovplyvnené viacerými faktormi, tak ako ich predkladáme v diskusii ročníkovej práce, preto sme sa rozhodli hypotézu neoverovať ale otvoriť tento problém nanovo v podobe výskumnej otázky.

Okrem toho boli v predvýskume zisťované rozdiely na základe pohlavia, veku, národnosti a existencie aktuálneho partnerského vzťahu. Žiadne z čiastkových hypotéz nepotvrdili signifikantne významný rozdiel medzi jednotlivými premennými. Zaznamenané boli len nesignifikantné, avšak zaujímavé zistenia.

Obe pohlavia vnímali ako neveru len položky z kategórie sexuálna nevera. Ženy však všeobecne hodnotili kritickejšie a to najmä online formu realizácie.

Starší jedinci prejavovali benevolentnejšie názoru na hodnotenie jednotlivých aktov a to najmä v kategórii sexuálna nevera.

Z týchto zistení vyplýva, že ženy a mladší ľudia zaujímajú kritickejšie postoje voči možným interakciám partnera. Spomínané zistenia sa zhodovali s výsledkami štúdie Whitty (2003), avšak nie na úrovni štatistickej významnosti.

Taktiež bolo zistené, že Slováci vykazovali mierne konzervatívnejšie postoje v porovnaní s Čechmi.

10. Výskumný súbor

10.1. Charakteristika skúmanej populácie

Dotazník je určený pre širokú populáciu Českej a Slovenskej národnosti s minimálne základnými zručnosťami v užívaní počítača. Nakoľko bol dotazník zadávaný prostredníctvom internetu, automaticky sa tým zaručilo, že respondenti sú aspoň príležitostnými užívateľmi internetu. Táto podmienka však nie je dôležitou iba z dôvodu spôsobu zadávania dotazníka ale najmä kvôli základnému prehľadu a znalosti skúmanej problematiky, ktorá sa týka nadväzovania kontaktu prostredníctvom počítača. Jedinec, ktorý sa na internete nepohybuje, by si tak len ťažko dokázal predstaviť, čo je myslené pod jednotlivými pojmami a aké špecifiká tento spôsob komunikácie v sebe obnáša. Zadávanie dotazníka prostredníctvom internetu taktiež nezámerne zaistilo zúženie vekového rozpätia respondentov zhruba medzi 16 a 60 rokov. Tento fakt nebol priamou podmienkou pre výber respondentov, umožňuje nám však zamerať sa práve na vekovú kategóriu, ktorá má určité skúsenosti na jednej strane s partnerskými vzťahmi a na druhej strane i s používaním internetu.

Na základe veku možno populáciu rozdeliť do 3 kategórií. Tie sme oproti predvýskumu mierne upravili zväčšením rozsahu prvej kategórie, nakoľko vnímame, trend odsúvania obdobia osamostatňovania mladých ľudí od rodiny na neskoršie obdobie. Podľa vyššie špecifikovaných Eriksonových vývinových štádií, sa tak vekové kategórie zhruba zhodujú s tromi základnými štádiami: adolescencia (kategória 16 – 22 rokov), raná dospelosť (kategória 23 – 29 rokov) a stredný vek (kategória 30 a viac rokov).

10.2. Proces výberu výskumnej vzorky

Aktuálny dotazník bol oproti roku 2010 presunutý na jednotnú doménu zahŕňajúcu českú i slovenskú verziu. Nakoľko bol dotazník skonštruovaný už v rámci predvýskumu, z časového hľadiska bolo možné dotazník zverejniť hneď po zaregistrovaní domény. Zber dát prebiehal v období od 1. 10. 2011 do 28. 2. 2012. Návratnosť dotazníkov v tomto prípade nie je možné zistiť. Spracovávanie získaných údajov sa realizovalo v priebehu mesiaca marec 2012. Finančná náročnosť výskumu sa pohybuje na úrovni 130 Eur, nakoľko zaregistrovanie

ročnej domény pre internetovú stránku predstavuje náklady 10 Eur a opakovaná reklama na internete 120 Eur.

Pred samotným začiatkom zberu dát v rámci predvýskumu sme dotazník podrobili testovacej vzorke šiestich respondentov, Českej i Slovenskej národnosti, aby sme sa vyhli nejasnému zadaniu, prípadne skresleniu vzniknutému prekladom.

Pre získavanie respondentov sme využili rôzne metódy, a to metódu zámerného anketového výberu elektronickou i papierovou formou a metódu lavínového výberu. Metóda zámerného anketového výberu je postavená na dobrovoľnosti respondentov.

Na základe štatistického spracovania priebehu zberu dát predpokladáme, že prevažná väčšina respondentov sa do výskumu zapojila vďaka metóde zámerného výberu online formou. Jednalo sa o opakovanú platenú reklama na vyhľadávači Google, teda jednom z najznámejších svetových vyhľadávačov, ktorý tak zverejnil internetovú stránku dotazníkovej štúdie medzi prvými z pomedzi výsledkov vyhľadávania na základe kľúčových slov. Túto metódu považujeme spomedzi použitých za hlavnú a jedinou spĺňajúcu podmienky pravdepodobnostného výberu, nakoľko predpokladáme, že celá populácia užívateľov internetu mala rovnaké možnosti prístupu k dotazníku. Respondenti však neboli oslovení priamo, ale prostredníctvom textovej reklamy, ktorá sa zobrazila po zadaní niektorého z kľúčových slov. Prvotný impulz tak stál na samotnom respondentovi a jeho aktívnom záujme o širokú problematiku z oblasti ľudských vzťahov. Titulok reklamy znel: „Je online nevera skutočne neverou?“, pričom predpokladáme automatické zamyslenie sa nad otázkou a prípadné hľadanie odpovede na samotnej stránke. Záujemcovia sa tak dozvedeli, že v krajinách Česká republika a Slovensko zatiaľ jednoznačná odpoveď neexistuje a tak majú možnosť sa sami na jej odhaľovaní podieľať.

Okrem elektronickej formy sme použili i papierovú formu metódy zámerného výberu, nakoľko sme v rámci nášho pôsobiska a viacerých iných univerzít Českej republiky a Slovenska rozšírili informačné letáky o možnosti zapojenia sa do realizovanej štúdie.

Ako doplnkovú metódu sme sa rozhodli využiť i Metódu lavínového výberu (tzv. Snowball technique – Technika snehovej gule), ktorú sme vo výskume v rámci ročníkovej práce použili ako hlavnú metódu zberu dát. Takýmto spôsobom sa dotazník, vďaka rôznym diskusným fóram, komunikátorom a sociálnym sieťam, mal možnosť za krátku dobu rozšíriť ku veľkému počtu potenciálnych respondentov čiastočne heterogénnej skupiny.

10.3. Charakteristika výskumnej vzorky

Hrubú výskumnú vzorku po zaradení respondentov z predvýskumu tvorilo 1206 respondentov. Po vyselektovaní odpovedí na základe stanovených kritérií sa veľkosť vzorky upravila na 1154 respondentov. Následne sme sa rozhodli zo skupín utvorených na základe kombinácie pohlavie x vekové kategórie náhodným výberom vyselektovať vzorku s rovnomerným zastúpením týchto kritérií. Vzniklo nám tak šesť rôznych skupín rovnomerne zastrešujúcich respondentov oboch pohlaví a všetkých vekových kategórií. Výsledná vzorka tak zahŕňa 359 respondentov. Vekové rozpätie vzorky je od 16 do 54 rokov. Na základe kritéria národnosti sa nám taktiež podarilo vyselektovať relatívne rovnomerne rozloženú vzorku, kde českí respondenti tvoria necelú polovicu, presne 44 % vzorky. V rámci slovenských respondentov sa výskumu zúčastnili zástupcovia všetkých krajov, pričom najpočetnejšie sú zastúpené kraje Trenčiansky a Žilinský, najmenej trnavský a košický kraj. Spomedzi českých respondentov absentujú obyvatelia Jihočeského, Plzeňského a Karlovarského kraja. Výraznejšie početnejšie je zastúpený Moravskoslezský kraj a následne Olomoucký kraj. Kritérium vzťahového statusu už vytvorilo väčšie rozdiely, nakoľko respondenti v aktuálnom partnerskom zväzku tvoria viac ako 70 % vzorky. Počet respondentov prevzatých z predvýskumu tvorí 18 %, čo zodpovedá pomerovej veľkosti vzorky získanej v rámci predvýskumu ku vzorke získanej v rámci zberu dát k roku 2012. Podrobnejší prehľad rozdelenia početností možno nájsť v prílohe č. 5.

11. Výsledky výskumu

Hypotézy č. 1, 3, 4, 5 spracúvajú výsledky získané v rámci otázky č. 9, teda nosnej otázky a zaoberajú sa čisto vnímaním nevery potenciálne realizovanej zo strany respondenta voči partnerovi. Hypotéza č. 2 zrovnáva výsledky získané v otázkach č. 9 a 10, a teda vnímanie aktov potenciálne realizovaných zo strany respondenta s vnímaním aktov potenciálne realizovaných zo strany ich reálnych partnerov. Vyššie výsledné priemerné hodnoty jednotlivých položiek znamenajú istejšie vnímanie daného aktu, kategórie či skupiny ako nevery. Tabuľky pre výpočet Mann-Whitneyovho U testu a Kruskal-Wallisovho testu pozostávajú z dvoch vzájomne naviazaných tabuliek – prvá uvádza výpočet mediánov ako predpokladu pre výpočet druhej časti- kľúčových hodnôt.

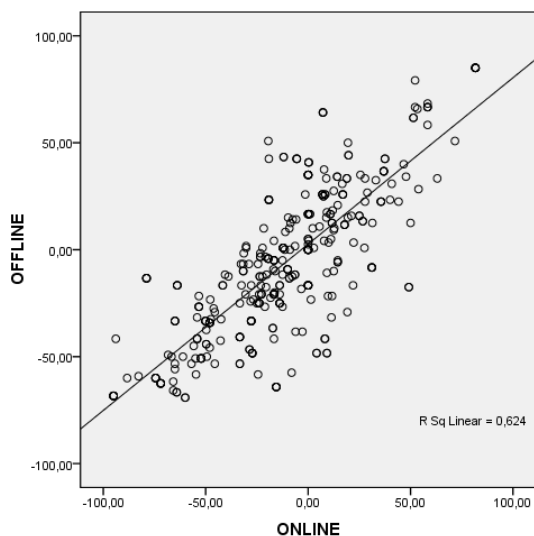
Hypotéza č. 1

Existuje štatisticky významná pozitívna korelácia medzi posudzovaním online a offline potenciálnych aktov nevery.

Hypotéza predpokladá, že konkrétne činy uskutočňované online formou, figurujú vo vnímaní jednotlivcov ako rovnocenné reálnym činom. Túto myšlienku možno zhrnúť pod tvrdenie: Online nevera je neverou.

Hypotézu sme overovali pomocou Pearsonovho korelačného koeficientu. Samotnému výpočtu predchádzalo vynesenie bodového diagramu pre priblíženie povahy štatistickej závislosti.

Graf 1: Bodový diagram pre hypotézu č. 1

Ako uvádza graf č. 1, diagram znázorňuje medzi premennými lineárnu štatistickú priamu závislosť. Podmienka pre použitie Personovho korelačného koeficientu je tak splnená.

Tab. 2: Pearsonov korelačný koeficient pre hypotézu č. 1

Correlations		
	OFFLINE	ONLINE
OFFLINE Pearson Correlation	1	,790
Sig. (2-tailed)		,000
N	359	359
ONLINE Pearson Correlation	,790**	1
Sig. (2-tailed)	,000	
N	359	359

Pearsonov korelačný koeficient dosahuje hodnotu 0,790 čo poukazuje na silný vzťah medzi Offline a Online formou realizácie aktov. Vzťah je v kladnom smere, čo znamená, že medzi premennými dochádza k silnej pozitívnej korelácii. Hodnoty oboch premenných rastú súmerne. Nakoľko $p = 0,00$, $\alpha = 0,01$, možno konštatovať, že $p < \alpha$. **Signifikantne významnú pozitívnu koreláciu teda možno potvrdiť so štatistickou významnosť 0,01, čo vypovedá o možnosti zamietnutia nulovej hypotézy na 99 %. Nadväzovanie kontaktov prostredníctvom internetu má vo vnímaní respondentov rovnakú váhu ako reálne interakcie.**

Hypotéza č. 2

Existuje štatisticky významná pozitívna korelácia medzi posudzovaním aktov potenciálne realizovaných zo svojej strany voči partnerovi a zo strany partnera voči sebe.

Hypotéza predpokladá, že existuje vzťah medzi posudzovaním jednotlivých aktov, pokiaľ by boli realizované respondentom na jednej strane a jeho partnerom na strane druhej. Predpokladáme, že respondenti nebudú robiť rozdiely pri hodnotení položiek, ak sa na ne pozerajú z dvoch uhlov na základe rolí, ktoré v tomto "trojuholníku" potenciálne zastávajú, teda rola "aktéra" a "podvádzaného".

Do overovania hypotézy sme zahrnuli iba respondentov v aktuálnom partnerskom zväzku. Ich bližšiu charakteristiku zobrazuje tabuľka. č. 3.

Tab. 3: Prehľad početností respondentov v aktuálnom partnerskom zväzku

	Pohlavie		Vekové kategórie			Národnosť		Spolu
	Muži	Ženy	16 - 22	23 - 29	30 +	ČR	SR	
počet	118	136	76	74	104	103	151	254
%	46,5	53,5	29,9	29,1	40,9	40,6	59,4	100

Na overenie hypotézy sme opäť použili Pearsonov korelačný koeficient, ako i bodový diagram pre priblíženie povahy štatistickej závislosti.

Graf 2: Bodový diagram pre hypotézu č. 2

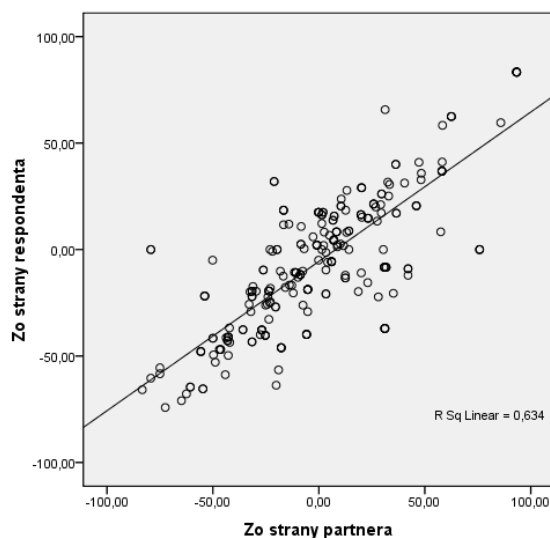

Diagram v rámci grafu č. 2 poukazuje na lineárnu štatistickú priamu závislosť. Podmienka pre použitie Pearsonovho korelačného koeficientu je tým splnená.

Tab. 4: Pearsonov korelačný koeficient pre hypotézu č. 2

Correlations		
partner		
Zo strany respondenta	Pearson Correlation	1,796
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	254
Zo strany partnera	Pearson Correlation	,796**
	Sig. (2-tailed)	,000
	N	254

Pearsonov korelačný koeficient nadobúda hodnotu 0,796, čo poukazuje na štatisticky významný vzťah v pozitívnom smere. Znamená to, že so zvyšujúcimi sa hodnotami jednej premennej narastajú i hodnoty druhej. Hodnotenie aktov realizovaných zo strany respondenta voči partnerovi a naopak spolu pozitívne korelujú so štatistickou významnosťou 0,01, nakoľko p hodnota je 0,00, a teda platí $p < \alpha$. **Hypotézu o existencii signifikantnej pozitívnej korelácie medzi hodnotením aktov realizovaných zo strany respondenta a ich hodnotením v prípade realizácie zo strany partnera možno podporiť. Respondenti nevnímajú tieto dva spôsoby na základe smerovania aktu zo strany alebo voči respondentovi významne rozdielne.**

Hypotéza č. 3

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov zo strany Čechov a Slovákov.

Hypotéza predpokladá, že rozdiely v názoroch na potenciálne akty nevery na základe národnosti sú natoľko odlišné, že medzi nimi možno pozorovať signifikantný rozdiel. Hypotézu sme overovali pomocou neparametrického Mann-Whitneyov U-testu, nakoľko počty respondentov nevykazovali rovnomerné rozloženie, ako i početnosti v rámci jednotlivých národnostných skupín nespĺňovali požiadavku rovnej variability.

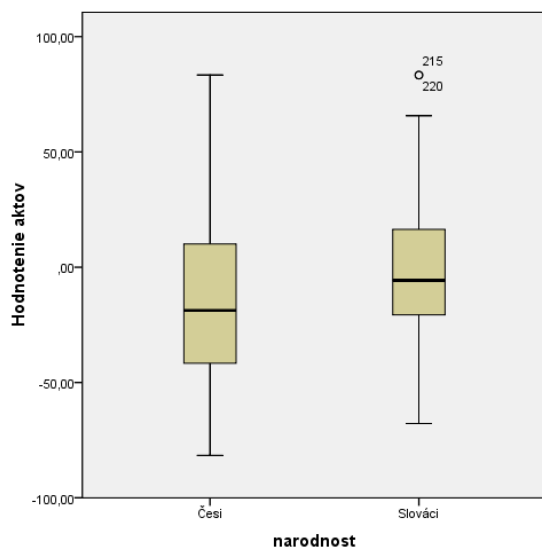
Tab. 5: Mann-Whitneyov U-test pre hypotézu č. 3

Ranks			
narodnost	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Hodnotenie aktov Česi	156	156,07	24347,50
Slováci	203	198,39	40272,50
Total	359		

Test Statistics	
	Hodnotenie aktov
Mann-Whitney U	12101,500
Wilcoxon W	24347,500
Z	-3,830
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

Priemerné hodnoty mediánov oboch skupín sú od seba vzdialené o 42,32 bodov. Výsledná hodnota Mann-Whitneyovho U testu je 12101,500. Pri definovanej hladine významnosti $\alpha = 0,01$ bola p -hodnota vyjadrená posledným riadkom tabuľky u jednotlivých národnostných podskupín z celkového súboru respondentov rovná $p = 0$. Zrovnáním dosiahnutej hladiny testu p s hladinou významnosti α , možno konštatovať, že $p < \alpha$. Rovnako Z -hodnota ($Z = -3,830$) sa výraznejšie odkláňa od nuly v zápornom smere, čo svedčí o nižších nadobudnutých hodnotách než by bolo očakávané, ak by medzi skupinami neexistovali rozdiely. Výsledky teda podporujú zamietnutie nulovej hypotézy a to v smere vyššieho hodnotenia zo strany Slovákov, nakoľko medián tejto skupiny je vyšší v porovnaní s mediánom skupiny respondentov Českej národnosti. Pre vizuálne priblíženie uvádzame zobrazenie hodnôt pomocou karbičkového grafu.

Graf 3: Boxplot pre hypotézu č. 3

Na podklade výsledku zrovnání hodnôt $p < \alpha$ možno prijať alternatívnu hypotézu a zamietnúť nulovú hypotézu. Medzi Čechmi a Slovákmi teda vo vnímaní potenciálnych aktov nevery existujú štatisticky významné rozdiely.

Hypotéza č. 4

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov na základe existencie partnerského vzäzku.

Hypotéza predpokladá, že respondenti bez aktuálneho partnera sú výrazne viac, respektíve menej konzervatívni vo vnímaní potenciálnych aktov nevery. Hypotézu o existencii respektíve neexistencii rozdielu v hodnotení potenciálnych aktov nevery na podklade

aktuálneho partnerského zväzku sme opäť overovali pomocou neparametrického Mann-Whitneyovho U-testu.

Tab. 6: Mann-Whitneyov U-test pre hypotézu č. 4

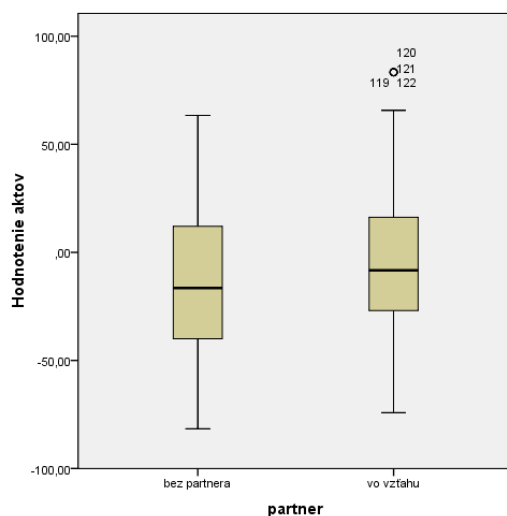
Ranks			
partner	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Hodnotenie aktov bez partnera	105	161,86	16995,50
vo vzťahu	254	187,50	47624,50
Total	359		

Test Statistics ^a	
	Hodnotenie aktov
Mann-Whitney U	11430,500
Wilcoxon W	16995,500
Z	-2,129
Asymp. Sig. (2-tailed)	,033

Rozdiel v priemeroch mediánov nadobudol hodnotu 25,64 bodov. Mann-Whitneyovo U dosahovalo hodnotu 11430,500. Hodnota štatistickej významnosti bola stanovená na 0,01 teda 1 %. Vypočítaná p hodnota potom udávala hodnotu 0,033. Z-hodnota dosahovala opäť mínusovú úroveň ($Z = -2,129$), čo možno prezentovať ako nižšie hodnoty sumy poradí, než je očakávaná hodnota. Na základe zrovnania kľúčových hodnôt možno konštatovať $p > \alpha$.

Pre vizuálne zrovnanie skupín na základe existencie partnera uvádzame krabičkový graf.

Graf 4: Boxplot pre hypotézu č. 4

Porovnania kľúčových hodnôt teda potvrdzujú, že $p > \alpha$, čo nám umožňuje zamietnuť alternatívnu hypotézu a prikloniť sa k nulovej hypotéze. Medzi dvoma skupinami respondentov, rozdelenými na základe existencie, respektíve neexistencie aktuálneho partnerského vzťahu nie je signifikantne výrazný rozdiel.

Hypotéza č. 5

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov na základe pohlavia.

Hypotéza predpokladá, že ženy, respektíve muži budú hodnotiť potenciálne akty nevery citlivejšie, a teda na stupnici priemerne vyššie. Napriek tomu, že počty respondentov boli v oboch skupinách takmer zhodné, rozhodli sme sa hypotézu overovať opäť pomocou Mann-Whitneyovho U-testu, nakoľko v rámci skupín dochádza k nerovnomernému rozdeleniu hodnôt.

Tab. 7: Mann-Whitneyov U-test pre hypotézu č. 5

Ranks			
pohlavie	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Hodnotenie aktov muži	179	160,41	28712,50
ženy	180	199,49	35907,50
Total	359		

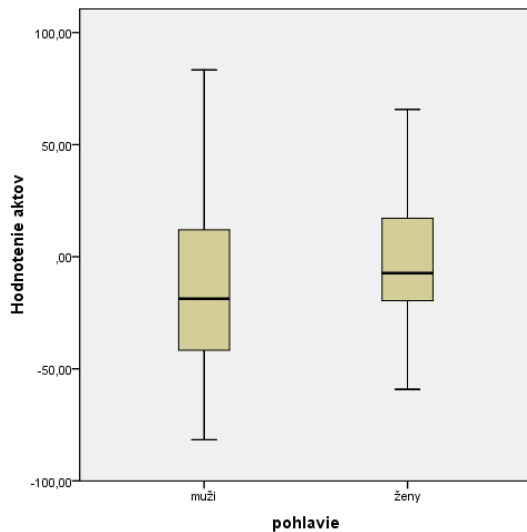
Test Statistics ^a	
	Hodnotenie aktov
Mann-Whitney U	12602,500
Wilcoxon W	28712,500
Z	-3,568
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

Z výsledkov, tak ako ich uvádza tabuľka č. 7 vyplýva, že rozdiel mediánov, alebo inak poradiť priemerov je 39,08 bodov. Táto relatívne vysoká hodnota naznačuje zamietnutie nulovej hypotézy. Navyše na základe vyššej z porovnávaných hodnôt mediánov možno predpokladať, že citlivejšie, a teda vyššie hodnotiacou skupinou budú ženy. Mínusová Z hodnota ($Z = -$

3,568) a $p = 0,00$ tento predpoklad posilňujú. Nami stanovená hladina významnosti α má opäť hodnotu 0,01. Mann-Whitneyho U dosahuje hodnotu 12602,500.

Priemerné hodnoty oboch skupín v pôvodnej metrickej podobe mám opäť vizuálne priblíži krabičkový graf.

Graf 5: Boxplot pre hypotézu č. 5

Z výsledkov teda vyplýva $p < \alpha$, čo naznačuje na prijatie alternatívnej hypotézy. Medzi skupinami rozdelenými na základe pohlavia existuje signifikantne významný rozdiel.

Hypotéza č. 6

Existuje signifikantne významný rozdiel v hodnotení aktov na základe vekových kategórií.

Hypotéza predpokladá, že minimálne jedna z vekových kategórií bude prisudzovať položkám reprezentujúcim potenciálne akty nevery výrazne vyššie hodnoty v porovnaní s ostatnými dvoma kategóriami. Početnosti v rámci skupín sú opäť rozložené rovnomerne, rozdelenie hodnôt však vykazuje neštruktúrovanosť, následkom čoho sme sa rozhodli pre overenie hypotézy použiť neparametrický Kruskal-Wallisov test.

Tab. 8: Kruskal-Wallisov test pre hypotézu č. 6

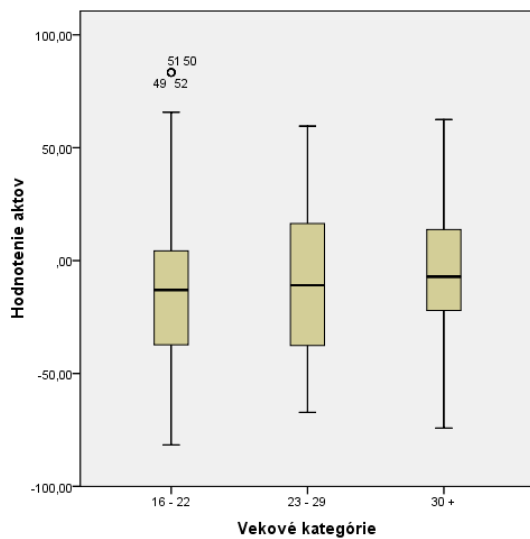
vek_kategorie	N	Mean Rank
Hodnotenie aktov 16 - 22	119	168,50
23 - 29	120	180,79
30 +	120	190,62
Total	359	

	Hodnotenie aktov
Chi-Square	2,725
df	2
Asymp. Sig.	.256

Priemerné poradia troch vekových kategórií sú od seba vzdialené na úrovni 12, 29 bodov pre zrovnanie prvých dvoch kategórií, 9,83 bodov pre zrovnanie posledných dvoch kategórií a 22, 12 bodov pre zrovnanie prvej vekovej kategórie s poslednou. Rozdiely mediánov tak dosahujú relatívne nízkych hodnôt, čo naznačuje prijatie nulovej hypotézy. Chí-kvadrát nadobúda hodnotu 2,725. Stupne voľnosti df sú štandardne oproti hodnote vytvorenej na základe počtu skupín znížené o jeden bod, teda dosahujú úroveň 2. Hodnota p zobrazená opäť v poslednej kolonke tabuľky č. 11 dosahuje úroveň 0,256. Pri nami stanovenej hladine významnosti $\alpha = 0,01$ môžeme konštatovať, že $p > \alpha$. S 25,6 percentnou pravdepodobnosťou tak môžeme odhadnúť nadobudnutie vyššej alebo rovnakej hodnoty Chí-kvadrátu ako je uvedená, pokiaľ skutočne neexistujú rozdiely medzi skupinami.

Rozdelenie dát v skupinách môžeme opäť zobraziť pomocou krabičkového grafu.

Graf 6: Boxplot pre hypotézu č. 6

Z výsledného porovnania hodnôt $p > \alpha$ teda vyplýva, že nulovú hypotézu nemožno zamietnuť. Prijatím nulovej hypotézy potvrdzujeme, že medzi skupinami vytvorenými na základe vekových kategórií neexistujú signifikantne významné rozdiely. Uvedené rozdiely sú teda len dôsledkom náhody.

Hypotéza č. 7:

Ženy vo vekovej kategórii 30 + hodnotia kategóriu Sexuálna nevera signifikantne vyššie v porovnaní s mužmi v rovnakej vekovej kategórii.

Hypotéza bola vytvorená na podklade najvýznamnejších zistení Whitty (2003), ktorá tak preukázala, že zatiaľ čo ženy udržiavajú názory na prejavy sexuálnej nevery v priereze vekových kategórií zhruba konštantné, u mužov ich hodnotenie výrazne klesá v poslednom vekovom období. Na overenie hypotézy sme použili Mann-Whitneyov U test.

Ako naznačuje graf č. 7, vo vekovej kategórii 30 + skutočne dochádza k najväčším rozdielom v názoroch na akty so sexuálnou podstatou spomedzi všetkých vekových kategórií.

Na základe zrovnania $p < \alpha$ možno potvrdiť alternatívnu hypotézu o existencii signifikantného rozdielu vo vnímaní kategórie Sexuálna nevera medzi najstaršou kategóriou mužov a žien. Mediány navyše vyjadrujú vyššie hodnoty zadávané zo strany žien, ktoré tak vnímajú akty sexuálnej nevery citlivejšie.

Hypotéza č. 8

Respondenti vo vekovej kategórii 16 – 22 rokov, ktorí sú vo vzťahu, hodnotia kategóriu Sexuálna nevera signifikantne vyššie v porovnaní s ostatnými vekovými kategóriami respondentov vo vzťahu.

Hypotéza opäť overuje jedno z najvýznamnejších zistení autorky Whitty (2003). Jej štúdia odhalila, že skupina najmladších respondentov v aktuálnom partnerskom zväzku hodnotí kategóriu Sexuálna nevera najkonzervatívnejšie v porovnaní so všetkými ostatnými vekovými kategóriami. Možno povedať, že priemerná miera vnímania týchto aktov prudšie klesne u druhej vekovej kategórie a následne už klesá pozvoľne. Na overenie hypotézy sme použili Kruskal-Wallisov test.

Tab. 10: Kruskal-Wallisov test pre hypotézu č. 8

Ranks		
Partner + Vekové kategórie	N	Mean Rank
Sexuálna nevera vo vzťahu 16 - 22	76	156,66
vo vzťahu 23 - 29	74	148,03
vo vzťahu 30 +	104	91,59
Total	254	

Test Statistics	
	Sexuálna nevera
Chi-Square	42,651
df	2
Asymp. Sig.	,000

Z tabuľky č. 10 možno vyčítať, že hodnota $p = 0,00$. Pri stanovenej hladine významnosti $\alpha = 0,01$ možno konštatovať $p < \alpha$. Výsledok naznačuje, že medzi aspoň dvoma z troch skupín existuje signifikantne významný rozdiel. Mediány jednotlivých skupín naznačujú, že najväčšie rozdiely možno očakávať v kombinácii prvej a tretej kategórie. Pomocou Mann-Whitneyovho U testu postupne štatisticky presnejšie odhalíme, o ktoré skupiny sa jedná. Porovnáme teda pre nás podstatnú prvú vekovú kategóriu so zvyšnými dvoma kategóriami osobitne.

Tab. 11: Nosná časť Mann-Whitneyov U test pre porovnanie prvej a druhej vekovej kategórie v rámci hypotézy č. 8

Test Statistics	
	Sexuálna nevera
Mann-Whitney U	2513,500
Wilcoxon W	5288,500
Z	-1,122
Asymp. Sig. (2-tailed)	,262

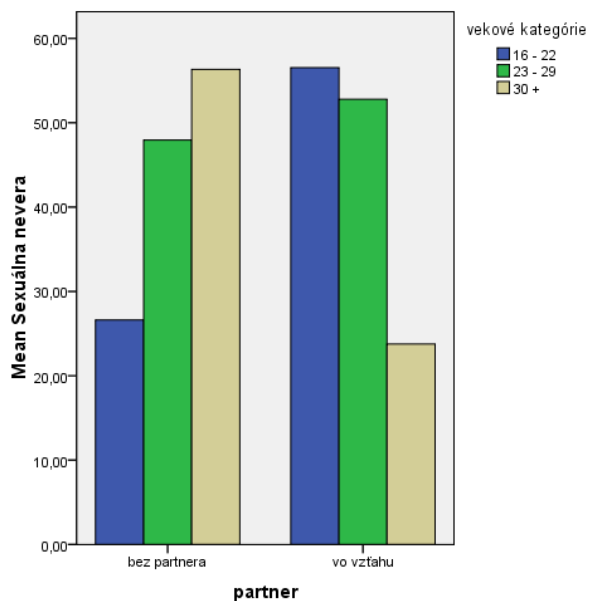
Tab. 12: Nosná časť Mann-Whitneyov U test pre porovnanie prvej a tretej vekovej kategórie v rámci hypotézy č. 8

Test Statistics ^a	
	Sexuálna nevera
Mann-Whitney U	2034,500
Wilcoxon W	7494,500
Z	-5,559
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

Na základe zrovnání p hodnôt v rámci tabuliek č. 11 a 12, môžeme usúdiť, že k signifikantne významnému rozdielu medzi najmladšou vekovou kategóriou, teda 16 – 22 rokov dochádza len pri jej komparácii s najstaršou vekovou kategóriou, teda 30 + (tab. č. 12). Tu platí $p < \alpha$. Pri komparácii s vekovou kategóriou 23 – 29 rokov (tab. č. 11) však k signifikantne významným rozdielom nedochádza. Naopak možno konštatovať, že $p > \alpha$, a to pomerne výrazne, Z hodnota ($Z = -1,122$) ako i rozdiel mediánov skúmaných skupín (7,96) sa blížia k hodnote nula.

Výsledky si priblížime v grafickej podobe.

Graf č. 8: Stĺpcový diagram pre hypotézu č. 8

Alternatívnu hypotézu teda zamietame, nakoľko respondenti v partnerskom zväzku spadajúci do vekovej kategórie 16 – 22 rokov nevyjadrovali signifikantne rozdielne názory na akty z kategórie Sexuálna nevera v porovnaní s oboma zvyšnými vekovými kategóriami. Veková kategória 22 – 29 rokov prejavovala veľmi podobné hodnotenie.

12. Diskusia

Výsledky nadobudnuté v predchádzajúcej kapitole sa pokúsime rozviesť zahrnutím konkrétnejších výstupov práce, za pomoci tabuliek, ktoré z dôvodu zachovania prehľadnosti 10. kapitoly sú umiestnené v prílohe č. 8, prípadne 7. Tieto zväčša zrovnávajú priemery jednotlivých kategórií či skupín, čím dodávajú výsledkom reálnejší obraz. Vystávajú tak mnohé zaujímavé zistenia, na ktoré by bola škoda nepoukázať. Najvýznamnejšie zistenia budeme zrovnávať s výsledkami iných štúdií, ktoré sme priblížili v teoretickej časti práce, a následne ich zasadzovať do širšieho kontextu.

Prvá hypotéza podporila na pohľad jednoduchý predpoklad, ktorý možno charakterizovať vetou "Online nevera je neverou". Táto hypotéza však v sebe zahŕňa významné zistenia. Reálne činy, ktoré sú bežne spoločnosťou prijímané určitým spôsobom, majú svoje ekvivalenty vo virtuálnom svete. Tieto ekvivalenty sú vnímané ako bolestné a ohrozujúce podobne ako reálne akty. Medzi dvoma formami realizácie kontaktu, teda online a offline formou, tak existuje silná pozitívna korelácia. Toto zistenie potvrdzuje predchádzajúci výskum autorky (Whitty, 2003), ktorej prácu sme prijali na styčnú, ako i výskumy ďalších autorov (Schneider, 2000; Mileham, 2007), ktorí poukazujú na významné dôsledky online interakcii pre partnerský vzťah. „Partneri jednoznačne pociťovali, že kyberaféry boli pre nich rovnako emočne bolestivé ako skutočné aféry a mnoho z nich verilo, že virtuálne aféry boli rovnakým cudzoložstvom alebo podvodom ako skutočné aféry“ (Schneider, 2000, s. 57). Bližšie sme sa tejto téme venovali v kapitole 5.3.

Nie všetky akty sa však ukázali byť vnímané ako nevera. Spomedzi kategórií Sexuálna nevera, Emocionálna nevera, Pornografia, ktoré v sebe zahŕňali Online i Offline formu realizácie, dosiahli kladných hodnôt iba akty v kategórii Sexuálna nevera, a teda sú jedinými, na ktoré respondenti reagovali ako na prejavy nevery. Online forma realizácie pritom za tradičnou formou len mierne zaostávala. Výsledky možno nájsť v prílohe č. 8 A. Toto zistenie opäť potvrdzuje výsledky štúdie Whitty (2003), avšak nachádzame tu rozpor s viacerými inými štúdiami (Henline et al., 2007; Guadagno, Sagarin, 2010; Whitty, 2005), ktoré prezentujú, že emocionálna podstata kontaktu je častokrát, najmä u žien, vnímaná minimálne rovnako závažne ako sexuálna, nakoľko v sebe ukrýva hlbší podtón. Sexuálne prejavy však v sebe môžu ukrývať i emocionálne priblíženie, a tak tieto dve formy nemožno úplne oddeliť.

Zaujímavým zistením však je, že i kategória Pornografia dosiahla vyšších výsledkov než Emocionálna nevera, a tak sa môžeme prikloniť k záveru, že v hodnotení aktu je najzávažnejším kritériom záujem o fyzickú stránku partnera.

Rovnako ako o porovnanie aktov na základe foriem ich realizácie sme sa zaujímali i o možnosť zmeny postoja voči nim na základe role, akú respondent v tomto mimopartnerskom trojuholníku zastáva, teda ak je na strane aktéra alebo podvádzaného partnera. Do overovania hypotézy boli zahrnutí len respondenti v aktuálnom partnerskom zväzku, teda v počte 254. Z výsledkov vyplynulo, že v celkovom merítku respondenti nerobia rozdiel medzi týmito dvoma formami, a teda na hodnotenie aktov nepoužívajú "dvojaký meter". Ako ukazuje tabuľka B v prílohe č. 8, všetky skupiny, okrem kategórie Pornografia, sú mierne vyššie hodnotené pri realizácii zo strany partnera, rozdiely však nedosahujú signifikantnú váhu. Pornografia tak pre respondentov pravdepodobne predstavuje bezpečný priestor, kde sa nemusia obávať následkov zo strany partnera. To korešponduje so zisteniami Whitty (2003), ako i teóriou Yaraba a Allgeiera (1998 in Whitty, 2005), ktorí vidia podstatný rozdiel v možnosti zhmotnenia konkrétnej osoby. Pokiaľ jedinec pozerá pornofilm, prípadne si predstavuje vysnívanú ideálnu ženu, chýba tejto predstave reálny základ. Pokiaľ však jedinec sníva o kamarátke, prípadne inej reálnej osobe z okolia, alebo chatuje s akoukoľvek reálnou osobou, hmotná podstata je naplnená a teda vzniká opodstatnený dôvod pre obavu z ich reálneho fyzického zblíženia.

Pri vizuálnej kontrole dát ešte pred samotným vyhodnocovaním sme však odhalili zaujímavý jav. Respondenti opakovane hodnotili len správanie zo strany respondenta, pričom hodnoty aktov realizovaných zo svojej strany ponechali na pôvodnej pozícii, teda bežcom na škále nepohli ani na jednu zo strán. Nad dôvodmi tak môžeme polemizovať. Je možné, že respondentov zaujala až otázka postavená na realizácii aktov zo strany partnera, ktorá bola umiestnená v dotazníku neskôr. Alebo toto hodnotenie vyjadruje ich skutočný postoj, a teda sú voči sebe podstatne menej kritickí, priam bez záujmu o hodnotenie vlastného potencionálneho správania? Každopádne nám toto zistenie poukazuje na nevýhodu vyplňania škály pomocou posunu bežca, ktoré sme zvolili ako zaujímavejšiu variantu oproti klasickej Likertovej škále. Po zvážení boli respondenti s prevažnou väčšinou pravdepodobne nevyplnených škál zo vzorky vyradení.

Porovnanie aktov na základe národnosti malo pre nás špecifický význam, nakoľko sa vzťahuje výhradne na našu kultúru a nemožno ho preto zrovnávať s výsledkami zahraničných štúdií. Blízky kontakt s oboma národnosťami, teda českou i slovenskou, nám však napovedá o existencii možných rozdielov. Výsledky skutočne, na rozdiel od predvýskumu, potvrdili rozdiely. Slováci tak prejavovali podstatne konzervatívnejšie postoje voči potenciálnym aktom nevery, pričom, ako ukazuje tabuľka v rámci prílohy č. 6, výrazné rozdiely možno pozorovať najmä pri Online forme realizácie. Slováci teda vnímajú potenciálnu hrozbu online interakcií výraznejšie ako Česi. Rovnako ako Česi však za neveru považujú len položky z kategórie Sexuálna nevera, kde sa názory oboch národností najviac zhodujú. V podstatných otázkach si teda národy ostávajú názorovo podobné.

O rozdieloch medzi pohlaviami sme sa už zmienili v rámci prezentácie výsledkov prvej hypotézy. Viacerí spomínaní autori predpokladali, že ženy budú výraznejšie hodnotiť najmä kategóriu Emocionálna nevera. Na tomto predpoklade je postavená i Bussova evolučná teória (Buss, 1992), ktorá je však zameraná na klasické formy nevery. Nakoľko názorov na rozdiely medzi pohlaviami vychádzajúcich z výsledkov rôznych štúdií je mnoho, venujeme im samostatnú podkapitolu 5.2. Z nášho výskumu vyplynulo, že rozdiely medzi pohlaviami skutočne existujú vo významnej miere. Vo všetkých skupinách, ako prezentuje príloha 8 E, ženy skórujú podstatne vyššie, i keď napriek vysokým rozdielom priemerov, v kategóriách Emocionálna a Sexuálna nevera nedochádza k signifikantne významným rozdielom. Bližšie sa rozdielom medzi pohlaviami budeme opäť venovať v rámci preskúmania ďalších výsledkov.

Hypotézy o vnímaní aktov na základe premenných pohlavie, vek a partnerský status sme overovali ako osobitne pre každú z premenných zvlášť, tak aj v ich vzájomných kombináciách.

Medzi skupinami respondentov vytvorenými na len základe existencie partnerského zväzku nie sú výrazné rozdiely. Vplyv partnera teda nie je dostačujúcim faktorom na to, aby výrazne ovplyvnil postoje respondentov na jednotlivé akty. V rámci troch vekových kategórií prekvapivo rovnako nenastali významné rozdiely. Tento fakt môže byť spôsobený šírkou, respektíve úzkosťou rozpätia jednotlivých kategórií ako i celej vzorky.

Nakoľko posledné dve hypotézy konkrétne overujú najvýznamnejšie rozdiely zistené v štúdiu Whitty (2003), považujeme za potrebné venovať týmto dvom hypotézam a ich výsledkom vo vzájomnej komparácii dostatočný priestor v diskusii práve pre konkrétnosť ich definovania. Whitty (2003) vo svojej štúdiu zamerala pozornosť prevažne na kategóriu Sexuálna nevera. Predpokladáme, že dôvodom bolo, že rovnako ako v našom prípade, i v jej výskume ako jediná z kategórií celkovo dosiahla úroveň vnímania ako nevery. Výskum nám tak dáva možnosť bližšieho preskúmania kategórie na základe viacerých kritérií.

Hypotéza č. 7 sa venuje zrovnaniu respondentov na základe pohlavia najstaršej vekovej kategórie, teda 30 a viac rokov. Vo výskume Whitty (2003) síce ženy všetkých vekových kategórií vnímajú akty so sexuálnou podstatou ako výraznejší prejav nevery než muži, najväčší rozdiel však nastal práve v najstaršej vekovej kategórii. Rozdiel tu predstavoval zhruba 50 % škály, od negatívneho hodnotenia u mužov po pozitívne u žien. Naša štúdia preukázala, že medzi skupinami skutočne existuje výrazný rozdiel. Výsledky sa potvrdili aj napriek faktu, že skupina najstarších respondentov má u Whitty rozpätie 45 – 70 rokov, zatiaľ čo u nás boli do nej zahrnutí respondenti priemerne zhruba o 15 rokov mladší. Na základe tabuľky G a grafu H v prílohe č. 8 možno konštatovať, že výrazný rozdiel je spôsobený najmä rozdielnosťou názorov na Online formu sexuálnej nevery. Muži ju hodnotia len mierne nad úrovňou neutrálneho postoja. Najstaršia skupina mužov tak prejavila výrazne benevolentnejšie postoje voči celej kategórii Sexuálna nevera oproti zvyšným kategóriám mužov a samozrejme i žien. Naskytuje sa vysvetlenie postavené na menšej znalosti a skúsenosti najstaršej kategórie s týmto relatívne novým spôsobom nadväzovania známostí. Ženy v rovnakom vekovo rozmedzí však posudzujú akty relatívne vysoko. Zistenie je v rozpore s holandskou štúdiou autorov Groothof, Dijkstra, Barelds (2009), ktorá zistila, že staršie ženy prejavujú viac znepokojenia nad potenciálnou sexuálnou neverou partnera než mladšie, a teda sa v tomto smere viac podobajú mužom. Možné vysvetlenie vidia v tom, že si staršie ženy viac uvedomujú postupnú stratu svojej atraktivity pre partnera a obávajú sa jeho odchodu k mladšej partnerke. Naše výskumy však poukazujú na pravý opak – najstaršie ženy sa skutočne výsledkami podobajú mužom, avšak tieto sú nižšie než hodnotenia mladších žien.

Posledná hypotéza je postavená na odhalení Whitty (2003), že najmladšia veková kategória respondentov vo vzťahu je na potenciálne akty sexuálnej nevery najcitlivejšia

a s rastúcim vekom táto "citlivosť" v podobe výšky hodnotenia aktov klesá. Nám sa toto tvrdenie overilo len čiastočne. Hodnotenie kategórie Sexuálna nevera skutočne s pribúdajúcim vekom u zadaných respondentov klesá, signifikantný rozdiel však nastáva až u poslednej vekovej kategórie. Možno teda povedať, že klesanie je postupné s výrazným nástupom u najstarších mužov. Graf č. 8 nám navyše predostrojuje zaujímavý jav. Hodnotenia respondentov vo vzťahu a bez neho sú zhruba zrkadlovo symetrické. To značí, že najmladší respondenti bez partnera majú zhruba rovnaké názory na tieto formy zoznamovania ako najstarší respondenti s partnerom. Tieto zistenia sa potvrdzuje a ešte vyostruje pri vynesení grafu osobitne Online formu Sexuálnej nevery (Graf J, príloha č. 8). Vyjadrené je tu opäť výrazné podhodnotenie týchto aktov v porovnaní s ostatnými skupinami.

Z doplnkového 3D grafu (príloha 8 K) k hypotézam č. 7 a 8, ktorý kombinuje všetky premenné, možno pozorovať, že onou výrazne podhodnocujúcou skupinu v najstaršej vekovej kategórii sú muži. V podkategórii Online sexuálna nevera sa k ich nízkemu hodnoteniu pripájajú i najmladší muži bez partnera, čo zodpovedá výsledkom predošlej hypotézy. Naproti tomu najvyššie hodnotenia aktov možno pozorovať na protipóloch, teda týmito najcitlivejšími hodnotiacimi respondentmi sú najmladší muži vo vzťahu a práve najstaršie ženy bez partnera.

Pokiaľ do celkového vnímania ešte navyše zapojíme premennú, ktorú sme skúmali v druhej hypotéze, odhalíme, že najstarší muži skutočne vnímajú sexuálnu neveru najbenevolentnejšie, avšak iba pokiaľ je realizovaná z ich strany voči partnerovi. Pokiaľ je aktérom ich partnerka, priemerné hodnotenie aktov sa posúva zhruba o 20 bodov vyššie, teda na úroveň hodnotenia aktov ženami danej vekovej kategórie (príloha č. 8, graf L).

Odlíšne vnímanie aktov u najstarších vekových kategórii možných potenciálnych partnerov, teda mužov a žien vo vzťahu, môže byť podnetom k potenciálnym rozporom týkajúcim sa vnímania danej problematiky. Ako bolo zhrnuté na záver podkapitoly 5.3, obe strany, teda aktér i "podvádzaný" partner môžu mať svoje postoje, postavené na pádných argumentoch. Dôležité je teda o tejto téme v partnerstve diskutovať. Pokiaľ sa podarí partnerom zhodnúť na kompromisnom postoji, môže tento ťah pomôcť ušetriť mnohé problémy. Preto ďalej odporúčame venovať danej problematike ďalší výskum so zameraním sa i na mapovanie frekvencie aktov, jej vplyvu na postoje jedincov ako i ďalšiu dôležitú oblasť, ktorou sú samotné príčiny vyhľadávania mimopartnerských online interakcií.

Aktuálny výskum považujeme skôr za malého priekopníka a pokus o vnesenie vhľadu do tejto málo preskúmanej, avšak stále sa rozširujúcej problematiky partnerského súžitia.

Uvedomujeme si, že výsledky práce nie sú aplikovateľné na populáciu, preto sa snažíme nezobecňovať a hodnotenie udržiavať na úrovni respondentov. Hlavnú príčinu vidíme v spôsobe výberu respondentov, ktoré nespĺňa požiadavku náhodnosti. K dotazníku sa tak "preklikali" prevažne jedinci s primárnym záujmom o danú problematiku. Nakoľko sa však jedná o tému všeobecne spoločensky zaujímavú, predpokladáme, že táto "vzorka záujemcov" nie je úzko profilovaná ani názorovo vyhranená, a tak zaujme široké portfólio populácie.

Rovnako zaokrúhľovanie jednotlivých výsledkov môže pôsobiť malé skreslenie údajov. Toto rozčlenenie však vnímame ako stále primerane citlivé pre dané potreby výskumu. Pri tak širokej škále, s akou sme pracovali stále zostáva citlivosť rozlišovania na podstatne vyššej úrovni ako bola na 5-bodovej Likertovej škále u Whitty. Nakoľko otázky boli zamerané na pocitové vnímanie, a tak i koncipované, respondenti udávali hodnoty viac odhadom. Zaokrúhlenie dát sme preto zaradili pre odhalenie najbližších podobností v jednotlivých položkách ako i medzi respondentmi a ich ujednotenie.

Rozdelením respondentov do šiestich rovnako veľkých skupín na základe pohlavia a veku sme sa pokúsili dosiahnuť väčšiu validitu výsledkov. Každopádne veríme, že zvyšný bohatý materiál v podobe ďalších respondentov nezostane zabudnutý a jeho hodnotu využijeme pri ďalšom rozširovaní práce. Viaceré otázky totiž neboli do výskumu zahrnuté a tak je možné v budúcnosti venovať ďalej pozornosť detailnejšiemu rozpracovaniu problematiky.

13. Záver

Výsledky dotazníkového šetrenia poukazujú na viaceré zaujímavosti o postoji a vnímaní potenciálnych aktov nevery. Prehľad je zosumarizovaný do najdôležitejších zistení na podklade ôsmich hypotéz.

Najdôležitejšie výsledky znejú:

- Akty realizované prostredníctvom internetu sú vnímané **rovnako závažne** ako reálne akty, medzi ich Online a Offline formou realizácie teda existuje silná pozitívna korelácia.
- Spomedzi kategórií Emocionálna nevera, Sexuálna nevera, Pornografia, vytvorenými na podklade podstaty aktu je ako nevera vnímaná len kategória **Sexuálna nevera**.
- Respondenti **nerobia významné rozdiely** v hodnotení aktov realizovaných zo svojej strany voči partnerovi a naopak, teda zo strany partnera voči nim.
- **Slováci** sú vo vnímaní potenciálnych aktov nevery **konzervatívnejší** v porovnaní s Čechmi.
- **Partnerský status nehrá dôležitú úlohu** pri hodnotení aktov, respondenti vo vzťahu i bez aktuálneho partnera hodnotili akty podobne.
- **Pohlavie je naopak významným faktorom** pri hodnotení aktov, ženy sú na vnímanie nevery citlivejšie v porovnaní s mužmi.
- **Nijaká z troch vekových kategórií neprisudzuje** aktom podstatne väčší význam v porovnaní s ostatnými vekovými kategóriami.
- V kategórii Sexuálna nevera možno pozorovať významné **rozdiely medzi najstaršou kategóriou mužov a žien**. Ženy sa tu opäť prejavujú podstatne konzervatívnejšie.
- Najmladší respondenti vo vzťahu sa v hodnotení významne nelíšia od zvyšných dvoch vekových kategórií. Signifikantne **podpriemerne hodnotiacou** sa naopak javí byť **najstaršia kategória respondentov v partnerskom zväzku**.

Premenné národnosť a pohlavie tak možno charakterizovať ako najvýznamnejšie vplývajúce faktory na hodnotenie potenciálnych aktov nevery. Navyiac, u oboch pohlaví i národností možno niektoré z online foriem interakcií skutočne považovať za prejavy nevery.

14. Súhrn

Diplomová práca je rozdelená na dve základné sekcie – teoretickú a praktickú časť. V teoretickej časti sme sa snažili čitateľovi priblížiť podstatné oblasti danej, relatívne novej problematiky a pripraviť tak pôdu pre najvhodnejšiu formuláciu hypotéz a podchytenie skúmaného problému z čo možno najzákladnejšej perspektívy, mapujúc tak prehľad postojov respondentov na základe rôznych kritérií. Kapitoly sme formulovali zostupne, od mapovania prehľadu rozšírenia internetu na území krajín zapojených do výskumu, cez bližšie zoznámenie sa so špecifikami internetovej komunikácie a možnosťami jej využitia pre nadväzovanie mimopartnerských kontaktov. Kapitole venovanej online forme nevery je venovaná najväčšia pozornosť, nakoľko zahŕňa široký záber množstva zahraničných štúdií venujúcich sa danej problematike s následnou snahou o systematizáciu nadobudnutých poznatkov.

Prvá kapitola poskytuje podložie pre možnosť bližšieho skúmania internetovej komunikácie na našom území. Mapuje preto rozšírenie internetovej infraštruktúry, ako i internetovej komunikácie za čiastočného zrovnávania krajín Česká republika a Slovensko, kde bol samotný výskum uskutočnený. Zhruba 2/3 obyvateľov je užívateľmi internetu pričom prevažná väčšina z nich uvádza komunikáciu ako jeden z hlavných dôvodov jeho užívania.

Špecifiká internetovej komunikácie sú bližšie popísané v druhej kapitole. Internet v tomto smere skutočne otvára doteraz neznáme brány, za ktorými ľudia strácajú vlastnú identitu a prisudzujú si z nespočetných možností tváří. Pojmy ako disinhibícia či anonymita, ako najvýznamnejší faktor disinhibície, sú dnes neoddeliteľne späté s virtuálnym svetom. Mladí i starší užívatelia experimentujú, skúšajú hranice, hľadajú a spoznávajú tento svet relatívne bezpečne a z pohodlia domova.

Nakoľko, ako sa neskôr vo výskumnej časti potvrdilo, rôzne vekové obdobia hrajú dôležitú úlohu pri náhlade na rôzne formy mimopartnerskej interakcie, zaradili sme do teoretickej časti kapitolu, venujúcu sa popisu hlavných tém troch vekových období vo vzťahu k vnímaniu nevery ako i k jej potenciálnym dôvodom. Hlavnú príčinu útekov zo vzťahu možno hľadať už v období formovania identity. Z mimopartnerských vzťahov sa potom jedinci zväčša snažia

vyťažiť to, čo im neposkytuje partnerstvo. Možno povedať, že prostredie internetu je pre nadväzovanie kontaktu za týmto účelom ideálne. Neurčuje nijaké záväzky, nekladie kritériá. Svojimi špecifikami poskytuje výhody, vďaka ktorým ho niektorí autori považujú za výhodnejšiu a atraktívnejšiu formu nadväzovania známostí v porovnaní s klasickou osobnou formou. Dôvody však bývajú zhruba rovnaké. Absencia reálneho vzťahu a jeho hľadanie alebo absencia určitej jeho zložky. Najmä osamelí ľudia s určitými problémami v nadväzovaní blízkych kontaktov častejšie využívajú internet na zblížovanie ponúkajúce emočnú podporu v osamelosti. Tému nadväzovania vzťahov na internete sa venuje štvrtá kapitola.

Najrozsiahljšia kapitola teoretickej časti práce je zastrešená názvom Nevera. Pod týmto pojmom sa ukrýva množstvo hľadísk, z ktorých môžeme na neveru nazerať. Podkapitola Online nevera približuje postoje respondentov voči virtuálnym interakciám. Obhajoby aktérov sú porovnávané s uznaniami ich viny zo strany partnerov či výskumníkov. Popísané sú hlavné dôvody pocitu zrady na strane partnera. Tajomstvo, sexuálna chémia, nečakanosť odhalenia, závislosť aktéra a iné. Na druhej strane užívatelia vnímajú neopodstatnenosť pocitu zrady u partnerov, nakoľko sa všetko odohráva len na báze fantázie, podstata celého procesu je v komunikácii a všetko je virtuálne, teda bez reálnych dotykov tiel. Bližšie sa pritom venujeme kybersexu, ako špecifickému a silne zasahujúcemu druhu online nevery. Pravdepodobne všeobecne panujúci názor, že muži a ženy majú na neveru rozdielne názory viedol mnohých výskumníkov k tvorbe teórií o príčinách týchto rozdielov, ako i k odhaľovaniu opodstatnenosti tohto tvrdenia. Rôznorodosť týchto výsledkov sa pokúšame zosumarizovať a štruktúrovať v rámci osobitnej podkapitoly. Téma nevery nemôže byť kompletná bez rozboru dôsledkov, ktoré do rôznych oblastí našich životov prináša. Otázky dopadu na psychiku partnera, sexuálny život dvojice, deti v rodine, stratu dôvery medzi partnermi sú prezentované na podklade zahraničných štúdií. Výpovede "podvedených" partnerov dotvárajú obraz charakteru tohto nového fenoménu. V celom priereze sa naviac snažíme o neustále zrovnávanie hlavných dvoch foriem realizácie mimopartnerských interakcií - teda online a offline.

Záverečná kapitola teoretickej časti práce bližšie popisuje štúdiu zahraničnej autorky Monici Whitty z roku 2003, ktorú sme prijali ako nosnú pre náš výskum. Do značnej miery sme sa ňou inšpirovali pri tvorbe dotazníka i výskumných cieľov. Následne tak bolo možné

najvýznamnejšie výsledky oboch štúdií vzájomne zrovnávať. Kapitola predstavuje plynulé premostenie medzi teoretickou a praktickou časťou diplomovej práce.

Výskumná časť práce popisuje kvantitatívnu štúdiu zameranú na získanie všeobecného prehľadu o fenoméne online mimopartnerských interakcií, v komparácii s ich tradičnými ekvivalentami, na území krajín Česká republika a Slovensko. Jedná sa teda o medzinárodnú štúdiu, realizovanú v dvoch etapách. Prvá prebehla v rámci predvýskumu k ročníkovej práci v roku 2010, druhá rozširujúca etapa v priebehu rokov 2011 – 2012. Spolu bolo získaných viac ako tisíc respondentov, pre potreby práce sme sa rozhodli pracovať s konečným výskumnou vzorkou 359 respondentov s rovnomerným zastúpením mužov a žien, ako i vekových kategórií. Zber dát prebiehal formou dotazníkového šetrenia. Neštandardizovaný dotazník čiastočne prevzatý zo spomínanej štúdie Whitty a čiastočne dotvorený pre potreby výskumu bol skonštruovaný v dvoch jazykových verziách a zverejnený na webovom portáli. Tu prebehol i zber dát, respondenti boli získavaní prevažne metódou zámerného výberu online formou. Kľúčová otázka dotazníka obsahovala 15 potenciálnych aktov nevery, ktoré respondenti hodnotili na škále pokrývajúcej celý rozsah možných postojov od absolútne nevnímam ako neveru, cez nemám názor až po jednoznačná nevera. Položky zahŕňali najčastejšie formy mimopartnerského kontaktu a ich virtuálne ekvivalenty. Akty tak následne bolo možné rozdeliť do dvoch skupín na základe formy realizácie – Online a Offline a súčasne do troch kategórií na základe podstaty aktu- Sexuálna nevera, Emocionálna nevera a Pornografia. Praktická časť tak overuje osem hypotéz, mapujúcich všeobecný prehľad o danej problematike. Dáta boli spracovávané pomocou Pearsonovho korelačného koeficientu a neparametrických testov na porovnanie dvoch alebo viacerých skupín. Tieto skupiny boli zväčša tvorené na základe demografických údajov ako sú pohlavie, vek, národnosť ale i partnerský status.

Výsledky výskumu poukazujú vo vnímaní respondentov na výraznú pozitívnu koreláciu medzi Online a Offline formou realizácie aktov ako i medzi činmi realizovanými respondentom voči partnerovi a naopak, teda partnerom voči respondentovi.

Ďalšími významnými zisteniami sú odhalenia, že jedine akty so sexuálnou tematikou kontaktu s potenciálnym partnerom, teda nie emocionálny kontakt ani pornografia, sú vnímané ako nevera, a to v ich online i offline podobe.

Na základe demografických kritérií možno premenné národnosť a pohlavie charakterizovať ako najvýznamnejšie faktory vplývajúce na hodnotenie potenciálnych aktov nevery. Ženy a Slováci sa tak javia byť celkovo vo vnímaní potenciálnych aktov nevery citlivejší v porovnaní s ich párovou skupinou. Pri záverečnej vzájomnej komparácii viacerých premenných možno vzniesť zaujímavý poznatok. V porovnaní s ostatnými skupinami vyjadrovali najstarší muži vo vzťahu výrazne benevolentnejšie postoje voči aktom sexuálnej nevery. Naopak, najmladší muži vo vzťahu a najstaršie ženy bez partnera sa v tomto smere prejavovali najkonzervatívnejšie, a teda jednotlivým aktom prisudzovali najvyššie hodnoty.

Výsledky tak do značnej miery korešpondujú s výsledkami materskej štúdie Whitty (2003), ktorá bola uskutočnená rovnako medzinárodne prevažne na respondentoch z anglicky hovoriacich krajín sveta. Veľkosť vzorky a najmä spôsob jej výberu nám však neumožňujú nárokovať si na aplikáciu zistených výsledkov na celú populáciu. Dáva však rámcový prehľad o tom, ako zhruba jedinci tieto kontakty s inými osobami bez vedomia partnera vnímajú, z čoho možno následne vyvodiť isté predpoklady. Pre bližšiu charakteristiku však bude potrebné rozšíriť poznatky ďalšími výskumami v danej oblasti.

Zoznam použitej literatúry:

1. Abbott, Ch., Gold, S. F., Rotella, M., Riess, J., Zaleski, J. (2001, October 22). Infidelity on the internet [Review of the book *Infidelity on the internet: Virtual relationships and real betrayal* od M. M. Maheu & R. Subotnik]. *Publishers Weekly*, 248(43), 66. Získané z web.ebscohost.com, databáza EBSCO: Academic search complete
2. Aviram, I., Amichai-Hamburger, Y. (2005). Online infidelity: Aspects of dyadic satisfaction, self-disclosure, and narcissism. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 10(3), article 1. Získané z <http://jcmc.indiana.edu/vol10/issue3/aviram.html>
3. Becker, D. V., Sagarin, B. J., Guadagno, R. E., Millevoi, A., Nicastle, L. D. (2004). When the sexes need not differ: Emotional responses to the sexual and emotional aspects of infidelity. *Personal Relationships*, 11, 529-538. doi: 10.1111/j.1475-6811.2004.00096.x
4. Bendová, K., Dolejš, M., Charvát, M., Kolařík, M., Pechová, O., Sobotková, I., Šucha, M., Vtípil, Z. (2011). *Manuál pro psaní diplomových prací na Katedře psychologie FF UP v Olomouci*. (Elektronická verzia), Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
5. Birnbaum, M. H. (2004). Human research and data collection via the internet. *Annual Review of Psychology*, 55, 803 – 832. doi: 10.1146/annurev.psych.55.090902.141601
6. Buss, D. M., Larsen, R. J., Westen, D., Semmelroth, J. (1992). Sex differences in jealousy: Evolution, physiology, and psychology. *Psychological Science*, 3(4), 251-255. Získané z web.ebscohost.com, databáza EBSCO: SPORTDiscus
7. Cooper, A., Delmonico, D. L., Burg, R. (2000). Cybersex users, abusers, and compulsives: New findings and implications. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 7(1/2), 5-29. Získané z web.ebscohost.com, databáza EBSCO: Academic search complete
8. Český statistický úřad. (2011a). *Informační technologie v domácnostech a mezi jednotlivci*. Získané z [http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/5D003FF537/\\$File/970511_A.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/5D003FF537/$File/970511_A.pdf)
9. Český statistický úřad. (2011b). *Internet a komunikace*. Získané z http://czso.cz/csu/redakce.nsf/i/internet_a_komunikace
10. Disman, M. (1993). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Karolinum.
11. Divínová, R. (2005). *Cybersex*. Praha: Triton.
12. Dušková, M., Vaculík, M. (2002). Psychologické aspekty on-line komunikace prostřednictvím internetu na tzv. chatech. *Československá psychologie*, 46(1), 55 - 63.
13. Erikson, E., H. (2002). *Dětství a společnost*. Praha: Argo.

14. Galáč, A., Šmahel, D. (2007). Information Society from a Comparative Perspective: Digital Divide and Social Effects of the Internet. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 1(1), article 5. Získané z <http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2007072401&article=5>
15. Gerson, M-J. (2011). Cyberspace betrayal: Attachment in an era of virtual connection. *Journal of Family Psychotherapy*, 22(2), 148-156. doi: 10.1080/08975353.2011.578039
16. Groothof, H. A. K., Dijkstra, P., Barelds, D. P. H. (2009). Sex differences in jealousy: The case of internet infidelity. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(8), 1119-1129. doi: 10.1177/0265407509348003
17. Gropel, P. (2008). *Skriptá k súboru prednášok a cvičení, Štatistika pre psychológov I.* (Elektronická verzia), Ružomberok, SR: Katolícka univerzita.
18. Grosling, S. D., Vazire, S., Srivastava, S., John, O. P. (2004). Should we trust web-based studies? A comparative analysis of six preconceptions about internet questionnaires. *American Psychologist*, 59(2), 93-104. doi: 10.1037/0003-066X.59.2.93
19. Guadagno, R. E., Sagarin, B. J. (2010). Sex differences in jealousy: An evolutionary perspective on online infidelity. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(10), 2636–2655. doi: 10.1111/j.1559-1816.2010.00674.x
20. Hendl, J. (2006). *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat.* Praha: Portál.
21. Henline, B. H., Lamke, L. K., Howard, M. D. (2007). Exploring perceptions of online infidelity. *Personal Relationships*, 14, 113-128. doi: 10.1111/j.1475-6811.2006.00144.x
22. Hertlein, K. M., Wetchler, J. L., Piercy, F. P. (2005). Infidelity: An overview. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(2/3), 5-16. doi:10.1300/J398v04n02_02
23. Hertlein, K. M., Piercy, F. P. (2006). Internet Infidelity: A Critical Review of the Literature. *The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families*, 14(4), s. 366-371. doi: 10.1177/1066480706290508
24. Chrástka, M. (2007). *Metody pedagogického výskumu. Základy kvantitativního výskumu.* Praha: Grada.
25. Jabbari, B. (2005). *Experiments in public opinion research on the internet.* (Nepublikovaná dizertačná práca). University of Cincinnati, USA.
26. Janáčková, L. a kol. (2008). *Nevěra a její zvládání.* Praha, Psychologie všedního dne.
27. Kratochvíl, S. (2009). *Manželská a párová terapie.* Praha: Portál
28. Mileham, B. L. A. (2007). Online infidelity in internet chat rooms: an ethnographic exploration. *Computers in Human Behavior*, 23, 11-31. doi:10.1016/j.chb.2004.03.033

29. Millner, V., S. (2008). Internet Infidelity: A Case of Intimacy With Detachment. *The family journal*, 16 (1), 78-82. doi: 10.1177/1066480707308918
30. Miovský, M. (2009). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výskumu* (Elektronická verzia). Praha: Grada.
31. Moraham-Martin, J., Schumacher, P. (2003). Loneliness and social uses of the Internet. *Computers in Human Behavior*, 19, 659–671. doi:10.1016/S0747-5632(03)00040-2
32. Nelson, T., Piercy, F. P., Sprenkle, D. H. (2005). Internet infidelity: A multi-phase delphi study. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 4(2/3), 173-194. doi: 10.1300/J398v04n02_15
33. Plzák, M. (1973). *Poznání a léčba poruch manželského soužití*. Praha: Avicenum.
34. Reichel, J. (2009). *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada.
35. Reips, U-D. (2002). Internet-based psychological experimenting: Five dos and five don't. *Social Science Computer Review*, 20(3), 241-249. Získané z <http://iscience.deusto.es/archive/team/reips/papers/Reips2002.pdf>
36. Reiterová, E. (2008). *Základy psychometrie*. (Študijný materiál). Olomouc: Univerzita Palackého.
37. Rhodes, S. D., Bowie, D. A., Hergehrather, K. C. (2003). Collecting behavioural data using the world wide web: considerations for researchers. *J Epidemiol Community Health*, 57, 68–73. doi: 10.1136/jech.57.1.68
38. Schneider, J. P. (2000). Effects of cybersex addiction on the family: Results of a survey. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 7(1/2), 31-58. Získané z web.ebscohost.com, databáza EBSCO: Academic search complete
39. Slovenský štatistický úrad. (2011). *Informačná spoločnosť: Preddefinované tabuľky*. Získané z <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=5964>
40. Suler, J. (1996, December). John Suller's The Psychology of Cyberspace: Cyberspace romance. Získané z <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/bvinterview.html>
41. Suler, J. (2004a, September). John Suller's The Psychology of Cyberspace: The final showdown between in-person and cyberspace relationships. Získané z <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/showdown.html>
42. Suler, J. (2004b, August). John Suller's The Psychology of Cyberspace: The online disinhibition effect. Získané z <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/disinhibit.html>

43. Ševčíková, A., Konečný, Š. (2011). An exploration of the relationship between real-world sexual experience and online sexual activity among 17 year old adolescents. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 5(1), article 3. Získané z <http://cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2011062702&article=3>
44. Šmahel, D. (2003). *Psychologie a internet, děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton.
45. Šmahel, D., Veselá, M. (2006). Interpersonální atraktivita ve virtuálním prostředí. *Československá psychologie*, 50(2), 174 – 186.
46. Šmolka, P. (2003). *Nevěra pro podváděné i podvádějící*. Praha: Grada.
47. Štefániková, E. (2010). Vnímání nevery realizované prostřednictvím internetu. (Nepublikovaná ročníková práce). Univerzita Palackého v Olomouci, Olomouc.
48. Urbánek, T., Denglerová, D., Širůček, J. (2011). *Psychometrika. Měření v psychologii*. Praha: Portál.
49. Vaculík, M., Hudeček, T. (2005). Vývoj partnerských vztahů vzniknuvších v prostředí internetu. *Československá psychologie*, 49(2), 157- 174.
50. Veselský, M., Krahulcová, D. (2008). Internetová komunikácia gymnazistov. *Psychológia a patopsychológia dieťaťa*, 43(1), 33 – 46.
51. Vybíral, Z. (2002). Výzkum disinhibice u mladých uživatelů chatu. In I. Plaňava, M. Pilát (Eds.), *Děti, mládež a rodiny v období transformace* (pp. 273-295). Brno: Barrister&Principal.
52. Vybíral, Z. (2005). *Psychologie komunikace*. Praha: Portál.
53. Whitty, M. (2003). Pushing the wrong buttons: Men's and women's attitudes toward online and offline infidelity. *CyberPsychology & Behavior*, 6(6), s. 569-579. doi: 10.1089/109493103322725342
54. Whitty, M. (2004). Cybercheating. *Counselling & Psychotherapy Journal*, 15(8), 38-39. Získané z databáza EBSCO: Academic search complete
55. Whitty, M. (2005). The realness of cybercheating: Men's and women's representations of unfaithful internet relationships. *Social Science Computer Review*, 23(1), 57-67. doi: 10.1177/0894439304271536
56. Whitty, M., Quigley, L-L. (2008). Emotional and sexual infidelity offline and in cyberspace. *Journal of Marital and Family Therapy*, 34(4), 461-468. doi: 10.1111/j.1752-0606.2008.00088.x
57. Whitty, M. (2008). Liberating or debilitating? An examination of romantic relationships, sexual relationships and friendships on the net. *Computers in Human Behavior*, 24, s. 1837–1850. Získané z sciencedirect.com

58. Wieland, D. M. (2005). Computer addiction: Implications for nursing psychotherapy practice. *Perspectives in Psychiatric Care*, 41(4), 153-161. doi: 10.1111/j.1744-6163.2005.00038.x
59. Young, K. S., Griffin-Shelley, E., Cooper, A., O'Mara, J., & Buchanan, J. (2000). Online infidelity: A new dimension in couple relationships with implications for evaluation and treatment. *Sexual Addiction & Compulsivity*, 7(1/2), 59-74. Získané z web.ebscohost.com, databáza EBSCO: PsychInfo

Zoznam príloh:

Príloha 1: Zadanie diplomovej práce

Príloha 2: Abstrakt

Príloha 3: Zoznam 15 položiek nosnej časti výskumu

Príloha 4: Pôvodný prehľad početností súborov v rámci jednotlivých zberov dát

Príloha 5: Podrobný prehľad početností výskumného súboru

Príloha 6: Grafické znázornenie výskumného súboru na základe viacerých kritérií

Príloha 7: Priemerné hodnoty vnímania miery nevery u jednotlivých položiek

Príloha 8: Doplnujúce tabuľky a grafy

Príloha 9: Grafická podoba dotazníku – česká verzia

Príloha 1: Zadanie diplomovej práce

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Akademický rok: 2010/2011

Studijní program: Psychologie
Forma: Prezenční
Obor/komb.: Psychologie (PS)

Podklad pro zadání DIPLOMOVÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
ŠTEFÁNIKOVÁ Eva	Moravská 1628/35, Púchov	F09903

TÉMA ČESKY:

Nevera realizovaná prostredníctvom internetu

NÁZEV ANGLICKY:

Internet infidelity

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Jan Šmahaj - PCH

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Zásady pre vypracovanie:

- 1) Zoznámenie sa s normami diplomových prác v odbore psychológia a dodržiavanie základných zásad v nich uvedených.
- 2) Hľadanie relevantných a aktuálnych zdrojov, monografií, článkov, výskumných prác, teoretických štúdií domácich i zahraničných. Využitie databáz zahraničných článkov na internete, ktoré sú voľne prístupné z univerzitnej siete (EBSCO).
- 3) Štúdium relevantnej literatúry z oblasti sociálnej psychológie, psychológie komunikácie, psychopatológie, manželského poradenstva, manželskej terapie a problematiky internetu a jeho vplyvu na ľudskú psychiku a vzťahy.
- 4) Spracovanie osnovy diplomovej práce, formulácia cieľa praktickej časti práce, predpokladom predmetu výskumu je vnímanie rozdielov medzi potenciálnymi aktami nevery realizovanými naživo a prostredníctvom internetu, mapovanie miery vnímania jednotlivých on-line aktov ako podvodu, orientácia v tejto relatívne novej oblasti.
- 5) Aktualizácia základnej kostry teoretickej časti práce a jej konzultácia s vedúcim diplomovej práce.
- 6) Spracovanie praktickej časti práce a jej konzultácia s vedúcim diplomovej práce, predpokladom je realizácia dotazníka a jeho zverejnenie elektronickou formou, aktívne získavanie respondentov.
- 7) Dokončenie diplomovej práce, integrácia jednotlivých častí a kapitol do zrozumiteľného a logicky nadväzujúceho celku s ohľadom na požadované formálne náležitosti.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Dvínová, R., Cybersex, Praha: Triton, 2005, ISBN: 80-7254-636-8
- Hertlein, K. M., Piercy, F. P., Internet Infidelity: A Critical Review of the Literature, The Family Journal: Counseling and Therapy for Couples and Families / October 2006, s. 366-371. (stiahnuté 2009-11-04 z databázy EBSCO: PsychInfo)
- Kratochvíl, S., Manželská a párová terapie, Praha: Portál, 2009, ISBN 978-801-9-7367-646-9
- Plzák, M., Poznání a léčba poruch manželského soužití, Praha: Avicenum, 1973
- Suler, J., The Psychology of Cyberspace: The Online Disinhibition Effect, 3. verzia. (stiahnuté 2010-03-07). Dostupné na World Wide Web: <http://www-usr.rider.edu/~suler/psycyber/disinhibit.html>
- Šmahaj, D., Psychologie a internet, děti dospělými, dospělí dětmi, Praha: Triton, 2003, ISBN: 80-7254-360-1
- Šmolka, P., Nevěra pro podváděné i podvádějící, Praha: Grada, 2003, ISBN: 80-2470-397-1
- Vybíral Z., Psychologie komunikace, Praha: Portál, 2005, ISBN: 80-7178-998-4
- Whitty, M., Pushing the Wrong Buttons: Men's and women's Attitudes toward Online and Offline Infidelity, CyberPsychology & Behavior, Volume 6, Number 6, 2003, s. 569-579. (stiahnuté 2010-01-06 z databázy EBSCO: PsychInfo)

Číslo: ...
Město: ...
Datum: ...

Podpis vedoucího práce

Podpis vedoucího práce	Podpis studenta	Datum
.....

Podpis studenta:
Datum:
Podpis vedoucího práce:
Datum:

Podpis studenta:
.....

Datum: 30.11.2010

Podpis vedoucího práce:
.....

Datum: 30.11.2010

ABSTRAKT DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Nevera realizovaná prostredníctvom internetu

Autor práce: Bc. Eva Štefániková

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šmahaj

Počet stran a znakov: 95 / 192 568

Počet príloh: 9

Počet titulů použité literatury: 59

Abstrakt (800 – 1200 zn.):

Spojenie dvoch rozdielnych svetov internetu a medziľudských vzťahov otvára dvere k novým možnostiam mimopartnerskej interakcie. Našou snahou je podchytiť postoje populácie voči tomuto novému javu a určiť mu tak primeranú mieru významnosti. Za prioritu pritom považujeme umožniť jedincom samým stanoviť primerané hranice online i klasickej formy nevery. Práca sa snaží o vytvorenie rámcového prehľadu v danej oblasti na základe viacerých kritérií, ako sú pohlavie, vek, národnosť či partnerský status. Využíva pritom výsledkov internetového dotazníkového šetrenia, čiastočne prevzatého zo zahraničnej štúdie. Výsledky následne vzájomne zrovnávame. Výskumnú vzorku tvorilo 359 respondentov získaných prevažne metódou zámerného výberu elektronickou formou. Najvýznamnejšie výsledky poukazujú na fakt, že medzi online a offline formou nevery neexistujú významné rozdiely. Navyiac, ako nevera sú vnímané len akty so sexuálnou podstatou. Štatisticky významné rozdiely vo vnímaní sú zaznamenané na základe kritérií pohlavie a národnosť. Štúdia potvrdzuje, že niektoré online interakcie skutočne možno považovať za prejavy nevery.

Klíčovú slova: nevera, internet, anonymita, vzťahy

ABSTRACT OF THESIS

Title: Internet infidelity

Author: Bc. Eva Štefániková

Supervisor: PhDr. Jan Šmahaj

Number of pages and characters: 95 / 192 568

Number of appendices: 9

Number of references: 59

Abstract (800 – 1200 characters):

A connection of two different worlds of the internet and the interpersonal relationships opens a door to the new possibilities of an out-of-relationship interaction. Our effort is to report the attitudes of a population towards this new phenomenon and to define its appropriate amount of importance. Essentially, I consider to allow to estimate an appropriate border of an online and a classic form of an infidelity. This work tries to sketch the borders of the infidelity in this area having based on various criteria including gender, age, nationality or marital status. To achieve this it uses the results of an internet form particularly adopted from a foreign study. The results are compared afterwards. A studied pattern was based on 359 respondents involved mostly by a method of an intentional electronic selection. Among the most important results pointed out there was the fact that there are no significant differences between the online and the offline form of the infidelity. Furthermore, only the sexually-based acts are considered the infidelity. Statistically relevant differences of a perception of the infidelity are noticed among various nationalities and genders. The study certifies that some of the online interactions could be really considered the infidelity.

Key words: infidelity, internet, anonymity, relationships

Príloha 3: Zoznam 15 položiek nosnej časti výskumu

A) pôvodná verzia (Whitty, 2003)

Položky*:

- a) Sexual intercourse (Sexuálny styk)
- b) Cybersex regularly with the same person (Kybersex pravidelne s rovnakou osobou)
- c) Hot chat regularly with the same person (Horúci chat pravidelne s rovnakou osobou)
- d) Cybersex regularly with strangers (Kybersex pravidelne s cudzincami)
- e) Cybersex with a stranger—just the once (Kybersex s cudzincom – iba raz)
- f) Hot chat regularly with strangers (Horúci chat pravidelne s cudzincami)
- g) Hot chat with a stranger—just the once (Horúci chat s cudzincom – iba raz)
- h) Sharing deep emotional and/or intimate information offline (Zdieľanie hlbokých emocionálnych a/alebo intímnych informácií offline)
- i) Sharing deep emotional and/or intimate information online (Zdieľanie hlbokých emocionálnych a/alebo intímnych informácií online)
- j) Strip clubs (Striptízové kluby)
- k) Pornographic pictures on web sites (Pornografické obrázky na webových stránkach)
- l) Pornographic pictures sent via email (Pornografické obrázky poslané cez email)
- m) Pornographic videos and magazines (Pornografické videá a časopisy)
- n) Non-sexual relationship online (Nesexuálne vzťahy online)
- o) Non-sexual relationship offline (Nesexuálne vzťahy offline)

* Jednotlivé položky sú uvedené v angličtine, doplnené doslovným prekladom.

B) verzia upravená pre potreby aktuálnej štúdie

Položky:

- a) udržiavanie nesexuálnych priateľských vzťahov v reálnom živote
- b) udržiavanie nesexuálnych priateľských vzťahov na internete
- c) návštevu striptízových klubov
- d) pozeranie pornografických videí a časopisov
- e) zdieľanie hlbších emocionálnych alebo intímnych informácií v reálnom živote
- f) zdieľanie hlbších emocionálnych alebo intímnych informácií na internete
- g) flirtovanie v reálnom živote
- h) jednorazový "horúci chat" s neznámou osobou
- i) opakovaný "horúci chat" s rôznymi osobami
- j) opakovaný "horúci chat" s rovnakou osobou
- k) sexuálny styk
- l) jednorazový "kybersex" s neznámou osobou
- m) opakovaný "kybersex" s rôznymi osobami
- n) opakovaný "kybersex" s rovnakou osobou
- o) prezeranie pornografických stránok

Príloha 4: Pôvodný prehľad početností vzoriek v rámci jednotlivých zberov dát

	<i>Predvýskum, rok 2010</i>		<i>Výskum, rok 2012</i>		<i>Spolu</i>	
	Počet	Percentá	Počet	Percentá	Počet	Percentá
Národnosť						
slovenská	66	34	588	61	654	43
česká	128	66	372	39	500	57
Pohlavie						
ženy	141	73	685	71	826	72
muži	53	27	275	29	328	28
Vo vzťahu						
áno	126	64	694	69	809	30
nie	72	36	314	31	345	70
Veková kategória						
16-22	100	52	238	25	336	29
23-29	70	36	547	57	619	54
30+	24	12	175	18	199	17

Príloha 5: Podrobný prehľad početností výskumnej vzorky

	POČET	PERCENTÁ
NÁRODNOSŤ		
Slovenská	203	56,5
KRAJ		Len v rámci SR:
Banskobystrický	30	14,8
Bratislavský	35	17,2
Košický	9	4,4
Nitriansky	11	5,4
Prešovský	18	8,9
Trenčiansky	49	24,1
Trnavský	8	3,9
Žilinský	43	21,2
NÁRODNOSŤ		
Česká	156	43,5
KRAJ		Len v rámci ČR:
Hlavní město Praha	13	8,3
Středočeský	12	7,7
Jihočeský	0	0
Plzeňský	0	0
Karlovarský	0	0
Ústecký	11	7,1
Liberecký	4	2,6
Karlovéhradecký	11	7,1
Pardubický	12	7,7
Vysočina	11	7,1
Jihomoravský	14	9,0
Olomoucký	22	14,1
Zlínský	8	5,1
Moravskoslezský	38	24,4
POHLAVIE		Celkovo:

Ženy	180	49,9
Muži	179	50,1
VEKOVÉ KATEGÓRIE		
16 – 20 rokov	119	33,1
21 – 30 rokov	120	33,4
31 + rokov	120	33,4
VEĽKOSŤ BYDLISKA		
Do 5 tisíc	103	28,7
Do 20 tisíc	79	22,0
Do 50 tisíc	50	13,9
Nad 50 tisíc	127	35,4
VZDELANIE		
Základoškolské	9	2,5
Stredoškolské bez maturity	19	5,3
Stredoškolské s maturitou	188	52,4
Vysokoškolské	135	37,6
Postgraduálne	8	2,2
ČAS NA INTERNETE		
0 h	1	0,3
1 – 5 h	44	12,3
6 – 10 h	64	17,8
11 – 20 h	73	20,3
21 – 30 h	51	14,2
31 – 40 h	36	10,0
41 – 50 h	47	13,1
50 + h	43	12,0
PARTNER		
Áno	254	70,8
Nie	105	29,2

Príloha 6: Grafické znázornenie výskumného súboru na základe viacerých kritérií

Príloha 7: Priemerné hodnoty vnímania miery nevery u jednotlivých položiek

<u>Emocionálna nevera</u>	priemer	medián
Off-line		
Udržiavanie nesexuálnych priateľských vzťahov v reálnom živote	-59,94	-95
Zdieľanie hlbších emocionálnych alebo intímnych informácií v reálnom živote	-20,57	0
spolu	-40,26	-47,50
On-line		
Udržiavanie nesexuálnych priateľských vzťahov na internete	-61,77	-90
Zdieľanie hlbších emocionálnych alebo intímnych informácií na internete	-15,78	0
spolu	-38,77	-40
Off-line a on-line spolu	-39,52	-42,50

<u>Sexuálna nevera</u>	priemer	najčastejšia hodnota
Off-line		
Flirtovanie v reálnom živote	9,05	15
Sexuálny styk	81,94	100
spolu	45,49	50
On-line		
Jednorazový "horúci chat" s neznámou osobou	14,58	15
Opakovaný "horúci chat" s rôznymi osobami	28,45	30
Opakovaný "horúci chat" s rovnakou osobou	43,75	55
"Horúci chat" spolu	28,93	30
Jednorazový "kybersex" s neznámou osobou	39,32	50
Opakovaný "kybersex" s rôznymi osobami	46,57	55
Opakovaný "kybersex" s rovnakou osobou	53,25	75
"Kybersex" spolu	46,38	55
spolu	37,65	43,33

<i>On-line, off-line spolu</i>	41,57	42,50
---------------------------------------	--------------	--------------

<u>Pornografia</u>	priemer	najčastejšia hodnota
<i>Off-line</i>		
Pozeranie pornografických videí a časopisov	-42,72	-50
Návšteva striptízových klubov	-4,97	0
spolu	-23,84	-12,50
<i>On-line</i>		
Prezeranie pornografických stránok	-32,87	-40
spolu	-32,87	-40
<i>Off-line a on-line spolu</i>	-28,36	-27,50

Príloha 8: Doplnujúce tabuľky a grafy

A) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 1

Forma realizácie	Offline	Online	Spolu	<i>Pearsonov korelačný koeficient</i>	<i>Signifikácia</i>
Kategória					
Emocionálna nevera	-40,258	-38,774	-39,516	0,797	0,01
Sexuálna nevera	45,494	37,653	41,574	0,548	0,01
Pornografia	-23,844	-32,869	-28,357	0,587	0,01
celkovo	-6,202	-11,330	-8,766	0,762	0,01

B) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 2

Priemer	Respondent voči partnerovi	Partner voči respondentovi	<i>Pearsonov korelačný koeficient</i>	<i>Signifikancia</i>
Kategória/ Forma realizácie				
Emocionálna nevera	-33,666	-20,979	0,650	0,01
Sexuálna nevera	42,024	53,153	0,608	0,01
Pornografia	-26,654	-34,533	0,844	0,01
Offline	-3,871	2,156	0,718	0,01
Online	-8,326	-3,728	0,798	0,01
celkovo	-6,099	-0,786	0,796	0,01

C) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 3

Ranks

	narodnost	N	Mean Rank	Sum of Ranks
OFFLINE	Česi	156	157,54	24575,50
	Slováci	203	197,26	40044,50
	Total	359		
ONLINE	Česi	156	155,84	24311,50
	Slováci	203	198,56	40308,50
	Total	359		
Emocionálna nevera	Česi	156	156,50	24413,50
	Slováci	203	198,06	40206,50
	Total	359		
Sexuálna nevera	Česi	156	170,17	26546,50
	Slováci	203	187,55	38073,50
	Total	359		
Pornografia	Česi	156	160,79	25083,00
	Slováci	203	194,76	39537,00
	Total	359		

Test Statistics

	OFFLINE	ONLINE	Emocionálna nevera	Sexuálna nevera	Pornografia
Mann-Whitney U	12329,500	12065,500	12167,500	14300,500	12837,000
Wilcoxon W	24575,500	24311,500	24413,500	26546,500	25083,000
Z	-3,596	-3,868	-3,766	-1,574	-3,078
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000	,116	,002

D) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 4

Ranks

	partner	N	Mean Rank	Sum of Ranks
OFFLINE	bez partnera	105	161,69	16977,00
	vo vzťahu	254	187,57	47643,00
	Total	359		
ONLINE	bez partnera	105	159,10	16705,50
	vo vzťahu	254	188,64	47914,50
	Total	359		
Emocionálna nevera	bez partnera	105	146,36	15367,50
	vo vzťahu	254	193,91	49252,50
	Total	359		
Sexuálna nevera	bez partnera	105	177,90	18679,00
	vo vzťahu	254	180,87	45941,00
	Total	359		
Pornografia	bez partnera	105	168,37	17679,00
	vo vzťahu	254	184,81	46941,00
	Total	359		

Test Statistics

	OFFLINE	ONLINE	Emocionálna nevera	Sexuálna nevera	Pornografia
Mann-Whitney U	11412,000	11140,500	9802,500	13114,000	12114,000
Wilcoxon W	16977,000	16705,500	15367,500	18679,000	17679,000
Z	-2,150	-2,454	-3,954	-,247	-1,366
Asymp. Sig. (2-tailed)	,032	,014	,000	,805	,172

E) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 5

Ranks

	pohlavie	N	Mean Rank	Sum of Ranks
OFFLINE	muži	179	162,43	29075,50
	ženy	180	197,47	35544,50
	Total	359		
ONLINE	muži	179	160,42	28715,00
	ženy	180	199,47	35905,00
	Total	359		
Emocionálna nevera	muži	179	169,73	30381,50
	ženy	180	190,21	34238,50
	Total	359		
Sexuálna nevera	muži	179	168,20	30107,00
	ženy	180	191,74	34513,00
	Total	359		
Pornografia	muži	179	160,42	28715,50
	ženy	180	199,47	35904,50
	Total	359		

Test Statistics

	OFFLINE	ONLINE	Emocionálna nevera	Sexuálna nevera	Pornografia
Mann-Whitney U	12965,500	12605,000	14271,500	13997,000	12605,500
Wilcoxon W	29075,500	28715,000	30381,500	30107,000	28715,500
Z	-3,199	-3,566	-1,872	-2,150	-3,568
Asymp. Sig. (2-tailed)	,001	,000	,061	,032	,000

F) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 6

Ranks			
	vek_kate gorie	N	Mean Rank
OFFLINE	16 - 22	119	171,45
	23 - 29	120	180,11
	30 +	120	188,37
	Total	359	
ONLINE	16 - 22	119	164,45
	23 - 29	120	180,85
	30 +	120	194,58
	Total	359	
Emocionálna nevera	16 - 22	119	166,35
	23 - 29	120	173,01
	30 +	120	200,53
	Total	359	
Sexuálna nevera	16 - 22	119	194,44
	23 - 29	120	204,05
	30 +	120	141,63
	Total	359	
Pornografia	16 - 22	119	163,83
	23 - 29	120	163,72
	30 +	120	212,32
	Total	359	

Test Statistics					
	OFFLINE	ONLINE	Emocionálna nevera	Sexuálna nevera	Pornografia
Chi-Square	1,589	5,052	7,316	25,167	17,514
df	2	2	2	2	2
Asymp. Sig.	,452	,080	,026	,000	,000

G) Doplňujúca tabuľka k hypotéze č. 7

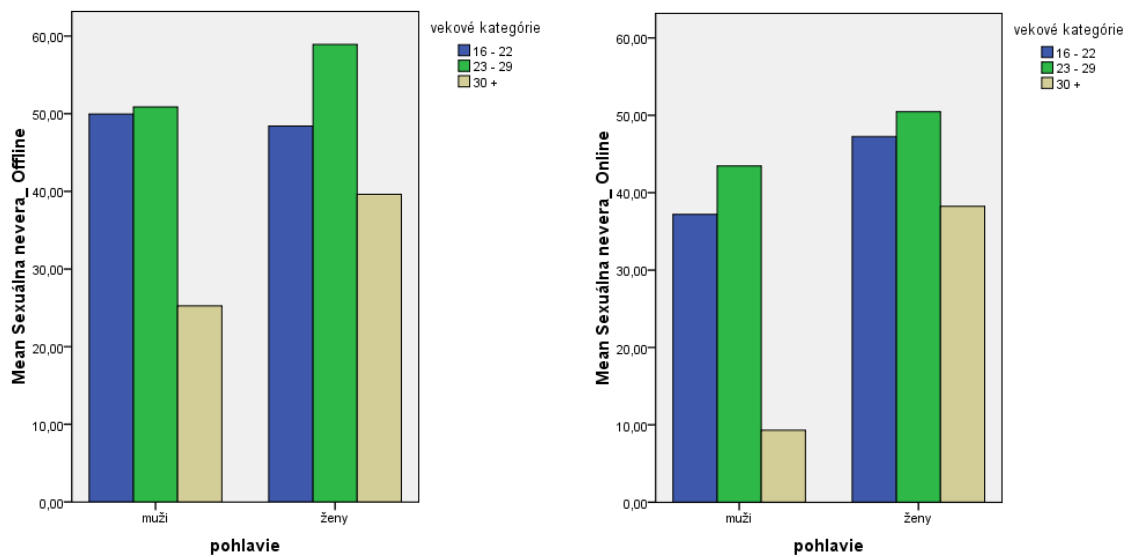
Ranks

	Pohlavie + Vekové kategórie	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Sexuálna nevera_ Offline	muži 30 +	60	55,40	3324,00
	ženy 30 +	60	65,60	3936,00
	Total	120		
Sexuálna nevera_ Online	muži 30 +	60	51,65	3099,00
	ženy 30 +	60	69,35	4161,00
	Total	120		
Sexuálna nevera	muži 30 +	60	50,02	3001,00
	ženy 30 +	60	70,98	4259,00
	Total	120		

Test Statistics

	Sexuálna nevera_ Offline	Sexuálna nevera_ Online	Sexuálna nevera
Mann-Whitney U	1494,000	1269,000	1171,000
Wilcoxon W	3324,000	3099,000	3001,000
Z	-1,636	-2,817	-3,308
Asymp. Sig. (2-tailed)	,102	,005	,001

H) Doplnujúce grafy k hypotéze č. 7

I) Doplnujúca tabuľka k hypotéze č. 8

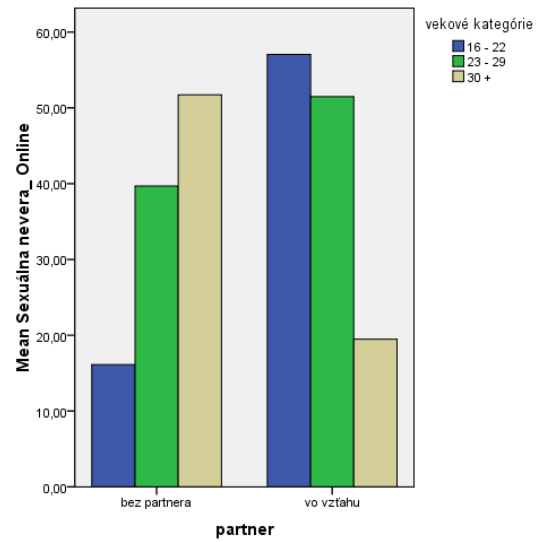
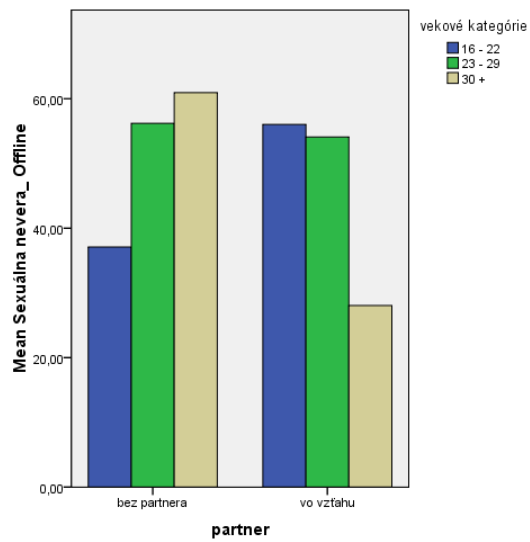
Ranks

	Partner + Vekové kategórie	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Sexuálna nevera_Offline	vo vzťahu 16 - 22	76	112,39	8541,50
	vo vzťahu 30 +	104	74,50	7748,50
	Total	180		
Sexuálna nevera_Online	vo vzťahu 16 - 22	76	113,52	8627,50
	vo vzťahu 30 +	104	73,68	7662,50
	Total	180		
Sexuálna nevera	vo vzťahu 16 - 22	76	115,73	8795,50
	vo vzťahu 30 +	104	72,06	7494,50
	Total	180		

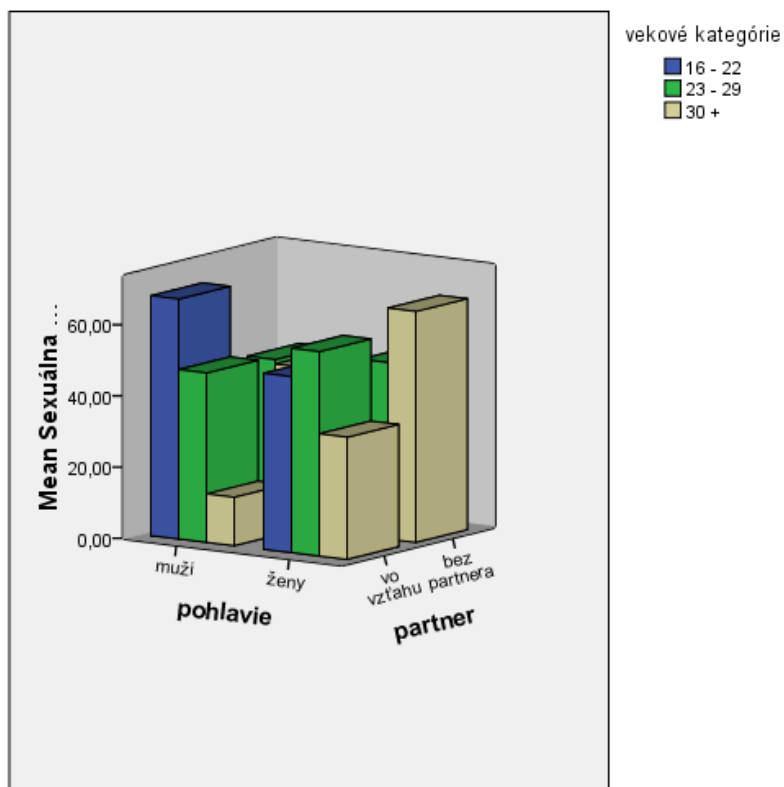
Test Statistics

	Sexuálna nevera_Offline	Sexuálna nevera_Online	Sexuálna nevera
Mann-Whitney U	2288,500	2202,500	2034,500
Wilcoxon W	7748,500	7662,500	7494,500
Z	-4,850	-5,094	-5,559
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000	,000	,000

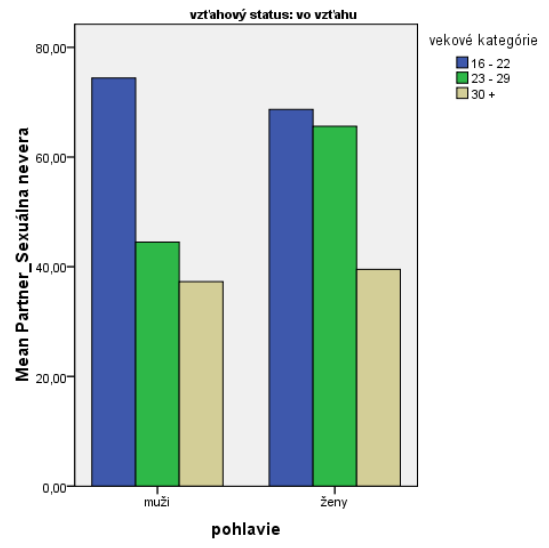
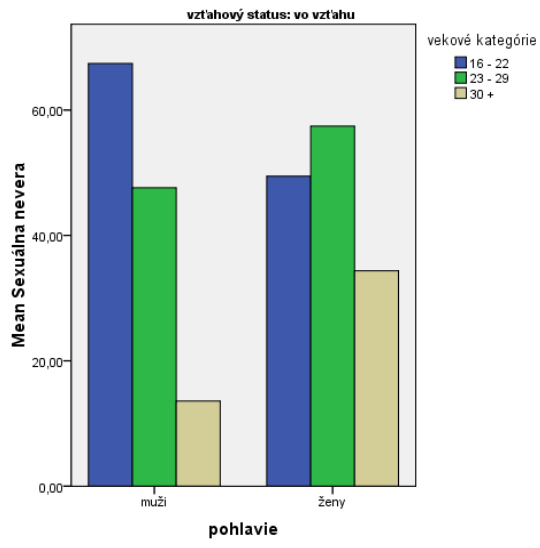
J) Doplnujúce grafy k hypotéze č. 8

K) Doplnujúci graf ku kombinácii hypotéz č. 7, 8

L) Doplňujúce grafy ku kombinácii hypotéz č. 2 a 7

Príloha 9: Grafická podoba dotazníku – česká verzia

NEVĚRA: On-line vs. Off-line Čestina Slovenčina

Dotazníková studie o vnímání on-line nevěry a jejích podobách

Dotazník byl konstruován v rámci závěrečné ročníkové práce studentky 3. ročníku psychologie Univerzity Palackého v Olomouci. Zaměřuje se na širokou skupinu uživatelů internetu ze zemí Česká republika a Slovensko.

V dnešní době je internet nejpoužívanější prostředek komunikace na dálku, přičemž si mnoho lidí uvědomuje možnosti, které mu anonymita internetu poskytuje. Dotazník se zabývá vnímavým vztahů na internetu, existence zvláštního druhu komunikace mezi potenciálními partnery a jejího vlivu na reálné, již existující vztahy. Navíc odhaluje nakořk jsou si on-line a off-line spry nevěř blízké ve vnímání lidí.

Za "off-line nevěru" považujeme jakýkoliv způsob nevěry (pojetí samotného pojmu nevěra nedáváme na Vás), realizovaný tvář v tvář.
Za "on-line nevěru" považujeme jakýkoliv způsob nevěry, který se odehrává prostřednictvím obrazovky počítače.

Dotazník je zcela anonymní, informace, které odevdáte se žádným způsobem neudoknu Vašeho osobního nebo partnerského života. Na každou otázku Vás proto prosím odpovědět upřímně.

Jeho formální vyplnění zabere zhruba 10 minut, nelze však započít, že Vás nemotivuje k hlubšímu přemýšlení nad otázkami, které uokruva. Obsahuje 10, resp. 11 otázek, převážně s možností volby z předem připravených odpovědí. Kliknutím na příslušné políčko s odpovědí, pokud se odpověď neshoduje s řádkou z výchozích otázka bude naznač možnost doplnění vlastním odpovědí nebo je třeba, abyse se přiklonil k významově nejbližší odpovědi. Je třeba odpovědět na každou otázku. Otázky, č. 9 - 10, resp. 11 obsahují tvrzení, v nichž na příslušné skále vyznače stupen, který nejvíce odpovídá Vašemu postoji vůči tvrzení, resp. míře ztotožnění se s ním.

Tato varianta dotazníku je určena pro respondenty české národnosti, obdobný dotazník ve slovenštině jazyce se Vám zobrazí, po kliknutí na výběr jazyka nahoře vpravo.

Vyzkum se bude možné účastnit do 31. března 2010. Výsledky dotazníku budou zveřejněny na této internetové stránce zhruba od 2. poloviny června 2010 do 10. dubna 2010. Na případné poštěřty a datazy, řáda zodpovrní na:

eva.stefanikova@gmail.com případně tel.: 7765358296

Děkují Vám za Vaš čas,
Bc. Eva Stefaníková

Technická informace pro uživatele: doporučujeme prohlížeč IE7 a vyšší, Opera 9.5 a vyšší, Firefox 3.x, Chrome 2.x.

Prozra ve dotazník

© Marcin Oravec, Michal Stefaník, emiso@gmail.com

NEVĚRA: On-line vs. Off-line Čestina Slovenčina

1. POHLAVÍ:

Muž
 Žena

2. VĚK:

3. DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ:

Základníškole
 Středníškole bez maturity
 Středníškole s maturitou
 Vysokéškole
 Postgraduálně

4. VEĹIKOST BYDLIŠTĚ:

Do 5 tisíc
 Do 20 tisíc
 Do 50 tisíc
 Nad 50 tisíc

5. KRAJ:

☐ Hlavní město Praha	☐ Jstevoj	☐ Jihomoravský
☐ Středočeský	☐ Liberecký	☐ Olomoucký
☐ Jihočeský	☐ Královéhradecký	☐ Zlínský
☐ Přízeňský	☐ Pardubický	☐ Moravskoslezský
☐ Karlovarský	☐ Vysočina	

dotazník Další 1/9

6. KOLIK HODIN TÝDNĚ STRÁVÍTE
AKTIVNĚ NA INTERNETU?

- 0 21-30
 1-5 31-40
 6-10 41-50
 11-20 50+

7. POKUŠTE SE PROCENTUÁLNĚ ROZDĚLIT, ZA JAKÝM
ÚČELEM INTERNET POUŽÍVÁTE TAK, ABY JEDNOTLIVÉ
POLOŽKY SPOLU TVOŘILI 100%:

Práce škola-	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
Surfování, vybarování osobních záležitostí-	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
Zábava, hry-	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
Chatování, komunikace s přáteli-	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
Diskusní skupiny-	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
Vyhledávání nových zranost-	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
Jiné	<input type="text" value="0"/>	<input type="text" value="0"/>
		0%

8. MÁTE PARTNERA?

- Ne
 Ano
- Partnera, jak dlouho?
- Manželku, jak dlouho?

Zpět

Dál: 2/9

Otázka č. 9 obsahuje 15 potenciálních otázek nevěry.
Na škále pod nimi je možnost procentuálně určit, jak
pevně jste přesvědčeni a o vině toho, jenž jako nevěry.

0 znamená zcela neutrální postoj, bez názoru.
100% na každé straně úplně přesvědčení, první názor.

Pojem "horší chut" vnímáme jako bezstarostné flirtování s jinou osobou formou dopisování si on-line.

Pojem "sybores" zahrnuje navíc získávání sexuálního uspokojení.

9. ZA NEVĚRU ZE SVÉ STRANY
VŮČI PARTNEROVY POUŽÍJI
MÁM REÁLNĚ ZKUŠENOSTI:
(v době, kdy jsem měl/a partnera)

a) udržování nesexyálních přátelských
vztahů v reálném životě

Zpět

Dál: 3/9

ZA NEVĚRU ZE SVĚ STRANY VŮČI
PARTNEROVI POVAŽUJI:

MÁM REALNÉ ZKUŠENOSTI:
(v době, kdy jsem měl/a partnera)

b) udržování nesexualných přátelských vztahů na internetu

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

c) navštěvu stripových klubů

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

d) prohlížení pornografických videí a časopisů

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

e) sdílení hlubších emocionálních nebo intimních informací v reálném životě

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

f) sdílení hlubších emocionálních nebo intimních informací na internetu

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

Zpět

Další 4/9

ZA NEVĚRU ZE SVĚ STRANY VŮČI
PARTNEROVI POVAŽUJI:

MÁM REALNÉ ZKUŠENOSTI:
(v době, kdy jsem měl/a partnera)

g) flirtování v reálném životě

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

h) jednorázový "hooky chat" s neznámou osobou

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

i) opakovaný "hooky chat" s různými osobami

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

j) opakovaný "hooky chat" se stejnou osobou

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

k) sexuální styk

- Ne
- Ano jednou
- Včas zůst
- Pravidelně (minimálně 1/měs.

Zpět

Další 5/9

ZA NEVĚRU ZE SVĚ STRANY
VŮČI PARTNEROVÍ POVAŽUJÍ:

MÁM REÁLNÉ ZKUŠENOSTI:
(v době, kdy jsem měl(a) partnera)

j) jednorázový "kybersex" s neznámou osobou

- Ne
- Áno jednou
- / / často
- Pravidelně (minimálně 1/měs.)

m) opakovaný "kybersex" s různými osobami

- Ne
- Áno jednou
- / / často
- Pravidelně (minimálně 1/měs.)

n) opakovaný "kybersex" se stejnou osobou

- Ne
- Áno jednou
- / / často
- Pravidelně (minimálně 1/měs.)

o) "kybersex" jako placená služba - live videa, telefonní linky

- Ne
- Áno jednou
- / / často
- Pravidelně (minimálně 1/měs.)

p) prohlížení pornografických stránek

- Ne
- Áno jednou
- / / často
- Pravidelně (minimálně 1/měs.)

Zpět

Dot 0/9

Otázka č. 10 zahrnuje przení, přičemž se v rozmezí 1-4
přikláníme k souhlasu či nesouhlasu s rými na základě
Vášho osobního ztazování se s przením (ne obecně).

NE SOUHLASÍM SPÍŠE NESOUHLASÍM SPÍŠE SOUHLASÍM SOUHLASÍM

1

2

3

4

10. TVRZENÍ

1 2 3 4

Prostor na internetu umožňuje odhalit skryté představy,
které nemají možnost být uspokojeny v reálném životě

On-line nevěra je uspokojivá nahraza reálné nevěry

Internetová komunikace je vhodný způsob jak ve vztahu
navigovat do stereotypu

Díky internetu má člověk možnost cítit se být žádaný

Internet umožňuje krátkodobě uspokojit potřeby,
které nemohou být aktuálně uspokojeny v reálném
partnerství vztahu

On-line nevěra není nevěra

Zpět

Dot 1/9